

หลักสูตรสถานศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง (ศูนย์๑)

พุทธศักราช ๒๕๖๔

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

(สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี)

สังกัดเทศบาลตำบลหนองผึ้ง

ตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ประกาศศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง(ศูนย์๑)
เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง(ศูนย์๑)
(ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๖๕
ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

การจัดการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา โดยมีความสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลาง และ สภาพตามบริบททางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นของผู้เรียน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแนวทางในการ จัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานทัดเทียมกัน ประกอบกับการทบทวนศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งที่ พพฐ. ๑๖/๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แทนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง(ศูนย์ ๑) สังกัดเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาดังกล่าว จึงได้จัดทำมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การศึกษาปฐมวัย (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี) โดยกำหนดถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อให้ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ พัฒนาเด็กปฐมวัย มีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมประสบการณ์อย่างมี ประสิทธิภาพ สอดตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ในฉบับนี้

ทั้งนี้ หลักสูตรสถานศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง(ศูนย์ ๑) (ฉบับปรับปรุง) พุทธศักราช ๒๕๖๕ (สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี) ฉบับนี้ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง(ศูนย์ ๑) ในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๙ เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงประกาศให้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาฉบับปรับปรุงนี้ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง (ศูนย์ ๑) สังกัดเทศบาลตำบลหนองผึ้ง ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๕ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๕

รณนันทน์
(นางรณนันทน์ พัฒนิกคศิริ)
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลหนองผึ้ง (ศูนย์ ๑)

คำนำ

การจัดการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา โดยมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และ สภาพตามบริบททางวัฒนธรรม วิถีชีวิตของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นของผู้เรียน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษาได้ใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานทัดเทียมกัน ประกอบกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งที่ สพฐ. ๑๒๒๓/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ แทนหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง (ศูนย์๑) สังกัดเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยภูมิ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภารกิจดังกล่าว จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖4 โดยกำหนดถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้มีคำสั่งกำหนดให้ใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นไป เพื่อให้ผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ชัดเจน และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ในฉบับนี้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง (ศูนย์๑)

สังกัดเทศบาลตำบลหนองผึ้ง

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ประกาศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย.....	1
วิสัยทัศน์.....	1
พันธกิจ.....	2
เป้าหมาย.....	2
จุดหมาย.....	3
คุณลักษณะที่พึงประสงค์.....	3
ระยะเวลาเรียน	7
สาระการเรียนรู้รายปี (สำหรับเด็กอายุ ๒-๓ ปี).....	8
โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้เพื่อนำไปจัดประสบการณ์ สำหรับเด็ก อายุ ๒ - ๓ ปี (ห้อง 1).....	18
การอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็ก.....	34
การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2564 สำหรับเด็ก อายุ 2-3 ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ่ง (ศูนย์ 1).....	52
การจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้.....	60
การประเมินพัฒนาการเด็ก.....	74
การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย.....	90
การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย.....	103
ภาคผนวก.....	109
เอกสารอ้างอิง.....	110

๑. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง ๖ ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

๒. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ่งส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ ๒-๔ ปี ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมของชุมชนจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ผ่านการเล่นที่มีความหมาย การช่วยเหลือตนเอง การมีวินัย ด้วยความรัก ความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

๒.๑ วิสัยทัศน์

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

วิสัยทัศน์หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง เป็นสถานศึกษาที่ดีมีคุณภาพ นักเรียนมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย บุคลากรมีคุณภาพ เน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น สถานศึกษา บ้าน วัดและชุมชน

๒.๒ พันธกิจ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง

- พันธกิจ ที่ ๑ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความพร้อมของเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ -จิตใจ , สังคม ,สติปัญญา และภาษาให้เป็นไปตามวัยและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- พันธกิจ ที่ ๒ ประสานความร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- พันธกิจ ที่ ๓ จัดกิจกรรมโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญปลูกฝังเด็กให้มีความคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม
- พันธกิจ ที่ ๔ ส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพอนามัย
- พันธกิจที่ ๕ ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้บูรณาการเน้นทักษะทางภาษา ทักษะกระบวนการคิดเพื่อไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- พันธกิจที่ ๖ ส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๓ เป้าหมาย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง

๑. เด็กทุกคนมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และด้านสติปัญญา ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร
๒. เด็กมีความรักต่อตนเองและผู้อื่นสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข
๓. เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม
๔. เด็กมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์
๕. เด็กรู้จักแสวงหาความรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
๖. เด็กมีความรักวัฒนธรรมและความเป็นไทย

๓. จุดหมาย

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปีมุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลดังนี้

๑. ร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง และมีสุขภาพดี
๒. สุขภาพจิตดีและมีความสุข
๓. มีทักษะชีวิตและสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบตัว และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
๔. มีทักษะการใช้ภาษาสื่อสาร และสนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ

๔. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี
๒. ใช้อวัยวะของร่างกายประสานสัมพันธ์กัน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

๓. มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

๓. พัฒนาการด้านสังคม

๔. รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
๕. ช่วยเหลือตนเองได้อย่างเหมาะสมกับวัย

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา

๖. สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
๗. สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน ๗ ข้อ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่เด็กปฐมวัยอายุต่ำกว่า ๓ ปีทุกคน คุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่จำเป็นต้องให้เกิดกับเด็กบนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยและความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ ดังนี้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	๒ – ๓ ปี
๑.๑ มีน้ำหนัก ส่วนสูง และเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ	- น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ - เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์
๑.๒ มีร่างกายแข็งแรง	- มีภูมิต้านทานโรค ไม่ป่วยง่าย ชับถ่ายเป็นเวลา รับประทานอาหาร นอน และพักผ่อนเหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๒ ใช้วัยระของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	๒ – ๓ ปี
๒.๑ ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้เหมาะสมวัย	- นั่งยองๆ เล่นโดยไม่เสียการทรงตัว - เดินถอยหลังได้ - เดินขึ้นบันไดโดยมือข้างหนึ่งจับราว และก้าวเท้า วางบนขั้นบันไดเดียวกันก่อน - กระโดดอยู่กับที่โดยเท้าพื้นพื้นทั้ง ๒ ข้าง - ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้เหมาะสมตามวัย
๒.๒ ใช้กล้ามเนื้อเล็ก และประสานสัมพันธ์มือ – ตา ได้เหมาะสมกับวัย	- จับสีเทียนแท่งใหญ่เพื่อขีดเขียนได้ - เลียนแบบลากเส้นเป็นวงต่อเนื่อง หรือเส้นตรงแนวตั้ง - หยิบของชิ้นเล็กๆ ได้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๓ มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	๒ - ๓ ปี
๓.๑ ร่างแข็งแรงมีสี	- อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม หัวเราะง่าย แววตามีความสุข
๓.๒ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย	- แสดงความภาคภูมิใจเมื่อทำสิ่งต่างๆ สำเร็จ - ชอบพูดคำว่า “ไม่” แม้จะเป็นสิ่งที่ต้องการ
๓.๓ สนใจ และมีความสุขกับธรรมชาติ สิ่งสวยงาม ดนตรี และจังหวะการเคลื่อนไหว	- ตอบสนองต่อธรรมชาติ เสียงเพลง จังหวะดนตรี และสิ่งสวยงามต่างๆ อย่างเพลิดเพลิน - รับรู้และสร้างสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๔ รับรู้และสร้างสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	๒ - ๓ ปี
๔.๑ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงได้	- รับรู้และสร้างสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว /ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงได้
๔.๒ เล่นและร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้ตามวัย	- รอคอยช่วงสั้น ๆ ได้ - เล่นและทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้ตามวัย แต่ต่างคนต่างเล่น

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๕ ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	๒ - ๓ ปี
๕.๑ ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ตามวัย	- สวมเสื้อผ้าโดยมีคนช่วย - บอกได้ว่าตนเองต้องการขบถ่าย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๖ สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	๒ - ๓ ปี
๖.๑ รับรู้และเข้าใจ ความหมายของภาษาได้ ตามวัย	- ร้องเพลงได้บางคำและร้องเพลงคลอตามทำนอง - สนใจดูหนังสือนิทานภาพ - สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
๖.๒ แสดงออกและ/หรือ พูดเพื่อสื่อความหมาย ได้	- พูดเป็นวลีสั้นๆ - มักจะถามคำถาม “อะไร” และ “ทำไม” - แสดงออกและ/หรือพูดเพื่อสื่อความหมายได้ (ถามคำถาม อะไร ทำไม)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๗ สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์
	๒ - ๓ ปี
๗.๑ สนใจและเรียนรู้สิ่ง ต่างๆ รอบตัว	- สนใจอยากเรียนรู้สิ่งของต่างๆ รอบตัว - ถามบ่อยถามซ้ำ - จดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ยาวนาน - เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้
๗.๒ เรียนรู้ผ่านการ เลียนแบบ	- เลียนแบบการกระทำผู้ใกล้ชิดหรือเด็กอื่น - พยายามเลียนเสียงต่างๆ
๗.๓ สำรวจโดยใช้ ประสาทสัมผัส	- ค้นหาของที่ถูกซ่อนโดยมีสิ่งปกปิด ๒-๓ ชั้น - ชอบละเลงสีด้วยมือ

๕. ระยะเวลาเรียน

กำหนดวันเปิด – ปิดภาคเรียน

(ตามหนังสือสั่งการจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่มท ๐๘๑๖.๔/ว ๑๐๖๙ ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่อง ชักซ้อมแนวทางการเปิดการเรียนการสอนตลอดทั้งปีงบประมาณใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) เปิดตลอดปีงบประมาณ จำนวน ๒๔๕ วันทำการ)

ภาคเรียนที่ ๑ เปิดเรียนวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม

ภาคเรียนที่ ๒ เปิดเรียนวันที่ ๑ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม (ปิดไป)

ที่	สาระการเรียนรู้	ห้อง เตรียมอนุบาล ๑		
		หน่วยการเรียนรู้	สัปดาห์	วัน
๑	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก	๑๐	๑๐	๔๘
๒	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมตัวเด็ก	๑๕	๑๕	๖๓
๓	ธรรมชาติรอบตัว	๑๑	๑๑	๕๒
๔	สิ่งต่างๆ รอบตัว	๔	๔	๒๐
	กิจกรรมการเรียนรู้	–	–	–
	ประเมินพัฒนาการเด็ก/ปรับปรุงหลักสูตร	–	๕	๒๖
รวม		๔๐	๔๕	๒๐๙

๖. สารการเรียนรู้รายปี (สำหรับเด็กอายุ ๒-๓ ปี)

พัฒนาการด้านร่างกาย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขภาพดี

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สารการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงและเส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์อายุ	- น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ - เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์	๑.การปฏิบัติตามสุขอนามัย สุขนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน	๑.การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ และไม่มีประโยชน์ ๒. การล้างมือ	- แส่นสบายกินดีมีสุข - หนูจำหนูทำได้
๑.๒ มีร่างกายแข็งแรง	- มีภูมิต้านทานโรค ไม่ป่วยบ่อย - ขับถ่ายเป็นเวลา รับประทานอาหาร - นอนและพักผ่อนเหมาะสมกับวัย	๑. การนอนหลับพักผ่อน ๒. การดูแลสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของตนเอง	๑. การรับประทานอาหาร ๒. การล้างมือ ๓.การขับถ่าย ๔. การระมัดระวังตนเองใน การทำกิจกรรมต่างๆ	- สุขสดใสในร่างกาย - เด็กดีมีวินัย - ทุกๆวันออกกำลังกาย - ความปลอดภัยที่มากหลาย

พัฒนาการด้านร่างกาย

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๒ ใช้วัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๒.๑ ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้เหมาะสมกับวัย	- นั่งยองๆ เล่น โดยไม่เสียการทรงตัว - เดินถอยหลังได้ - เดินขึ้นลงบันไดโดยมือข้างหนึ่งจับราว และก้าวเท้าวางบนขั้นบันไดเดียวกันก่อน - กระโดดอยู่กับที่โดยเท้าพื้นพื้นทั้ง ๒ ข้าง	๑. การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายตามจังหวะดนตรี ๒. การเคลื่อนไหวและการทรงตัว ๓. การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท ๔. การเล่นอิสระกลางแจ้ง	๑. การเล่นน้ำ เล่นทราย ๒. การเดินเล่นในสวน ๓. การเล่นที่สนามเด็กเล่น ๔. การเล่นเครื่องเล่นสนาม	-ความปลอดภัยที่มากหลาย -สัมผัสกายทั้งห้า -เกมไอ้แหวนอยู่ไหน
๒.๒ ใช้กล้ามเนื้อเล็กและประสานสัมพันธ์มือตา ได้เหมาะสมกับวัย	- จับสีเทียนแท่งใหญ่เพื่อขีดเขียนได้ - เลียนแบบลากเส้นเป็นวงต่อเนื่องหรือเส้นตรงแนวตั้ง	๑. การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส ๒. การวาด การเขียนขีดเขียน ๓. การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท ๔. การปั้น การฉีก การตัดปะ การพับสี	๑. การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส ๒. การวาด การขีดเขียน ๓. การปั้น ๔. การฉีก การตัดปะ การพับ ๕. การเล่นน้ำ เล่นทราย	-สัมผัสกายทั้งห้า -ศิลปะ แมลงเด็กดี

พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๓ มีความสุขและแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๓.๑ ร่าเริง แจ่มใส	– อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม หัวเราะ ง่าย แววตามีความสุข	๑. การรับรู้อารมณ์หรือ ความรู้สึกของตนเอง ๒. การแสดงอารมณ์ที่เป็นสุข ๓. การฟังนิทาน ๔. การร้องเพลง ๕. การท่องคำคล้องจอง ๖. การเล่นเกมทสมมุติ ๗. การเล่นเกมอิสระ	๑. การมีความรู้สึกที่ดี ต่อตนเอง ๒. การแสดงอารมณ์ ความรู้สึกที่เหมาะสม	– เพลงประกอบหุ่นน้อยน่ารัก – วันสำคัญ (วันแม่) – นิทานแม่เหยี่ยวกับลูก – นิทาน “เจ้าไต้กับชาวนา” นิทาน “เด็กเลี้ยงแกะ”
๓.๒ แสดงออกทาง อารมณ์ได้อย่าง เหมาะสมกับวัย	– แสดงความภาคภูมิใจเมื่อ ทำสิ่งต่างๆสำเร็จ – ชอบพูดคำว่า “ไม่” แม้จะ เป็นสิ่งที่ต้องการ	๑. การควบคุมอารมณ์และ การแสดงออก ๒. การยืดหยุ่นความคิด ๓. การออกไปเล่นปฏิสัมพันธ์ กับบุคคลภายนอก ๔. การไปสวนสาธารณะ	๑. การแสดง ความรู้สึกที่ดีต่อ ตนเองและผู้อื่น	– ดอกไม้งามตา – สรรหาผีเสื้อ – ร้อง เล่น เต้นสนุก – นิทาน “การตัดสินใจของตั๊กแตนน้อย” – (สนทนา หนูสัญญา) ร้องเพลงเล่นแล้วเก็บ

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๓.๓ สนใจ และมี ความสุขกับ ธรรมชาติ สิ่ง สวยงาม ดนตรี และ จังหวะการ เคลื่อนไหว	– ตอบสนองต่อธรรมชาติ สิ่งเพลง จังหวะดนตรี และสิ่งสวยงามต่างๆ อย่างเพลิดเพลิน	๑. การชื่นชมทางธรรมชาติ ๒. การฟังนิทาน ๓. การร้องเพลง ๔. การท่องคำคล้องจอง ๕. การเพาะปลูกอย่างง่าย	๑. ธรรมชาติรอบตัว – ลัตว์ – พืช – ดอกไม้ – ใบไม้	– ชีวิตน่ารู้ – เติบโตเพราะเมล็ดข้าว – โครงการปฐมนิเทศเรื่อง กล้วยๆ – นิทาน “เทพารักษ์กับคนตัดไม้” – นิทาน “เจ้าโต้งกับชาวนา” – นิทาน “เด็กเลี้ยงแกะ”

พัฒนาการด้านสังคม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๔ รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๔.๑ ปรับตัว เข้ากับ สิ่งแวดล้อมใกล้เคียงได้	– ชอบเก็บของของตนเองไว้ใกล้ตัว และไม่ชอบแบ่งปันผู้อื่น – รับรู้และสร้างสัมพันธ์กับบุคคลและ สิ่งแวดล้อมรอบตัว	๑. การเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน ๒. การยืดหยุ่นความคิด ๓. การออกไปเล่นปฏิสัมพันธ์ กับบุคคลภายนอก ๔. การอดทนรอคอย	๑. การเล่นร่วมกับผู้อื่น ๒. วิธีปฏิบัติกับผู้อื่นอย่าง เหมาะสม	– เพลงประกอบหุ่นน้อยน่ารัก – โลกเราน่าอยู่ – โลกไร้พรมแดน

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๔.๒ เล่นและร่วมทำกิจกรรมกับผู้อื่นได้ตามวัย	- รอคอยช่วงสั้นๆ - เล่นรวมกับคนอื่น แต่ต่างคนต่างเล่น	๑. การเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน ๒. การอดทนรอคอยตามวัย ๓. การเล่นอิสระ ๔. การแบ่งปันหรือการให้ ๕. การใช้ภาษาบอกความต้องการ การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด ๖. การออกไปเล่นนอกบ้าน ๗. การไปสวนสาธารณะ ๘. การออกไปร่วมกิจกรรมในศาสนาสถาน	๑. การปฏิบัติตามข้อตกลงง่ายๆ ๒. วิธีปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม ๓. การเล่นกับพี่น้องในบ้าน	- บ้านสุขสันต์ - ครอบครัวหรรษา - เพื่อนบ้านของหนู

พัฒนาการด้านสังคม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๕ ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๕.๑ ทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเองได้ตามวัย	- สวมเสื้อผ้าโดยมีคนช่วย - บอกได้ว่าตนเองต้องการขยับถ่าย	๑. การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันตามวัย ๒. การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย ของใช้ส่วนตัว ๓. การรักษาความปลอดภัย ๔. การขยับถ่าย ๕. การนอนพักผ่อน ๖. การคิดตัดสินใจแก้ปัญหาเรื่องง่ายๆ ด้วยตนเอง	๑. การนอนหลับพักผ่อน ๒. การขยับถ่าย ๓. การล้างมือ ๔. การแปรงฟัน ๕. การถอดและสวมใส่เสื้อผ้า ๖. การรับประทานอาหาร	- หนูจำหนูทำได้ - แสบสบายกินดีมีสุข - เด็กดีมีวินัย

พัฒนาการด้านสติปัญญา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๖ สื่อความหมายและใช้ภาษาได้เหมาะสม

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๖.๑ รับรู้และเข้าใจ ความหมายของ ภาษาได้ตามวัย	- ร้องเพลงได้บางคำ และร้องเพลงคลอตามทำนอง - สนใจดูหนังสือนิทานภาพ	๑. การจดจำใส่ใจ ๒. การฟังนิทานเรื่องราวต่างๆ สั้นๆ ๓. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ตามความสนใจ	๑. การเรียกชื่อของตนเอง และผู้อื่น ๒. การเรียกชื่อของเล่น ของ ใช้ที่อยู่รอบตัว ๓. การเรียกชื่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่ ใกล้ตัว	- ชื่อของหนูก็มี - โลกไร้พรมแดน - ครอบครัวสุขสันต์ - นิทานเรื่อง “เหรียญทอง ๑๕ เหรียญ” -ท่องคำคล้องจอง รถไฟสามัคคี

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๖.๒ แสดงออกและ/หรือพูดเพื่อสื่อความหมายได้	- พูดเป็นวลีสั้นๆ - มักจะถามคำถาม “อะไร” และ “ทำไม”	๑. การพูดบอกความต้องการ ๒. การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด ๓. การตอบคำถามจากการคิด ๔. การเล่าเรื่องราว ๕. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆตามความสนใจ ๖. การเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม ๗. การเรียงลำดับเหตุการณ์ ๘. การยืดหยุ่นความคิดตามวัย ๙. การฟังนิทานหรือเรื่องสั้น ๑๐. การจดจ่อใส่ใจ	๑. การเล่นน้ำ เล่นทราย ๒. การเพาะปลูกอย่างง่าย ๓. การทำกิจกรรมศิลปะตามวัย การปั้น การวาดภาพ ๔. การทดลองกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์	- สีสวยสดใส - หัวใจนักคิด - นิทานแม่เหี่ยวกับลูก - ประดิษฐ์คทาพิเศษ ร้องเพลง “ดาวดวงน้อย” (Twinkle Twinkle Little Star)

พัฒนาการด้านสติปัญญา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ ๓ สนใจเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๓.๑ สนใจและเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว	- อยากเรียนรู้สิ่งต่างๆ - ถามบ่อยถามซ้ำ - จดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ยาวนานขึ้น	๑. การตอบคำถาม ๒. การสำรวจและการทดลองอย่างง่าย ๆ ๓. การชื่นชมธรรมชาติ	๑. สิ่งของต่างๆ ในธรรมชาติ รอบตัว เช่น สัตว์ พืช ดอกไม้ ใบไม้ ๒. ของเล่นของใช้ที่อยู่รอบตัว ๓. สถานที่ต่างๆ ในชุมชน ๔. สนามเด็กเล่น ๕. การรู้จักรูปร่าง รูปทรง	- นกน้อยเรีงร่า- ต้นไม้คั่นป่า - นานาสัตว์โลก- อร่อยผักผลไม้ - ขยันเหลือเจ้ามดน้อย - ที่พักอุ่นใจ - สายใยชุมชน - ชีวิตน่ารู้
๓.๒ เรียนรู้ผ่านการเลียนแบบ	- เลียนแบบการกระทำผู้ใกล้ชิดหรือเด็กอื่น - พยายามเลียนเสียงต่างๆ	๑. การออกไปร่วมกิจกรรมในศาสนสถาน ๒. การเล่นเกมบาทสมมุติ ๓. การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ	๑. กิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ๒. สถานที่ต่างๆ ๓. การท้าทายด้วยการไหว้	- กิจกรรมวันมาฆบูชา - วันสำคัญ (วันขึ้นปีใหม่) - วันสำคัญ (วันเด็ก วันครู)

คุณลักษณะ	สภาพที่พึงประสงค์	สาระการเรียนรู้		หน่วยการเรียนรู้
		ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้	
๓.๓ สำนวญโดยใช้ ประสาทสัมพันธ์	- ค้นหาของที่ถูกซ่อนโดยมีสิ่งปกปิด ๒ - ๓ ชั้น - ชอบละเลงสีด้วยมือ	๑. การเลียงสัตว์ ๒. การเพาะปลูกอย่างง่าย ๓. การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆตามความสนใจ ๔. การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ๕. การสังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสีล้นและรูปทรงที่แตกต่างกัน	๑. การเลียงสัตว์ที่ไม่เป็นอันตราย ๒. ชื่อของเล่นของใช้ที่อยู่รอบตัว ๓. คุณสมบัติอย่างง่ายๆที่อยู่รอบตัวเด็ก รูปร่าง รูปทรง ขนาด ผิวสัมผัส	- โลกเราน่าอยู่ - สิ่งของเครื่องใช้ - ศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในศูนย์เรื่อง การเลียงไก่ไข่ การปลูกดาวเรือง - ศิลปะ แมลงเต็กดี่

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้เพื่อนำไปจัดประสบการณ์ สำหรับเด็ก (อายุ ๒ - ๓ ปี) ห้อง ๑

สัปดาห์ที่ ๑ แกรับประทับใจ

- แนะนำชั้นเรียน
- แนะนำตนเอง
- แนะนำเพื่อน
- ชื่อครูประจำชั้น
- ชื่อ-นามสกุลของตนเอง/ชื่อ-นามสกุลของเพื่อน
- เสริมโตไปไม่โกง (นิทานแหวนแห่งความซื่อสัตย์)

สัปดาห์ที่ ๒ แกรับประทับใจ

- ชื่อเล่น สัญลักษณ์ของตนเอง
- ชื่อ สกุลของตนเองและของเพื่อน
- รูปร่าง ลักษณะ หน้าตา
- เสริมโตไปไม่โกง
- รู้จักตัวอักษร A
- รู้จักเลข ๑ และ ๒
- เสริมโตไปไม่โกง เกมไอ้แหวนอยู่ไหน

สัปดาห์ที่ ๓ ก้าวใหม่ได้เรียนรู้

- ของใช้ประจำตัวเด็ก และการรักษาความสะอาดของใช้
- การเก็บของใช้ส่วนตัวเข้าที่
- กิจวัตรประจำวัน
- การปฏิบัติตนในการใช้ห้องน้ำห้องส้วม
- การปฏิบัติตนในการรับประทานอาหาร
- รู้จักตัวอักษร B
- รู้จักพยัญชนะ ก

สัปดาห์ที่ ๔ เด็กดีมีวินัย

- การปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน
- การเก็บอุปกรณ์และเครื่องใช้ในห้องเรียน
- การใช้ภาษาสุภาพ
- การช่วยเหลือตนเองในการรับประทานอาหาร
- การปฏิบัติตนต่อบุคคลต่าง ๆ ในศูนย์ฯ

- การเปรียบเทียบ เล็ก-ใหญ่
- รู้จักตัวอักษร C
- รู้จักเลข 3
- เสริมโตไปไม่โกง นิทาน “การตัดสินใจของตักแตนน้อย”

สัปดาห์ที่ ๕ วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐

- พระนามของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐
- ต้นไม้ประจำรัชกาล
- พระราชประวัติ
- พระราชกรณียกิจ

สัปดาห์ที่ ๖ สุขสดใสในร่างกาย

- หน้าที่และการดูแลสุขภาพตา
- หน้าที่และการดูแลสุขภาพหู
- หน้าที่และการดูแลสุขภาพจมูก
- หน้าที่และการดูแลสุขภาพปาก
- หน้าที่และการดูแลสุขภาพมือ เท้า
- รู้จักพยัญชนะ ข
- รู้จักตัวอักษร D
- รู้จักเลข ๔
- เสริมโตไปไม่โกง ศิลปะ แมลงเด็กดี

สัปดาห์ที่ ๗ วันแม่แห่งชาติ

- ความสำคัญของแม่
- พระราชกรณียกิจสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
- สัญลักษณ์ของวันแม่แห่งชาติ
- บทบาทหน้าที่ของแม่
- การปฏิบัติตนที่ดีต่อพ่อแม่

สัปดาห์ที่ ๘ แสนสบายกินดีมีสุข

- อาหารดีมีประโยชน์
- การทำความสะอาดมือ
- สุขนิสัยในการขับถ่าย
- การทำความสะอาดปากและฟัน

- การทำความสะอาดร่างกาย
- รู้จักพยัญชนะ ข
- รู้จักตัวอักษร E
- รู้จักเลข ๕
- ท่องปากเปล่า ๑ - ๕
- เปรียบเทียบ อ้วน ผอม
- เสริมโตไปไม่โกง นิทานแม่เหี่ยวกับลูก

สัปดาห์ที่ ๙ ทุก วันออกกำลังกาย

- ชนิดของการออกกำลังกาย
- การปฏิบัติตนในการออกกำลังกาย
- การเล่นเครื่องเล่นสนาม
- ประโยชน์ของการพักผ่อน
- ประโยชน์ของการออกกำลังกาย
- รู้จักพยัญชนะ ค
- รู้จักอักษร F
- รู้จักเลข ๖
- เปรียบเทียบ ใหญ่ – เล็ก
- เสริมโตไปไม่โกงนิทาน “เจ้าโต้งกับขาวนา”

สัปดาห์ที่ ๑๐ ความปลอดภัยมีมากมาย

- ความปลอดภัยในการเล่นเครื่องเล่นสนาม
- ความปลอดภัยบนท้องถนน
- ความปลอดภัยในการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า
- ความปลอดภัยในการใช้ยา
- ความปลอดภัยในการใช้ของมีคม
- รู้จักพยัญชนะ ค
- รู้จักอักษร G
- รู้จักเลข ๗
- เปรียบเทียบ หน้า – หลัง
- เสริมโตไปไม่โกงนิทาน “เด็กเลี้ยงแกะ”

สัปดาห์ที่ ๙ สัมผัสกายทั้ง ๕

- การมองเห็น

- การดมกลิ่น
- การได้ยิน
- การรับรู้
- การสัมผัส
- รู้จักพยัญชนะ พ
- รู้จักเลข ๖ - ๑๐
- เปรียบเทียบ บน - ล่าง
- เสริมโตไปไมโกง(สนทนา หนูสัญญา) ร้องเพลงเล่นแล้วเก็บ

สัปดาห์ที่ ๑๐ หนูจำหนูทำได้

- การล้างหน้าแปรงฟัน
- การอาบน้ำ
- การแต่งตัว
- การรับประทานอาหาร
- การเก็บรักษาสินของต่าง ๆ
- รู้จักพยัญชนะ ง
- รู้จักเลข ๖
- เปรียบเทียบ หนัก - เบา
- เสริมโตไปไมโกงนิทาน ลาเจ้าอุบาย”

สัปดาห์ที่ ๑๑ ประเมินผลพัฒนาการนักเรียน (ครูประเมินพัฒนาการเด็ก รายงานให้ผู้ปกครองทราบ)

สัปดาห์ที่ ๑๒ ฤดูฝน

- การเกิดฝน
- สภาพอากาศในฤดูฝน
- ประโยชน์ของฤดูฝน
- โทษของฤดูฝน
- การปฏิบัติตนในฤดูฝน
- รู้จักอักษร H
- รู้จักเลข ๘

สัปดาห์ที่ ๑๓ สัมผัสกายทั้งห้า (STEM)

- การมองเห็น
- การดมกลิ่น

- การได้ยิน
- การรับรู้
- การสัมผัส
- รู้จักพยัญชนะ ฮ
- รู้จักเลข ๙
- เปรียบเทียบ บน – ล่าง
- เสริมโตไปไม่โกง ร้องเพลง เล่นแล้วเก็บ

สัปดาห์ที่ ๑๔ หนูจำหนุทำได้

- การล้างหน้า แปรงฟัน
- การอาบน้ำ
- การแต่งตัว
- การรับประทานอาหาร
- การเก็บรักษาสิ่งของต่าง ๆ
- รู้จักพยัญชนะ ง
- รู้จักอักษะ I
- รู้จักเลข ๑๐
- เปรียบเทียบ หนัก – เบา
- เสริมโตไปไม่โกงนิทาน นิทาน ลาเจ้าอุบาย

สัปดาห์ที่ ๑๕ เปล่งประกายหนูน้อยน่ารัก

- มารยาทในการพูด
- การทำความเคารพผู้ใหญ่
- มารยาทในการรับของ
- มารยาทในสังคม
- มารยาทในการแต่งกาย
- รู้จักพยัญชนะ จ
- รู้จักอักษร J
- ท่องปากเปล่าเลข ๑ – ๑๐
- เปรียบเทียบ มาก – น้อย
- เสริมโตไปไม่โกงนิทาน “เทพารักษ์กับคนตัดไม้”

สัปดาห์ที่ ๑๖ บ้านสุขสันต์

- ความหมายและประโยชน์ของบ้าน

- ส่วนประกอบของบ้าน
- ห้องต่าง ๆ ภายในบ้าน
- การรักษาความสะอาด
- พื้นที่และบริเวณรอบบ้าน
- รู้จักพยัญชนะ จ
- รู้จักอักษร K
- รู้จักเลข ๑ ไทย
- เปรียบเทียบ ก่อน – หลัง
- เสริมโตไปไม่โกงนิทานเรื่อง“เหรียญทอง ๑๕ เหรียญ”

สัปดาห์ที่ ๑๓/ ครอบครัว

- ความเกี่ยวข้องของบุคคลในครอบครัว
- หน้าที่ของบุคคลภายในครอบครัว
- การปฏิบัติตนต่อสมาชิกในครอบครัว
- การมีส่วนร่วมในครอบครัว
- สิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว
- รู้จักพยัญชนะ ช
- รู้จักอักษร L, M
- รู้จักเลข ๒ ไทย
- เปรียบเทียบ หนา – บาง
- เสริมโตไปไม่โกงเกม รถไฟพ่นน้ำ

สัปดาห์ที่ ๑๔ วันลอยกระทง (ประเพณียี่เป็ง)

- ความสำคัญของวันลอยกระทง
- กิจกรรมที่ปฏิบัติในวันลอยกระทง
- วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประดิษฐ์กระทง
- การประดิษฐ์กระทง
- การดูแลรักษาแหล่งน้ำ
- รู้จักพยัญชนะ ซ
- รู้จักอักษร N
- รู้จักเลข ๓ ไทย

สัปดาห์ที่ ๑๕ ชื่นชมอาชีพ

- ความฝันของหนู

- การแต่งกายของแต่ละอาชีพ
- สถานที่ทำงานของแต่ละอาชีพ
- เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพ
- หน้าที่ของแต่ละอาชีพ
- รู้จักพยัญชนะ ณ
- รู้จักอักษร O, P
- รู้จักเลข ๔ ไทย
- เปรียบเทียบ ก่อน – หลัง
- เสริมโตไปไม่โกง นิทาน ตัวยักษ์กินเมือง

สัปดาห์ที่ ๒๐ ที่รักอุ่นใจ

- ชื่อ / ที่ตั้ง / ความสำคัญ
- ชื่อบุคคลต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/หน้าที่
- ห้องต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- สถานที่ต่าง ๆ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- การดูแลรักษา
- รู้จักพยัญชนะ ณ
- รู้จักอักษร Q
- รู้จักเลข ๕ ไทย
- เปรียบเทียบ มาก – น้อย

สัปดาห์ที่ ๒๑ สายใยชุมชน

- สถานที่ใกล้เคียงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ความสำคัญของสถานที่และความหมาย
- การช่วยกันดูแลรักษา
- การปฏิบัติต่อชุมชน
- การมีส่วนร่วมในชุมชน
- รู้จักพยัญชนะ ณ
- รู้จักอักษร R
- รู้จักเลข ๖ ไทย
- เปรียบเทียบ ขาว – ดำ
- เสริมโตไปไม่โกง นิทาน ประดิษฐ์คทาวิเศษ ร้องเพลง

สัปดาห์ที่ ๒๒ ประเมินผล (ครูประเมินพัฒนาการเด็ก รายงานให้ผู้ปกครองทราบ)

สัปดาห์ที่ ๒๓ วันพ่อ/วันชาติไทย

- ความสำคัญของวันพ่อ/วันชาติไทย
- พระราชกรณียกิจที่สำคัญของรัชกาลที่ ๙
- พ่อของเรา และการปฏิบัติตนต่อพ่อ
- วันดินโลก
- รู้จักพยัญชนะ ฎ
- รู้จักอักษร S
- เสริมโตไปไม่โกง “นิทานเรื่อง วีรบุรุษน้อย”

สัปดาห์ที่ ๒๔ ชีวิตน่ารู้

- สิ่งมีชีวิต
- สิ่งไม่มีชีวิต
- ประโยชน์ - โทษของสิ่งมีชีวิต
- ประโยชน์ - โทษของสิ่งไม่มีชีวิต
- การดูแลรักษาสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต
- รู้จักพยัญชนะ ฐ
- รู้จักอักษร T
- รู้จักเลข ๗ ไทย
- เปรียบเทียบ เปียก - แห้ง

สัปดาห์ที่ ๒๕ วัน-คืน ชื่นอุรา

- ความหมายของกลางวัน / กลางคืน
- ปรากฏการณ์ในเวลากลางวัน
- การปฏิบัติตนในเวลากลางวัน
- ปรากฏการณ์ในเวลากลางคืน
- การปฏิบัติตนในเวลากลางคืน
- รู้จักพยัญชนะ ฑ
- รู้จักอักษร U, V
- รู้จักเลข ๘ ไทย
- เปรียบเทียบ ขึ้น - ลง
- เสริมโตไปไม่โกงนิทานเรื่อง “วีรบุรุษน้อย”

สัปดาห์ที่ ๒๖ พฤษภาคม

- อากาศในฤดูหนาว
- ปรัชญาการณตามธรรมชาติในฤดูหนาว
- เครื่องแต่งกายในฤดูหนาว
- การปฏิบัติตนในฤดูหนาว
- โรคที่เกิดขึ้นในฤดูหนาว
- รู้จักพยัญชนะ ด
- รู้จักอักษร W
- รู้จักเลข ๙ ไทย
- เปรียบเทียบ สั้น – ยาว
- เสริมโตไปไม่โกง ร้องเพลง “เข้าแถว”

สัปดาห์ที่ ๒๗ วันขึ้นปีใหม่

- ความสำคัญ / ความหมาย
- ขนบธรรมเนียมประเพณี
- การเลือกและการจัดหาของขวัญ
- การแสดงความเคารพและอวยพรผู้ใหญ่
- ความหมายของคำว่า ส.ค.ส
- เสริมโตไปไม่โกงเพลง “นิว....อยู่ไหน”

สัปดาห์ที่ ๒๘ วันเด็ก วันครู

- ความสำคัญของวันเด็ก วันครู
- คำขวัญวันเด็ก
- กิจกรรมวันเด็ก
- หน้าที่ของครู
- กิจกรรมวันครู
- รู้จักพยัญชนะ ณ
- รู้จักอักษร X / Y
- รู้จักตัวเลข ๑๐ ไทย
- เสริมโตไปไม่โกง นิทานเรื่อง “นิวโป่งซีโกง”

สัปดาห์ที่ ๒๙ เติบใหญ่เพราะเมล็ดข้าว

- ลักษณะของข้าว
- ข้าวที่เด็กรู้จัก
- สถานที่ปลูกข้าว
- การนำข้าวมาประกอบอาหาร
- ประโยชน์ของข้าว
- รู้จักพยัญชนะ ด, ต
- รู้จักอักษร Z
- ท่องปากเปล่า ๑ - ๑๐
- เปรียบเทียบ เล็ก - ใหญ่
- เสริมโตไปไม่โกง “เกมพลังหนู”

สัปดาห์ที่ ๓๐ อร่อยผักผลไม้

- ชนิดของผัก - ผลไม้
- รูปร่างลักษณะ
- รสชาติของผัก - ผลไม้
- วิธีทำผัก - ผลไม้ให้สะอาด
- ประโยชน์และโทษ
- รู้จักพยัญชนะ ถ / ท
- ทบทวนจำนวน ๑ - ๕
- เปรียบเทียบ หนัก - เบา
- เสริมโตไปไม่โกงนิทานเรื่อง “กระแตน้อยขี้ลืม”

สัปดาห์ที่ ๓๑ นานาสัตว์โลก

- สัตว์บก
- สัตว์น้ำ
- สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ
- สัตว์ป่า
- สัตว์เลี้ยง
- รู้จักพยัญชนะ ธ / น
- ทบทวนอักษร A - Z
- ทบทวนจำนวน ๖ - ๑๐
- เปรียบเทียบ บน - ล่าง

- เสริมโตไปไม่โกง นิทานเรื่อง เกมหนูคีนเนย

สัปดาห์ที่ ๓๒ ต้นไม้ที่รัก (ต้นยางนา)

- ชื่อของต้นไม้
- ลักษณะ รูปร่าง สี
- การบำรุงรักษาต้นไม้
- ประโยชน์และโทษของต้นไม้
- การขยายพันธุ์
- รู้จักพยัญชนะ บ / ป
- ทบทวนเลขไทย ๑ - ๕
- เปรียบเทียบ สูง - ต่ำ
- เสริมโตไปไม่โกง ท่องเพลงมาร์ชคุณธรรม

สัปดาห์ที่ ๓๓ ประเมินผล (ครูประเมินพัฒนาการเด็ก รายงานให้ผู้ปกครองทราบ)

สัปดาห์ที่ ๓๔ ดอกไม้งามตา

- ลักษณะรูปร่าง สี
- การขยายพันธุ์
- การบำรุงรักษา
- ประโยชน์ของดอกไม้
- โทษของดอกไม้
- รู้จักพยัญชนะ ผ / ฝ
- ทบทวนเลขไทย ๖ - ๑๐
- เสริมโตไปไม่โกงนิทาน “หมาป่ากับลูกแกะ”

สัปดาห์ที่ ๓๕ วันมาฆบูชา

- ความสำคัญของวันมาฆบูชา
- กิจกรรมที่ปฏิบัติในวันมาฆบูชา
- การปฏิบัติตนในวันมาฆบูชา
- กิจกรรมการทำบุญตักบาตร
- รู้จักพยัญชนะ พ / ฬ
- ท่องปากเปล่าเลขจำนวน ๑ - ๑๐
- เปรียบเทียบขนาด เล็ก - ใหญ่
- เสริมโตไปไม่โกงกิจกรรมมีोनี่มีประโยชน์ โดยเพลง “มือเล็กๆ”

- เพลง “หากพวกเรากำลังสบาย”

สัปดาห์ที่ ๓๖ สีสวยสดใส

- สีที่นักเรียนรู้จัก
- สีที่ได้จากธรรมชาติ
- ประเภทของสี
- แม่สีและการผสมสี
- ประโยชน์และโทษของสี
- รู้จักพยัญชนะ ก / ม
- เปรียบเทียบ ก่อน- หลัง
- เสริมโตไปไม่โกงนิทานเรื่อง “ชายโง่กับต้นไม้”

สัปดาห์ที่ ๓๗ เดินทางทั่วไทย

- ความหมายของการคมนาคม
- ประเภทของการคมนาคม
- การปฏิบัติตนในการใช้ยานพาหนะ
- ประโยชน์ของการคมนาคม
- โทษของการใช้ยานพาหนะ
- รู้จักพยัญชนะ ย / ร
- ทบทวนเลขไทย ๑-๕ และเลข 1 – 5
- เปรียบเทียบ เล็ก – ใหญ่
- เสริมโตไปไม่โกงนิทานเรื่อง “เด็กโลก”

สัปดาห์ที่ ๓๘ โลกไร้พรมแดน

- ความหมายของการสื่อสาร
- ประเภทของการสื่อสาร
- วิธีการสื่อสาร
- มารยาทในการสื่อสาร
- ประโยชน์ของการสื่อสาร
- รู้จักพยัญชนะ ล / ว
- รู้จักเลข ๘ – 8
- เปรียบเทียบ เย็น – ร้อน
- เสริมโตไปไม่โกงนิทานเรื่อง “คนเลี้ยงแพะ”

สัปดาห์ที่ ๓๙ สิ่งของเครื่องใช้

- สิ่งของเครื่องใช้ในห้องเรียน
- สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน
- เครื่องมือเครื่องใช้ในการเกษตร
- เครื่องมือเครื่องใช้ในการก่อสร้าง
- การเก็บรักษา / ประโยชน์ / โทษ
- รู้จักพยัญชนะ ข และ ศ
- รู้จักเลข ๙ – 9
- เปรียบเทียบ เท่ากัน – ไม่เท่ากัน
- เสริมโตไปไม่โกงนิทานเรื่อง “กากับหงส์”

สัปดาห์ที่ ๔๐ หัวใจนักคิด

- รูปทรงเรขาคณิต
- การตวง
- การเรียงลำดับ
- การจำแนก การเปรียบเทียบ
- ค่าของเงิน
- รู้จักพยัญชนะ ส / ห
- รู้จักเลข ๑๐ – 10
- เปรียบเทียบ ใหญ่ – เล็ก
- เสริมโตไปไม่โกงนิทานเรื่อง “ลูกช้างอากับแม่”

สัปดาห์ที่ ๔๑ ฤดูร้อน

- สภาพอากาศในฤดูร้อน
- สภาพอากาศในฤดูร้อนเครื่องแต่งกายในฤดูร้อน
- การปฏิบัติตนในฤดูร้อน
- โรคที่เกิดขึ้นในฤดูร้อน (เพลง เข้าแถว)
- รู้จักพยัญชนะ พ / อ / ฮ
- เปรียบเทียบ สั้น – ยาว
- เสริมโตไปไม่โกง เพลง “เข้าแถว”

สัปดาห์ที่ ๔๒ ประเพณีสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง)

- ความเป็นมาของวันสงกรานต์
- ความสำคัญของประเพณีวันสงกรานต์
- กิจกรรมต่างๆ ที่ปฏิบัติในวันสงกรานต์
- กิจกรรมการรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ

สัปดาห์ที่ ๔๓ จักรกเมืองไทย

- เพลงชาติไทย และธงชาติไทย
- อักษรไทย ตัวเลขไทย และภาษาไทย
- ขนมไทย และอาหารไทย
- การละเล่นของเด็กไทย
- การทักทาย และการไหว้แบบไทย
- ทบพนวนจำนวน ๑-๑๐
- ทบพนวน ก-ฮ
- ระยะทาง ใกล้-ไกล

สัปดาห์ที่ ๔๔ สรุป ประเมิน และ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

๓/. การอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็ก

ช่วงอายุ ๒ – ๓ ปี

การพัฒนาเด็กในช่วงอายุ ๒-๓ ปีโดยมุ่งเน้นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กอย่างเป็นองค์รวมทั้งทางร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาโดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความสามารถของเด็กตามวัยมีการบูรณาการการเรียนรู้ผ่านการเล่นตามวิถีชีวิตประจำวันและการเล่นของเด็กตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัยทั้งนี้ควรคำนึงถึงสาระการเรียนรู้ดังนี้

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กช่วงอายุ ๒-๓ ปี เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยอาจจัดในรูปแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการหรือเลือกใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย สาระการเรียนรู้ประกอบไปด้วย ๒ ส่วน คือประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะในระยะแรกเริ่มชีวิตและช่วงระยะปฐมวัยมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นรากฐานของพัฒนาการก้าวต่อไปของชีวิตเด็กแต่ละคน ตลอดจนเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถ แรงจูงใจ ใฝ่เรียนรู้ และความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองของเด็ก ที่จะส่งผลต่อเนื่องจากช่วงวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์สำคัญที่จะเกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมทุกด้านที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัว ในวิถีชีวิตของเด็กและในสังคมภายนอก อันจะสั่งสมเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และสามารถพัฒนาต่อเนื่องไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

ประสบการณ์สำคัญที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็กนั้น พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจำเป็นต้องสนับสนุนให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย การสร้างความรักความผูกพันกับคนใกล้ชิด การปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและสิ่งต่างๆ รอบตัวและการรู้จักใช้ภาษาสื่อความหมาย ดังนั้น การฝึกทักษะต่างๆ ต้องให้เด็กมีประสบการณ์สำคัญผ่านการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และการเล่น ให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ ลองผิดลองถูก สำรวจ ทดลอง และลงมือกระทำจริง การปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของ บุคคล และธรรมชาติรอบตัวเด็กตามบริบทของสภาพแวดล้อม จำเป็นต้องมีการจัดประสบการณ์สำคัญแบบองค์รวมที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบ

ประสาทในการทำกิจกรรมประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ การนอนหลับพักผ่อน การดูแลสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของตนเอง

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ตามจังหวะดนตรี การเล่นออกกำลังกายอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวและการทรงตัว การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส การวาด การเขียนขีดเขียน การปั้น การฉีก การตัดปะ การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย ของใช้ส่วนตัว และการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

๑.๒ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริง แจ่มใส ได้พัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง จากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้เด็กรู้สึกเป็นที่รัก อบอุ่น มั่นคง เกิดความรู้สึกปลอดภัยไว้วางใจ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์หรือความรู้สึกของตนเอง การแสดงอารมณ์ที่เป็นสุข การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก การเล่นอิสระ การเล่นบทบาทสมมติการขึ้นชมธรรมชาติ การเพาะปลูกอย่างง่าย การเลี้ยงสัตว์ การฟังนิทาน การร้องเพลง การท่องคำคล้องจองการทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ ตามความสนใจ เป็นต้น

๑.๓ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน ได้ปฏิบัติกิจกรรมต่างและปรับตัวอยู่ในสังคม เด็กควรมีโอกาสได้เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ เด็กวัยเดียวกัน หรือต่างวัยเพศเดียวกันหรือต่างเพศอย่างสม่ำเสมอ

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ตามวัย การเล่นอย่างอิสระการเล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น การแบ่งปันหรือการให้ การอดทน รอคอยตามวัย การใช้ภาษาบอกความต้องการ การออกไปเล่นนอกบ้าน การไปสวนสาธารณะ การออกไปร่วมกิจกรรมในศาสนสถาน เป็นต้น

๑.๔ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้ สิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวัน ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหว ได้พัฒนาการใช้ภาษาสื่อความหมายและความคิด รู้จักสังเกตคุณลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น สี ขนาด รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัส จดจำชื่อเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัว

ประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริม ประกอบด้วย การตอบคำถามจากการคิดการเชื่อมโยงจากประสบการณ์เดิม การเรียงลำดับเหตุการณ์ การยืดหยุ่นความคิดตามวัยการจดจ่อใส่ใจ การสังเกตวัตถุหรือสิ่งของที่มีสีสัมผัสรูปทรงที่แตกต่างกัน การฟังเสียงต่างๆ รอบตัว การฟังนิทานหรือเรื่องราวสั้นๆ การพูดบอกความต้องการ เล่าเรื่องราว การสำรวจ และการทดลองอย่างง่ายๆ การคิดวางแผนที่ไม่ซับซ้อน การคิดตัดสินใจแก้ปัญหาเรื่องง่ายๆ ด้วยตนเอง การแสดงความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เป็นต้น

๒. สารที่ควรที่ควรเรียนรู้

สารที่จะให้เด็กอายุ ๒-๓ ปี เรียนรู้ ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวเองเป็นลำดับแรก แล้วจึงขยายไปเรื่อง ที่ใกล้ตัวเด็ก เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เด็กควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ดังนี้

๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อและเพศของตนเอง การเรียกชื่อส่วนต่างๆของใบหน้าและร่างกาย การดูแลตัวเองเบื้องต้นโดยมีผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือ การล้างมือ การขับถ่าย การรับประทานอาหาร การถอดและใส่เสื้อผ้า การรักษาความปลอดภัย และการนอนหลับพักผ่อน

๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลภายในครอบครัวและบุคคลภายนอกครอบครัว การรู้จักการชื่อเรียกหรือสรรพนามแทนตัวของญาติหรือผู้เลี้ยงดู วิธีปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม การทักทายด้วยการไหว้ การเล่นกับพี่น้องในบ้าน การไปเที่ยวตลาดและสถานที่ต่างๆในชุมชน การเล่นที่สนามเด็กเล่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการสำรวจสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติรอบตัว เช่น สัตว์ พืช ดอกไม้ ใบไม้ ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การเล่นน้ำ การเล่นทราย การเลี้ยงสัตว์ต่างๆ ที่ไม่เป็นอันตราย การเดินเล่นในสวน การเพาะปลูกอย่างง่าย

๒.๔ สิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก เด็กควรรู้เกี่ยวกับชื่อของเล่นของใช้ที่อยู่รอบตัว การเชื่อมโยงลักษณะหรือคุณสมบัติอย่างง่ายๆ ของสิ่งต่างๆ ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น สี รูปร่าง รูปทรง ขนาด ผิวสัมผัส

๒.๕ ท้องถิ่นของเรา

คำขวัญของตำบลหนองผึ่ง

หัตถกรรมเลื่องลือ เมืองพุทธศาสนา ดันยางงามตระการตา ลำเลาะค่าประเพณี

ประวัติความเป็นมาของตำบลหนองผึ่ง ในอดีตพื้นที่บริเวณนี้มีต้นไม้ใหญ่ขึ้นอยู่โดยทั่วไปเป็นจำนวนมาก และมีฝั้งมาสร้างรังฝั้งอยู่ตามต้นไม้ ดันยาง ด้วยเหตุนี้จึงได้ตั้งชื่อ เรียกตำบลนี้ว่า ตำบลหนองผึ่ง ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ทำให้ตำบลหนองผึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๘ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม

สภาพภูมิประเทศ ทิวไป

ที่ตั้ง(แสดงที่ตั้งห่างจากอำเภอ) ตำบลหนองผึ่ง ตั้งอยู่ทางทิศเหนือที่ว่าการอำเภอสาร์ภี และห่างจากที่ว่าการอำเภออำเภอสาร์ภีประมาณ ๒ กิโลเมตรเหนือที่ (แสดงเหนือที่โดยประมาณเป็นตารางกิโลเมตร และไร่) มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒.๖๒ ตารางกิโลเมตร ๓,๘๘๘ ไร่ เนื้อที่การเกษตร ๒,๐๘๘ ไร่ที่อยู่อาศัย

ภูมิอากาศ (แสดงภูมิประเทศของเทศบาลตำบลหนองผึ่ง)

ลักษณะเป็นพื้นที่ราบลุ่มไม่มีป่าไม้และภูเขา สภาพเดิมทั่วไปเป็นดินร่วนปนทรายเหมาะสำหรับ การเกษตรกรรม

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดกับ เทศบาลตำบลยางเือง และ ต.หนองแฝก อ.สารภี จ.เชียงใหม่

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลไชยสถาน อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลท่าวังตาล อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

จำนวนหมู่บ้าน ๘ หมู่ (แสดงจำนวนหมู่บ้านที่ตามเขตเลือกตั้งในเทศบาลตำบล)

จำนวนหมู่บ้านในเทศบาลตำบล เขตเลือกตั้งที่ ๑ จำนวน ๓ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๑, ๓ และ ๔

จำนวนหมู่บ้านในเทศบาลตำบล เขตเลือกตั้งที่ ๒ จำนวน ๕ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ ๒, ๕, ๖, ๗ และ ๘

ประชากร

- จำนวนประชากรทั้งสิ้น ๑๒,๘๔๔ คน แยกเป็นชาย ๖,๐๑๒ คน หญิง ๖,๘๓๒ คน

จำนวนครัวเรือน รวม ๖,๔๗๖ ครัวเรือน

การประกอบอาชีพคนในตำบลหนองผึ่ง

- อาชีพหลัก รับจ้าง
- อาชีพเสริม หัตถกรรม
สินค้า / OTOP ผลิตภัณฑ์
- เกษนหอม,สมุนไพรแปรรูป

แหล่งการท่องเที่ยว

- วัดพระนอนหนองผึ่ง
- เวียงกุมกามบางส่วน

๒.๗/ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดกิจกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเด็กปฐมวัย

แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ ๕ ส่วน ดังนี้

๑) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

๒) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

๓) คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะ พร้อม ๆ กันดังนี้

(๑)ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่นการผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

(๒) **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

(๓) **การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

- **เงื่อนไขความรู้** ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

- **เงื่อนไขคุณธรรม** ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี ประการที่สำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

(๑) **พอมีพอกิน** ปลูกพืชสวนครัวไว้กินเองบ้าง ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน ๒-๓ ต้น พอที่จะมีไว้กินเองในครัวเรือน เหลือจึงขายไป

(๒) **พออยู่พอใช้** ทำให้บ้านน่าอยู่ ปราศจากสารเคมี กลิ่นเหม็น ใช้แต่ของที่ เป็นธรรมชาติ(ใช้จุลินทรีย์ผสมน้ำถุพื้นบ้าน จะช่วยปรับสมดุลธรรมชาติมากกว่าใช้น้ำยาเคมี) รายจ่ายลดลง สุขภาพจะดีขึ้น (ประหยัดค่า-รักษาพยาบาล)

(๓) **พอออกพอใจ** เราต้องรู้จักพอ รู้จักประมาณตน ไม่เปรียบเทียบกับผู้อื่น แต่ให้รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเองในสังคม เข้าใจและรู้จักตนเองอย่างพอเพียง

๒.๔ อาเซียนศึกษา

๑) บ้านเราและเพื่อนบ้านอาเซียน

(๑) แผนที่ที่ตั้ง/สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว

(๒) ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและฤดูกาล

(๓) ฤดูกาล และภัยพิบัติ

(๔) อาชีพและสินค้าเศรษฐกิจ

(๕) สกุลเงิน

๒) ประเทศสมาชิกอาเซียน

- (๑) ชื่อประเทศและธงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน
- (๒) ดอกไม้ / ต้นไม้ ประจำชาติ
- (๓) สัญลักษณ์ตราแผ่นดิน
- (๔) สัตว์ประจำชาติ
- (๕) เพลงชาติประเทศสมาชิกอาเซียน

๓) สังคมและวัฒนธรรม

- (๑) ศาสนาและวันสำคัญ
- (๒) ชุดแต่งกายประจำชาติ
- (๓) อาหารประจำชาติ
- (๔) ภาษา ประเพณีและวัฒนธรรม
- (๕) การละเล่น การแสดงและนิทานประจำชาติ

๔) อาเซียนที่รัก

- (๑) ธงอาเซียน
- (๒) ตราสัญลักษณ์อาเซียน
- (๓) คำขวัญอาเซียน
- (๔) เพลงอาเซียน
- (๕) ภาษาอาเซียน

๒.๙ สะเต็มศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่มีการเติบโตทางเทคโนโลยี สารสนเทศ และสังคมมนุษย์ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการเตรียมพัฒนาบุคลากรของมนุษย์ให้มีศักยภาพสอดคล้องสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไป ความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ มีมากมาย จากการศึกษาในรูปแบบเดิมที่เด็กหรือผู้เรียนมักจะเรียนรู้โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ที่ถ่ายทอดวิชาความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้น มาเป็นการศึกษาที่เด็กหรือผู้เรียนสามารถที่จะสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ดังนั้นสิ่งที่ครูผู้สอนควรจะส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนา คือ ทักษะการเรียนรู้ ที่จะทำให้เด็กรู้วิธีการสืบค้นหาข้อมูลได้ด้วยตนเองและมีวิจารณญาณในการเลือกพิจารณาข้อมูลที่เป็นความรู้ที่มีประโยชน์การจัดการศึกษาแบบบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และ คณิตศาสตร์ หรือ STEM เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่บูรณาการกลุ่มสาระและทักษะกระบวนการของทั้ง ๔ สาระอันได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และ คณิตศาสตร์โดยนำลักษณะธรรมชาติของแต่ละสาระวิชาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมาผสมผสานกันเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะที่สำคัญและจำเป็นอีกทั้งยังตอบสนองต่อการดำรงชีวิตอยู่ในยุคปัจจุบันและโลกอนาคตอีกด้วย ลักษณะของ STEM มีดังต่อไปนี้

ตัวอักษรตัวแรก ของ STEM คือ S มาจากคำว่า Science หรือ วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นสาระที่ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ธรรมชาติรอบตัว ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้กับผู้เรียน จะเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการที่เรียกว่า กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Process) ที่จะประกอบด้วยขั้นตอน

๑. ขั้นการสร้างความสนใจ

เป็นขั้นของการนำเข้าสู่บทเรียน ซึ่งอาจจะเป็นข้อสงสัยที่เกิดจากตัวผู้เรียน หรือ อาจจะเป็นข้อสงสัยที่เกิดขึ้นในขณะอภิปรายหรือทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งครูผู้สอนไม่ควรบังคับให้เด็กยอมรับประเด็นปัญหาที่ครูสนใจ ซึ่งตัวอย่างจัดกิจกรรมที่ครูผู้สอนสามารถจัดเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากขึ้นได้แก่ สาธิต ทดลอง เล่าเรื่อง ทศนศึกษา เป็นต้น

๒. ขั้นสำรวจและการค้นหา

- เมื่อมีข้อคำถามแล้ว ก็มีการวางแผนการหาคำตอบ
- กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ลงมือเก็บข้อมูล ในการวางแผน
 - การลงมือปฏิบัติให้ได้คำตอบ ประกอบด้วย การสังเกต การวัด การทดลอง เป็นต้น

๓. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป

เมื่อได้ข้อมูลแล้วก็นำข้อมูล มาแปลผล สรุปผล

๔. ขั้นขยายความรู้

เป็นการนำความรู้มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมขึ้น

๕. ขั้นการประเมิน

เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่าผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้อะไรบ้าง อย่างไร และ มากน้อยเพียงใด

บทบาทของวิทยาศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) นั้นนอกจากจะมีส่วนทำให้ผู้เรียนได้นำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรม STEM แล้ว บทบาทของวิทยาศาสตร์ใน STEM ยังมีส่วนในการช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ คิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัยมีทักษะที่สำคัญในการสืบค้นข้อมูลความรู้ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและ ประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้

ตัวอักษรตัวที่สอง ของ STEM คือ T มาจากคำว่า Technology หรือ เทคโนโลยี ซึ่งเป็นสาระที่เกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหา การพัฒนาสิ่งต่างๆหรือกระบวนการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์เรา ดังนั้น คำว่า เทคโนโลยีจึงไม่ได้หมายความว่าเพียงแค่ผลผลิตที่ได้จากกระบวนการแก้ปัญหาอย่างเช่น คอมพิวเตอร์กล้องถ่ายรูป โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น เท่านั้น แต่ยังหมายถึงกระบวนการแก้ปัญหาอีกด้วย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ระบุขั้นตอนในกระบวนการทางเทคโนโลยีประกอบด้วย ๗ ขั้นตอนดังนี้

๑. กำหนดปัญหาหรือความต้องการ
๒. รวบรวมข้อมูล โดยอาจจะรวบรวมข้อมูลจากตำรา วารสาร บทความอินเทอร์เน็ต
๓. เลือกวิธีการ เป็นการพิจารณาเลือกวิธีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการแก้ปัญหา
๔. ออกแบบและปฏิบัติการ

๕. ทดสอบ เป็นการตรวจสอบว่าชิ้นงานหรือวิธีที่สร้างขึ้นสามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่

๖. ปรับปรุงแก้ไข เป็นการวิเคราะห์ว่าชิ้นงานหรือวิธีที่สร้างขึ้นจะปรับแก้ไขส่วนใด

๗. ประเมินผล เป็นการประเมินผลว่าชิ้นงานหรือวิธีที่สร้างขึ้นสามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่ ถ้ายังมีปัญหาก็จะต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทบาทของเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) นี้ จะพัฒนาให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด แก้ปัญหา ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างเป็นเหตุ เป็นผล อีกทั้งยังเป็นการพัฒนานิสัยความรอบคอบ ความเพียร ไม่ย่อท้อต่อความล้มเหลวหรือความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะทำกิจกรรม

ตัวอักษรตัวที่สาม ของ STEM คือ E มาจากคำว่า Engineering หรือ วิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งวิศวกรรมในที่นี้หมายถึง * การออกแบบ * การวางแผน เพื่อแก้ปัญหา โดยเป็นการใช้องค์ความรู้ต่าง ๆ มาสร้างสรรค์ออกแบบผลงานภายใต้ข้อจำกัด หรือเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งบทบาทของเทคโนโลยีและวิศวกรรมศาสตร์ใน STEM จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกระบวนการออกแบบของวิศวกรรมศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

๑. กำหนดปัญหา หรือความต้องการ

๒. หาแนวทางการแก้ปัญหา

๓. ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา

๔. ทดสอบและประเมินผล

บทบาทของวิศวกรรมศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดเป็นเหตุเป็นผล การคิดเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นการฝึกนิสัยความเพียร ความรอบคอบ

ตัวอักษรตัวสุดท้าย ใน STEM คือ M มาจาก Mathematics หรือ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ จะครอบคลุมเรื่อง จำนวนและกระบวนการ การวัด เรขาคณิต พีชคณิต การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์

บทบาทของคณิตศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา การคิดเป็นเหตุเป็นผล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ การสื่อสารและการนำเสนอให้ผู้อื่นเข้าใจได้จะเห็นว่าเมื่อผสมผสานสาระและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ แล้วนำมาจัดกิจกรรมบูรณาการนั้นจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ผู้เรียนจะได้นำความรู้ในสาระต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ได้จริงได้พัฒนาทักษะการคิด และคุณลักษณะที่ผู้เรียนจะได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม และทักษะการสื่อสาร การจัดกิจกรรมบูรณาการวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) สามารถจัดได้ตั้งแต่ในเด็กปฐมวัย ซึ่งโดยทั่วไป การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับปฐมวัย มีลักษณะเป็นการจัดกิจกรรมบูรณาการอยู่แล้ว

* แต่ประเด็นที่ครูผู้สอนจะต้องเน้นเพื่อให้มีลักษณะเป็นกิจกรรมบูรณาการ STEM ชัดเจนขึ้น คือ จะต้องเน้นให้เด็กได้แก้ปัญหา โดยใช้องค์ความรู้และทักษะกระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นทักษะกระบวนการที่ได้กล่าวมาแล้วในส่วนประกอบของ ๔ สาระ มาสร้างสรรค์ออกแบบผลงานหรือออกแบบวิธีการภายใต้ข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่กำหนด โดยอาจจะมีรายละเอียดที่ปรับเพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยนี้ เช่น

ในสาระวิทยาศาสตร์ที่จะจัดให้กับเด็กปฐมวัยนั้นสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้เสนอแนะว่า กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ จะประกอบด้วย

- ๑) การมีส่วนร่วมในการตั้งคำถามเชิงวิทยาศาสตร์อย่างง่าย ๆ
- ๒) การสำรวจตรวจสอบเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สำรวจ สืบค้น หรือทดลอง และบันทึกผลการสำรวจตรวจสอบด้วยวิธีที่เหมาะสมกับวัย
- ๓) การตอบคำถามที่ตั้งขึ้นโดยใช้ผลจากการสำรวจตรวจสอบมาสร้างคำอธิบายที่มีเหตุผล
- ๔) การนำเสนอผลการสำรวจตรวจสอบให้กับผู้อื่นด้วยวิธีที่เหมาะสมกับวัยและความสามารถ นอกจากนี้ในสาระ วิทยาศาสตร์ จะเน้นในทักษะกระบวนการ ที่เด็กปฐมวัยจะได้ใช้ได้แก่ ทักษะการสังเกต การวัด การลงความเห็นจากข้อมูล การจำแนกประเภท การพยากรณ์ การคำนวณ การหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปสและสเปกกับเวลา การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล

๒.๑๐ โตไปไม่โกง

กรอบสาระกิจกรรมโตไปไม่โกง ระดับปฐมวัย ประกอบด้วย ๕ สาระคือ

๑) ความซื่อสัตย์สุจริต

คือ การยึดมั่นในความสัตย์จริงและสิ่งที่ถูกต้องดีงาม รู้จักแยกแยะถูกผิด ปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นโดยชอบ ไม่คดโกง

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- พูดยุติความจริง
- ไม่ลักขโมย
- ทำตัวเป็นที่น่าเชื่อถือ ทำตามสัญญา
- กล้าเปิดเผยความจริง
- รู้จักแยกแยะประโยชน์ส่วนตัว ส่วนรวม

๒) การมีจิตสาธารณะ

คือ การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ตระหนักรู้และคำนึงถึงสังคมส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการกระทำใด ๆ เพื่อไม่ให้เกิดผลเสียหายต่อส่วนรวมและพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- ร่วมดูแลสังคม
- รับผิดชอบส่วนรวม
- เสียสละเพื่อส่วนรวม
- เอื้อเฟื้อ เมตตา มีน้ำใจ
- ไม่เห็นแก่ตัว

๓) ความเป็นธรรมทางสังคม

คือ การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันอย่างมีเหตุผล โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อเพศ เชื้อชาติ ชนชั้น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- นึกถึงใจเขาใจเรา
- ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
- รับฟังผู้อื่น
- เคารพและให้เกียรติผู้อื่น
- กตัญญูอย่างมีเหตุผล
- คำนึงถึงความยุติธรรมโดยตลอด

๔) การกระทำอย่างรับผิดชอบ

คือ การมีจิตสำนึกในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด เคารพกฎเกณฑ์ กติกา พร้อมให้ตรวจสอบการกระทำได้เสมอ หากมีการกระทำผิดก็พร้อมที่จะยอมรับและแก้ไข

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด
- มีระเบียบวินัย
- เคารพกฎ กติกา
- รับผิดชอบในสิ่งที่ทำ กล้ายอมรับผิดและรับการลงโทษ
- รู้จักสำนึกและขอโทษ แก้ไขในสิ่งผิด
- กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง

๕) เป็นอยู่อย่างพอเพียง

คือ การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักพอประมาณ ซื่อตรง ไม่ละโมภโลภมาก รู้จักยับยั้งชั่งใจ และไม่เอาเปรียบหรือเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- รู้จักความพอเพียง ความพอดี
- มีความอดทน อดกลั้น
- รู้จักบังคับตัวเอง
- ไม่กลัวความยากลำบาก
- ไม่ทำอะไรแบบสุดซ้วหรือสุดโต่ง
- มีสติและเหตุผล

๒.๑๑ หลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti – Corruption Education) ประกอบด้วย โครงสร้างรายวิชา ทั้งหมด ๔ หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยที่ ๑ การคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์/ค่านิยม

- การปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- การมีวินัยในตนเอง
- การดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

หน่วยที่ ๒ ความสะอาด และความไม่ทนต่อการทุจริต

คุณลักษณะที่พึงประสงค์/ค่านิยม

- เด็กหยิบ เก็บของเล่น ของใช้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย
- เด็กไม่นำของของผู้อื่นไปเป็นของของตน โดยไม่รับอนุญาต
- เด็กใช้ของใช้ส่วนตัวอย่างถูกต้อง และไม่ขโมยของใช้ของผู้อื่นมาเป็นของของตนเอง
- เด็กเก็บของใช้ส่วนตัวเข้าที่อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง โดยไม่แย่ง หรือขโมยของใช้ของผู้อื่น
- เด็กทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ โดยไม่ลอก หรือนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นผลงานของตนเอง
- มีความรับผิดชอบ
- การมีวินัยในตนเอง
- การช่วยเหลือแบ่งปันผู้อื่น รู้จักเสียสละสิ่งของหรือทรัพย์สินของตนเองให้แก่ผู้อื่น แต่สิ่งของหรือทรัพย์สินนั้นจะต้องได้มาโดยสุจริต ไม่ใช่ได้มาจากการลักขโมยของผู้อื่น
- ความมีเมตตา กรุณา มีน้ำใจ
- เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้
- เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้อย่างถูกต้อง

หน่วยที่ ๓. STRONG / จิตพอเพียงต่อการดำรงชีวิต

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ / ค่านิยม

- ใช้สิ่งของอย่างประหยัด และพอเพียงด้วยตนเอง
- มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลง และปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง
- เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
- อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุ และเหตุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ หรือการกระทำด้วยตนเอง
- ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ โดยวิธีการหลากหลายด้วยตนเอง
- กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
- ขออนุญาต หรือรอคอยเมื่อต้องการสิ่งของ ของผู้อื่นด้วยตนเอง
- ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆโดยใช้วิธีการหลากหลายด้วยตนเอง
- แสดงความรักเพื่อน และเมตตาสัตว์เลี้ยง
- ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จด้วยตนเอง
- กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
- รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกต้อง
- ช่วยเหลือ และแบ่งปัน ผู้อื่นได้ด้วยตนเอง

หน่วยที่ ๔ พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ / ค่านิยม

- เด็กปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
- เด็กรู้หน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง
- เด็กมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น และไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น
- เด็กมีความตรงต่อเวลา
- ความมีวินัย

การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์

การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สามารถจัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น การอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

๑. อบรมเลี้ยงดูเด็กและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ
๒. ตระหนักและสนับสนุนสิทธิขั้นพื้นฐานที่เด็กพึงได้รับ
๓. ปฏิบัติตนต่อเด็กด้วยความรัก ความเข้าใจ และใช้เหตุผล

๔. ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างสมดุลครบทุกด้าน
๕. ปลุกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม และวัฒนธรรมไทย
๖. ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับความสามารถและการเรียนรู้ของเด็ก
๗. สนับสนุนการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก
๘. จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
๙. ประเมินการเจริญเติบโตและการพัฒนาของเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
๑๐. ประสานความร่วมมือระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดู สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชน

แนวทางการอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี มีแนวทางดังนี้

๑. ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล
๒. สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความมั่นคงทางอารมณ์ให้กับเด็กในวิถีชีวิตประจำวัน
๓. จัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น
๔. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กอย่างหลากหลาย
๕. จัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด หลากหลาย ปลอดภัย และเหมาะสมกับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กรอบด้าน รวมถึงมีพื้นที่ในการเล่นน้ำเล่นทราย
๖. จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อธรรมชาติ เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก สื่อที่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ หลีกเลี่ยงการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นพี่เลี้ยงเด็ก
๗. จัดรวบรวมข้อมูลและติดตามการเจริญเติบโต พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ
๘. จัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาเด็ก

กำหนดการจัดประสบการณ์ เด็กอายุ ๒ – ๓ ปี

สาระที่ควรรู้/หน่วยการเรียนรู้	
๑. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก(๑๐ หน่วย) - แรกประทับใจ , ชื่อของหนูก็มี, เด็กดีมีวินัย, สุขสดใสในร่างกาย, แสนสบายกินดีมีสุข, ทุกๆ วันออกกำลังกาย, ความปลอดภัยมีมากหลาย, สัมผัสกายทั้งห้า (STEM), หนูจำหนูทำได้, เปล่งประกายหนูน่ารัก	๒. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก (๑๕ หน่วย) - วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา, วันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐, วันแม่แห่งชาติ, บ้านสุขสันต์, ครอบครัว, วันลอยกระทง (ประเพณีี่เป็ง), ชื่นชมอาชีพ, ที่พักผ่อนใจ, สายใยชุมชน, วันพ่อ/วันชาติไทย, วันขึ้นปีใหม่, วันเด็ก/วันครู, วันมาฆบูชา, ประเพณีวันสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง), ฉันรักเมืองไทย
๓. ธรรมชาติรอบตัว (๑๑ หน่วย) - ฤดูฝน, ชีวิตน่ารู้, วัน – คืนขึ้นอุรา, ฤดูหนาว, เต็บใหญ่เพราะเมล็ดข้าว, อร่อยผักผลไม้, นานาสัตว์โลก, ต้นไม้ที่รัก (ต้นยางนา), ดอกไม้งามตา, สีสวยสดใส, ฤดูร้อน	๔. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก (๔ หน่วย) - สีเดินทางทั่วไทย, โลกไร้พรมแดน, สิ่งของเครื่องใช้, หัวใจนักคิด
วันสำคัญ (ในรูปกิจกรรมจัดวันเดียว) - วันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา, วันแม่แห่งชาติ, วันลอยกระทง (ประเพณีี่เป็ง), วันพ่อ/วันชาติไทย, วันขึ้นปีใหม่, วันมาฆบูชา, ประเพณีวันสงกรานต์ (ปีใหม่เมือง)	

ตารางกิจกรรมประจำวัน สำหรับเด็ก ๒-๓ ปี

เวลา	กิจกรรม
๐๗.๓๐ – ๐๘.๓๐ น.	รับเด็ก
๐๘.๓๐ – ๐๘.๔๕ น.	เคารพธงชาติสวดมนต์
๐๘.๔๕ – ๐๙.๐๐ น.	ตรวจสุขภาพ ไปห้องน้ำ
๐๙.๐๐ – ๐๙.๒๐ น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
๐๙.๒๐ – ๐๙.๓๕ น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง/ดื่มนม)
๐๙.๓๕ – ๐๙.๔๕ น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม
๐๙.๔๕ – ๑๐.๔๕ น.	กิจกรรมสร้างสรรค์ และเล่นตามศูนย์การเรียนรู้
๑๐.๔๕ – ๑๑.๓๐ น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
๑๑.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวันและแปรงฟัน
๑๑.๓๐ – ๑๓.๓๐ น.	นอนหลับพักผ่อน
๑๓.๓๐ – ๑๔.๒๐ น.	เก็บที่นอน, ล้างหน้า, มัดผม, ทาแป้ง
๑๔.๒๐ – ๑๔.๓๐ น.	พัก ดื่มนม
๑๔.๓๐ – ๑๔.๕๐ น.	เกมการศึกษา
๑๔.๕๐ – ๑๕.๐๐ น.	เตรียมตัวกลับบ้าน

**การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๓ สำหรับเด็ก
อายุ ๒-๓ ปี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง (ศูนย์ ๑)**

จัดประสบการณ์ให้เด็กโดยบูรณาการผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย เป็นการบูรณาการทั้งทางด้านเนื้อหาสาระ และทักษะกระบวนการ ผ่านการจัดกิจกรรม ๖ กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากการลงมือกระทำ และเกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็น ที่จะต้องจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้เด็กเพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน จึงควรยึดหลักการ ดังนี้

๑. คำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกันจึงควรมีกิจกรรมที่หลายประเภทที่ เหมาะสมกับวัยตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสเลือกตามความสนใจและความสามารถ
๒. มีทั้งกิจกรรมที่ให้เด็กทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ควรเปิดโอกาสให้เด็กริเริ่มกิจกรรม ด้วยตนเองตามความเหมาะสม
๓. มีทั้งกิจกรรมสงบและกิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหว
๔. ระยะเวลาจัดกิจกรรมควรเหมาะสมกับวัย ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก
๕. เน้นให้เด็กมีสื่อของจริง ให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหา ด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ๆ และผู้ใหญ่

การจัดกิจกรรมหลัก ๖ กิจกรรม เพื่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและ สติปัญญา มีดังต่อไปนี้

๑. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
๒. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม
๓. กิจกรรมสร้างสรรค์
๔. กิจกรรมเสรี / การเล่นตามศูนยฯ
๕. กิจกรรมกลางแจ้ง
๖. เกมการศึกษา

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายตาม จังหวะอย่างอิสระ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ ประกอบ การเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ รู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหว ของตนเองได้

จุดประสงค์

๑. พัฒนาอวัยวะทุกส่วนให้มีความสัมพันธ์ในขณะเคลื่อนไหว
๒. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

๓. กล้าแสดงออกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๔. ฝึกทักษะในการฟังดนตรี หรือจังหวะต่าง ๆ
๕. รู้จักปรับตัวในการทำกิจกรรมและความร่วมมือในกลุ่ม
๖. ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี
๗. พัฒนาภาษา ฝึกฟังคำสั่ง ข้อตกลงและปฏิบัติตามได้

วัสดุอุปกรณ์

๑. เครื่องประกอบจังหวะ เช่น รำมะนา กลอง กรับ ฉิ่ง ฯลฯ
๒. แอบบันทีกเสียงเพลง เครื่องเล่นเทป
๓. อุปกรณ์ประกอบการเคลื่อนไหว เช่น ห่วงยาง แอบบันทีก ฯลฯ

กิจกรรม

๑. ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจอง และเคลื่อนไหวตามบทเพลง คำกลอน คำคล้องจอง
๒. เคลื่อนไหวพื้นฐาน โดยแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ เคลื่อนไหวอยู่กับที่ และเคลื่อนไหวเคลื่อนที่
๓. เล่นเครื่องเล่นดนตรีง่าย ๆ ประเภทเคาะ เช่น กรับ รำมะนา กลอง ฯลฯ และเคลื่อนไหวประกอบ
๔. การฝึกจังหวะ โดยการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การทำจังหวะด้วยการเปล่งเสียง
๕. ให้เด็กเคลื่อนไหวตามความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้อุปกรณ์ประกอบในการเคลื่อนไหว เช่น ห่วง แอบบันทีก ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

๑. สร้างบรรยากาศให้เด็กเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน สนุกสนาน และมีความเป็นกันเอง
๒. ควรเริ่มกิจกรรมเคลื่อนไหวที่เป็นอิสระและมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากมากนัก
๓. ควรให้เด็กแสดงออกด้วยตนเองอย่างอิสระ และไม่ควรบังคับ ถ้าเด็กไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม ควรให้เวลาและให้โอกาสจนกว่าเด็กสนใจเข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ / กิจกรรมในวงกลม

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

จุดประสงค์

๑. เพื่อให้เด็กเข้าใจเนื้อหาและเรื่องราวแผนการจัดประสบการณ์
๒. ส่งเสริมการใช้ภาษาในการฟัง พูด และการถ่ายทอดเรื่องราว
๓. ฝึกความมีระเบียบวินัย มารยาทในการฟัง พูด และลักษณะนิสัยที่ดี
๔. กล้าแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

กิจกรรม

๑. การสนทนา อภิปราย เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาในการพูด การฟัง รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
๒. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องที่เน้นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรม จริยธรรม
๓. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอน
๔. การทดลอง / ปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงเพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลง ฝึกการสังเกต การคิดแก้ปัญหา
๕. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาสิ่งต่าง ๆ รอบตัว
๖. การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นการให้เด็กเล่นสมมติตนเองเป็นตัวละครต่าง ๆ ตามเนื้อเรื่อง
๗. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

ข้อเสนอแนะ

๑. ควรยึดหลักการจัดกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและมีโอกาสค้นพบด้วยตนเองให้มากที่สุด
๒. ในขณะที่เด็กทำกิจกรรมควรใช้คำถามปลายเปิดที่ชวนให้เด็กคิด
๓. ช่วงระยะเวลาที่จัดกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความสนใจของเด็กและความเหมาะสมของกิจกรรมนั้น ๆ

กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การวาดภาพระบายสี การปั้น การฉีก ตัด ปะ การพิมพ์ภาพ หรือวิธีการอื่น ๆ ที่เด็กได้ คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์

จุดประสงค์

๑. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ
๒. ให้เกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียด
๓. ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมือ และพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้า
๔. ส่งเสริมการปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๕. ส่งเสริมคุณธรรมในด้านความอดทน การรอคอย ความรับผิดชอบ และความมีวินัยในตนเอง
๖. ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา
๗. ฝึกทักษะการสังเกต การคิดและการแก้ปัญหา

กิจกรรม

๑. จัดโต๊ะและวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม โดยให้เด็กรับผิดชอบช่วยจัดอุปกรณ์
๒. สร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมให้มีความสดชื่น แจ่มใส
๓. ให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระตามความสนใจของตน
๔. สร้างข้อตกลงในการเปลี่ยนหมุนเวียนทำกิจกรรม
๕. แนะนำอุปกรณ์วิธีใช้และคอยดูแลให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรม
๖. เมื่อทำงานเสร็จต้องให้เด็กเก็บวัสดุ เครื่องมือ เครื่องใช้ และนำเสนอผลงานของตน

ข้อเสนอแนะ

๑. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ควรพยายามหาวัสดุท้องถิ่นมาใช้ก่อนเป็นอันดับแรก
๒. ก่อนให้เด็กทำกิจกรรมต้องอธิบายวิธีใช้วัสดุที่ถูกต้องพร้อมทั้งสาธิตให้ดู
๓. เก็บผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลสังเกตพัฒนาการของเด็ก
๔. หากพบว่าเด็กคนใดสนใจทำกิจกรรมอย่างเดียวยาวตลอดเวลาควรกระตุ้นซ้ำและจูงใจให้เด็กเปลี่ยนทำ กิจกรรมอื่นบ้าง

กิจกรรมเสรี / เล่นตามศูนย์

กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ ภายในศูนย์เด็กเล็ก เช่น ศูนย์บล็อก ศูนย์หนังสือ ศูนย์ร้านค้า ศูนย์บ้าน เป็นต้น ศูนย์ต่าง ๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรี ตามความสนใจและความต้องการของเด็กทั้งเป็นรายบุคคลละเป็นกลุ่มย่อย

จุดประสงค์

๑. ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กและการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
๒. ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
๓. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักรอคอย เชื่อเพื่อเชื่อแก่
๔. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด วางแผนและตัดสินใจในการทำกิจกรรม
๕. ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา

กิจกรรม

๑. แนะนำศูนย์เรียนใหม่ให้เด็กรู้จักและเสนอแนะวิธีใช้ เล่นเครื่องเล่นบางชนิด เช่น แวนชยาย เครื่องชั่ง ฯลฯ
๒. สร้างข้อตกลงในการเล่นร่วมกัน
๓. เปิดโอกาสให้เด็กคิดวางแผนตัดสินใจ เลือกเล่นอย่างอิสระ โดยมีครูคอยสังเกตพฤติกรรมการเล่นพร้อมทั้ง ให้คำชี้แนะช่วยเหลือเด็กในการเล่น

ข้อเสนอแนะ

๑. การจัดกิจกรรม ควรให้เด็กเลือกทำกิจกรรมอย่างอิสระ โดยเลือกทำกิจกรรมสร้างสรรค์อย่างน้อย ๑ – ๒ อย่าง ในแต่ละวัน
๒. ขณะเด็กเล่นควรสังเกตพฤติกรรมของเด็กแลอย่างใกล้ชิด
๓. หากศูนย์ใดมีเด็กมากเกินไปควรให้เด็กมีโอกาสคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
๔. สื่อเครื่องเล่นในแต่ละศูนย์ ควรสับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมเป็นระยะ เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย

กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเพื่อออกกำลังกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ควร จัดให้เด็กได้เล่นเช่น

๑. การเล่นเครื่องเล่นสนาม
๒. การเล่นทราย
๓. การเล่นน้ำ
๔. การเล่นสมมติในบ้านจำลอง
๕. การในศูนย์ช่างไม้
๖. การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา
๗. การเล่นเกมการละเล่น

จุดประสงค์

๑. พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ของอวัยวะต่าง ๆ
๒. ส่งเสริมให้ร่างกายแข็งแรงสุขภาพดี
๓. ส่งเสริมให้เกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียด
๔. รู้จักปรับตัว เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น
๕. เรียนรู้การตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง

กิจกรรม

๑. เด็กและครูร่วมสร้างข้อตกลง กติกาในการเล่น
๒. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเล่นให้พร้อม
๓. การสาธิตการเล่นเครื่องเล่นสนามบางชนิด
๔. ให้เด็กเลือกเล่นอิสระตามความสนใจ
๕. ขณะเด็กเล่นครูต้องคอยดูแลความปลอดภัยและสังเกตพฤติกรรมการเล่น
๖. เมื่อหมดเวลาให้เด็กช่วยกันเก็บของเข้าที่และทำความสะอาดร่างกาย

ข้อเสนอแนะ

๑. หมั่นตรวจเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยและใช้งานได้ดียิ่งอยู่เสมอ
๒. ให้โอกาสเด็กเลือกเล่นกลางแจ้งอย่างอิสระทุกวัน
๓. ขณะเด็กเล่นครูต้องดูแลอย่างใกล้ชิด
๔. หลังเลิกกิจกรรม ควรให้เด็กได้พักผ่อนหรือนั่งพัก

การเล่นเกมการศึกษา

เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาง่าย ๆ สามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ฯลฯ

จุดประสงค์

๑. ส่งเสริมการสังเกต เปรียบเทียบ
๒. ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา
๓. ส่งเสริมการคิดหาเหตุผลและตัดสินใจแก้ปัญหา
๔. ปลูกฝังให้มีคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความรับผิดชอบ การแข่งขัน ฯลฯ

กิจกรรม

๑. ในกรณีที่เล่นเป็นเกมใหม่ ครูควรแนะนำ สาธิต อธิบายวิธีการเล่นเกมให้เด็กทราบ
๒. ให้เด็กหมุนเวียนเข้ามาเล่นเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลตามความเหมาะสม
๓. ขณะเด็กเล่นครูมีหน้าที่เพียงผู้แนะนำ
๔. เมื่อเล่นเกมแต่ละชุดเสร็จแล้วควนฝึกให้เด็กเก็บให้เรียบร้อย

ตัวอย่างเกมการศึกษา

๑. เกมจับคู่
 - จับคู่รูปร่างที่เหมือนกัน
 - จับคู่ภาพกับเงา
 - จับคู่ภาพสัมพันธ์

- จับคู่ภาพชิ้นส่วนที่หายไป
 - จับคู่ภาพกับโครงร่าง
- ฯลฯ

๒. เกมภาพตัดต่อ (ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้)
๓. เกมจัดหมวดหมู่
๔. เกมโดมิโน
๕. เกมเรียงลำดับ

ข้อเสนอแนะ

๑. การเล่นเกมการศึกษาในระยะแรกควรเริ่มใช้ของจริง
๒. การเล่นเกมในแต่ละวันอาจให้เล่นทั้งเกมชุดใหม่และชุดเก่า
๓. อาจให้เด็กหมุนเวียนเล่นเกมตามความเหมาะสม
๔. การเล่นเกมเมื่อเล่นเล็กแล้วควรจัดเก็บรวบรวมไว้เป็นชุด ๆ

๘. การจัดสภาพแวดล้อมสื่อและแหล่งเรียนรู้

การจัดสภาพแวดล้อม

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพถ้าหากเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมมีการสนับสนุนอำนวยความสะดวกจากผู้ใหญ่ภายใต้บรรยากาศที่มีความสุขไม่เคร่งเครียดด้วยกฎระเบียบที่เคร่งครัดหรือยากต่อการปฏิบัติตามการปรับบรรยากาศการเรียนรู้จึงจัดแบ่งเป็น ๓ ด้าน

การจัดการสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เป็นการจัดการสภาพแวดล้อมตามแนวคิดเรื่องการตอบสนองความต้องการพื้นฐานและการเรียนรู้โดยการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมการจัดการจึงมีเป้าหมายให้เด็กอยู่ร่วมกันอย่างมีสุขอนามัยที่ดีมีพื้นที่ในการตอบสนองการทำกิจกรรมต่างๆอย่างคล่องตัวและตอบสนองการทำกิจกรรมที่หลากหลายลักษณะการจัดการจึงเน้นในเรื่องของความสะอาดความปลอดภัยความสะดวกที่จะทำให้รู้สึกคล่องตัวสดใสระบายกระแสบ้านและสถานที่เลี้ยงดูเด็กที่มีลักษณะกายภาพที่ดีคือมีการถ่ายเทอากาศที่ดีมีอุณหภูมิที่เหมาะสมมีแสงสว่างพอเพียงมีความสงบที่จะทำกิจกรรมอย่างสบายและมีสมาธิที่ให้เก็บวัสดุของใช้และผลงานมีที่จัดแสดงเพื่อการสื่อสารข้อมูลแต่ละจุดของพื้นที่จะต้องสะดวกในการเข้าออกพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูสามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่

การจัดสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพเป็นการจัดการบ้านและสถานที่ดูแลเด็กตามแนวคิดเรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุขการจัดสภาพแวดล้อมจึงเป็นการจัดเพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการอยู่ร่วมกันซึ่งจะเกิดความสะดวกปลอดภัยราบรื่นจากการทำกิจกรรมในห้องที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมและมีการปฏิบัติต่อกันที่เหมาะสมของผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมทั้งเด็กและผู้ใหญ่นอกจากนี้ยังรวมถึงกฎระเบียบกติกาข้อตกลงที่ทุกคนสามารถปฏิบัติร่วมกันได้และเกิดความสุขในการอยู่ร่วมกันการจัดบรรยากาศด้านจิตภาพจึงมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสภาพแวดล้อมแห่งความสุข พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูมีท่าทีที่อบอุ่นให้ความมั่นใจแก่เด็กสนับสนุนให้เด็กได้ประสบความสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ มีสถานที่ที่เด็กสามารถมีส่วนร่วมหรือเมื่อต้องการอยู่ตามลำพังต้องการความสงบให้อิสระเด็กในการสื่อสารเคลื่อนไหวทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งกฎระเบียบต่างๆ สามารถยืดหยุ่นได้เมื่อจำเป็น

การจัดการสภาพแวดล้อมด้านสังคมเป็นการจัดการสภาพแวดล้อมที่เกิดจากแนวคิดเรื่องการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้ทางสังคมจากการเล่นการทำกิจกรรมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่การจัดการสภาพแวดล้อมด้านสังคมจึงเป็นการจัดการที่ให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขสนับสนุนให้ปฏิบัติตนในลักษณะที่สังคมยอมรับและเกิดทักษะทางสังคมมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นสนับสนุนให้เกิดการแบ่งปันกันทั้งในด้านความคิดความรู้สึกพื้นที่และอุปกรณ์ต่างๆ จัดให้มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยเด็กได้แสดงความเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่างๆ เช่นการกำหนดข้อตกลงกติกา กฎระเบียบต่างๆ การแบ่งหน้าที่การฝากการมีวินัยในตนเอง

การเรียนรู้ของเด็กที่เกิดด้วยวิธีการเดียวได้ปฏิสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมทั้งด้านวัตถุและบุคคลพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะต้องพยายามจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นกับสิ่งของและกระบวนการต่างๆ รวมถึงให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์ต่างๆ และพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้พัฒนาทั้งร่างกายและสังคมโดยการเตรียมสื่อวัสดุที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้เกิดกระบวนการคิดให้เด็กได้เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและกระบวนการต่างๆ อย่างกว้างขวางการที่เด็กอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมเด็กจะพัฒนาความรู้สึกที่ดีต่อตนเองเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สื่อ

สื่อเป็นตัวกลางกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดการเรียนรู้ของเด็กอายุช่วง ๒-๓ ปีจำเป็นต้องผ่านการลงมือปฏิบัติจริงหรือเกิดจากการค้นพบด้วยตนเองเป็นประสบการณ์ตรง

ซึ่งเด็กจะเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือมองเห็นจับต้องได้ไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมเมื่อเข้าสู่อายุที่สูงขึ้น การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้จึงขึ้นอยู่กับของจริงที่พบเห็นของเล่นที่เลียนแบบของจริงนิทานและเพลงดังนี้

๑. ของเล่น

ของเล่นเป็นสิ่งที่ประกอบการเล่นของเด็กของเล่นช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และเกิดความมั่นใจในการเล่นของเล่นอาจจัดทำขึ้นเองจากวัสดุสิ่งของเศษวัสดุเหลือใช้ที่มีอยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน หรือเป็นการเลือกซื้อของเล่นที่มีขายในท้องตลาดซึ่งการจัดหาของเล่นให้เด็กต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และเหมาะสมกับวัยของเด็ก

๑.๑ ลักษณะของเล่นเด็กของเล่นที่เกี่ยวข้องกับการเล่นของเด็กแบ่งเป็น

๑.๑.๑ ของจริงเป็นของเล่นที่เป็นสิ่งของหรือเครื่องใช้ในชีวิตจริงของเล่นชิ้นแรกที่มีคุณค่าต่อชีวิตเด็กมากที่สุดคือพ่อแม่ซึ่งเห็นได้ชัดว่าทารกจะสนใจมองหน้าพ่อแม่มากกว่าสิ่งอื่นและหันตามเสียงของพ่อแม่การเรียนรู้ของทารกจะเริ่มต้นจากการรับรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรมในชีวิตจริงไปสู่การรับรู้ภาพสัญลักษณ์ตามลำดับขั้นตอนของพัฒนาการทางสติปัญญาของจริงที่เด็กเล่นได้เช่นช้อนถ้วยชามพลาสติก เป็นต้น

๑.๑.๒ ของเล่นเลียนแบบของจริงเป็นของเล่นที่ทำขึ้นให้มีรูปแบบเหมือนของจริงที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันอาจทำจากวัสดุประเภทไม้พลาสติกโลหะหรือกระดาษก็ได้เช่นตุ๊กตาสัตว์ขนอ่อนนุ่มตุ๊กตาคน ลูกบอลเด็กเล่น รถเด็กเล่นของเล่น เครื่องครัว/เครื่องใช้ในบ้าน เป็นต้น

๑.๑.๓ ของเล่นสร้างสรรค์เป็นของเล่นที่ทำขึ้นไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัวสามารถประกอบเข้าด้วยกันให้เป็นอะไรก็ได้ตามความต้องการหรือจินตนาการของผู้เล่นเช่นตัวต่อพลาสติก พลาสติกสร้างสรรค์บล็อกพลาสติก/ไม้วัสดุที่ใช้ในการวาดภาพ/การปั้น/การประดิษฐ์ เป็นต้น

๑.๑.๔ ของเล่นเพื่อการศึกษาเป็นของเล่นที่ทำขึ้นมีรูปแบบช่วยพัฒนาทักษะการสังเกต ทักษะกล้ามเนื้อมือประสานสัมพันธ์กับตาทักษะการคิดเช่นไม้บล็อกเกมภาพตัดต่อเกมโดมิโน เป็นต้น

๑.๑.๕ ของเล่นพื้นบ้านเป็นของเล่นที่ทำขึ้นจากวัสดุตามธรรมชาติหรือวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย เช่นโมบายส์ปลาตะเพียนใบลาน ตะกร้อใบลาน ตุ๊กตาสัตว์ทำจากฟาง กังหันลมใบตาล ล้อกลิ้งไม้ไผ่ นกตึกแตนสานใบมะพร้าว กะลารองเท้า และปั้นดินเหนียวรูปสัตว์ เป็นต้น

๑.๒ ประเภทของเล่นเด็กของเล่นเด็กมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการใช้เล่น แบ่งเป็น

๑.๒.๑ ของเล่นฝึกประสาทสัมผัสเป็นของเล่นที่ดึงดูดความสนใจของเด็กในการมองเห็น ได้ยิน และสัมผัส เช่นโมบายล์รูปทรงขาว-ดำ/หลากสี ของเล่นเขย่า/บีบแล้วมีเสียง ของเล่นมีผิวสัมผัสเรียบ ขรุขระ ของเล่นหีบจับไว้ในมือได้เสียงเพลง เป็นต้น

๑.๒.๒ ของเล่นฝึกการเคลื่อนไหวเป็นของเล่นที่เคลื่อนที่ไปมาได้กระตุ้นให้เด็กใช้กล้ามเนื้อ แขน ขา เล่นลูกบอล ของเล่นลากจูงได้ ของเล่นไต่ของเล่น ของเล่นมีล้อเลื่อน เป็นต้น

๑.๒.๓ ของเล่นฝึกความสัมพันธ์มือ – ตาเป็นของเล่นที่ฝึกให้เด็กได้พัฒนาการประสานสัมพันธ์ระหว่างการใช้กล้ามเนื้อมือ และตาอย่างมีจุดหมาย เช่นกระดาน ค้อนตอก กลองหยอด รูปทรง ของเล่น ร้อยลูกปัดเม็ดโต ของเล่นร้อยเชือกตามรู ของเล่นผูกเชือก/รูปชิป/ติดกระดุม เป็นต้น

๑.๒.๔ ของเล่นฝึกภาษาเป็นของเล่นที่ช่วยในการฟังการสื่อสารทางด้านการฟังการพูด เล่าเรื่อง เช่นหนังสือภาพนิทาน เทปเพลงเด็ก เครื่องดนตรี หุ่นมือ เป็นต้น

๑.๒.๕ ของเล่นฝึกการสังเกตเป็นของเล่นฝึกทักษะการเปรียบเทียบการจำแนกหรือ จัดกลุ่มเช่น ของเล่นรูปทรงเรขาคณิต แผ่นภาพจับคู่ บล็อกต่างสี ต่างขนาด เป็นต้น

๑.๒.๖ ของเล่นฝึกการคิดเป็นของเล่นสอนให้เด็กมีสมาธิและรู้จักแก้ปัญหาคิดใช้เหตุผล เช่น ภาพตัดต่อ ตัวต่อภาพปริศนา บล็อกไม้ เป็นต้น

๑.๒.๗ ของเล่นฝึกความคิดสร้างสรรค์ เป็นของเล่นที่ส่งเสริมให้เด็กสร้างจินตนาการตาม ความนึกคิดหรือแสดงบทบาทสมมติ เช่นบล็อกไม้ ตัวต่อของเล่นเครื่องครัว ของเล่นร้านค้า ของเล่น เครื่องมือแพทย์ เป็นต้น

๑.๓ ของเล่นตามวัยเด็กมีความสนใจของเล่นแตกต่างกันตามความสามารถของวัยดังนี้

๑.๓.๑ ของเล่นสำหรับเด็กอายุ ๒-๓ ปี มักเป็นของเล่นที่ฝึกทักษะการเคลื่อนไหว การประสานสัมพันธ์มือ – ตา การใช้กล้ามเนื้อมือ – ข้อมือ การสังเกตเปรียบเทียบความจำ ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ของเล่นลากจูง และผลักไปมาได้ กระดานค้อนตอก บล็อกไม้ ภาพตัดต่อ อย่างง่าย ตัวต่อพลาสติก ขนาดใหญ่ ตุ๊กตาของเล่นจำลอง เป็นต้น

๑.๔ การเลือกของเล่นเด็กหลักเกณฑ์ที่ควรคำนึงถึงมีดังนี้

๑.๔.๑ ความปลอดภัยในการเล่นของเล่นสำหรับเด็กอาจทำได้โดยไม่ผ้าพลาสติกหรือโลหะ ที่ไม่มีอันตรายเกี่ยวกับผิวสัมผัสที่แหลมคมหรือมีชิ้นส่วนที่หลุดหรือแตกหักง่ายตลอดจนทำด้วยวัสดุที่ไม่มีพิษภัยต่อเด็กในสิ่งที่ทาหรือส่วนผสมในการผลิตมีขนาดเล็กเกินไปจนทำให้เด็กกลืนหรือหีบใส่รูจมูก หรือเข้าปากได้รวมทั้งมีน้ำหนักพอเหมาะที่เด็กสามารถหยิบเล่นได้

๑.๔.๒ ประโยชน์ในการเล่นของเล่นที่ดีควรช่วยสร้างความสนใจของเด็กให้อยากรู้ อยากเห็น มีสีสันสวยงามสะดุดตาเด็กมีการออกแบบที่ส่งเสริมให้เด็กใช้ความคิดและจินตนาการที่จะเล่นอย่างริเริ่ม

สร้างสรรค์หรือแก้ปัญหาช่วยในการพัฒนากล้ามเนื้อการเคลื่อนไหวและการใช้มือได้อย่างคล่องแคล่วทั้งยังเสริมสร้างการพัฒนาประสาทมือและตาให้สัมพันธ์กัน

๑.๔.๓ ประสิทธิภาพในการใช้เล่นของเล่นที่เหมาะสมในการเล่นควรมีความง่ายเหมาะกับระดับอายุและความสามารถตามพัฒนาการของเด็กของเล่นที่ยากเกินไปจะบั่นทอนความสนใจในการเล่นของเด็กและทำให้เด็กรู้สึกท้อถอยได้ง่ายส่วนของเล่นที่ง่ายเกินไปก็ทำให้เด็กเบื่อไม่อยากจะเล่นได้นอกจากนี้ของเล่นควรทำให้เด็กได้ใช้ประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความแข็งแรงทนทานและปรับเปลี่ยนดัดแปลงใช้ประโยชน์หลายโอกาสหลายรูปแบบหรือเล่นได้หลายคน

๑.๔.๔ ความประหยัดทรัพยากรของเล่นที่ดีไม่จำเป็นต้องมีราคาแพงหรือผลิตด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีตราเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ของบริษัทที่มีชื่อเสียงเป็นที่นิยมทั่วไปหากแต่เป็นวัสดุของหรือของเล่นที่สามารถจัดหาได้ง่ายมีราคาเหมาะสมและมีอยู่ในท้องถิ่นนั้นโดยหาซื้อได้ง่ายหรือทำขึ้นเองได้จากภูมิปัญญาพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น

๒. นิทาน

นิทานเป็นสื่อเครื่องมือและวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาเด็กเพราะเด็กมีธรรมชาติที่อยากได้ยินเรื่องผู้คนรอบข้างเราสามารถอ่านหนังสือให้เด็กฟังตั้งแต่ยังเป็นทารกจะช่วยสร้างความคุ้นเคยระหว่างเด็กกับหนังสือถือเป็นการปูพรมนิยักรักการอ่านหนังสือในเด็กได้อย่างแยบยล

๒.๑ ประโยชน์ของนิทานนิทานมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กในทุกด้านดังนี้

๒.๑.๑ ด้านร่างกายการอ่านหนังสือให้เด็กฟังเด็กจะได้บริหารร่างกายตามเรื่องราวของนิทานทำให้อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายแข็งแรง

๒.๑.๒ ด้านอารมณ์ – จิตใจการอ่านหนังสือให้เด็กฟังเด็กจะรู้สึกสนุกสนานมีความสุขที่ได้ฟังเรื่องราวหรือท่องบทกลอน และแสดงท่าทางอย่างอิสระ ตามความต้องการเด็กจะมีอารมณ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส

๒.๑.๓ ด้านสังคมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคมรอบด้าน

๒.๑.๔ ด้านสติปัญญาการอ่านหนังสือจะช่วยให้เด็กสามารถจดจำถ้อยคำจำประโยคและเรื่องราวในหนังสือได้รู้จักเลียนแบบคำพูดเข้าใจความหมายของเรื่องที่จะอ่านรู้จักคิดและรู้จักจินตนาการ

๒.๒ วิธีการเล่านิทานและเรื่องราวสำหรับเด็ก

เมื่อเลือกนิทานเรื่องราวที่เหมาะสมกับวัยของเด็กได้แล้ววิธีการเล่านิทานหรือเรื่องราวเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจติดตามฟังเนื้อเรื่องจนจบจำเป็นต้องทำให้เหมาะสมกับเรื่องที่จะเล่าด้วยในการเล่าเรื่องนิทานที่นิยมใช้ มี ๒ วิธี ดังนี้

๒.๒.๑ การเล่าเรื่องโดยไม่มีอุปกรณ์เป็นการเล่านิทานด้วยการบอกเล่าด้วยน้ำเสียงและลีลาของผู้เล่าซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑) การขึ้นต้นเรื่องที่จะเล่าควรดึงดูดความสนใจเด็กโดยค่อยๆ เริ่มเล่าด้วยเสียงพูดที่ชัดเจนลีลาของการเล่าช้าๆ และเริ่มเร็วขึ้นจนเป็นการเล่าด้วยจังหวะปกติ

๒) ระดับเสียงที่ใช้ควรดังและประโยคที่เล่าควรแบ่งเป็นประโยคสั้นๆ แต่ ใจความการเล่า ควรดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรเว้นจังหวะการเล่าให้นาน และจะทำให้เด็กเบื่ออีกทั้งไม่ควรมีคำถามหรือคำพูดอื่นๆ ที่เป็นการขัดจังหวะทำให้เด็กหมดสนุก

๓) การใช้น้ำเสียงสีหน้าท่าทางควรแสดงให้สอดคล้องกับลักษณะของตัวละครไม่ควรพูดเนือยๆ เรื่อยๆ เพราะทำให้ขาดความตื่นเต้น

๔) การนั่งเล่าเรื่องควรจัดหาเก้าอี้ที่นั่งให้เหมาะกับระดับสายตาเด็กควรเว้นระยะห่างของการนั่งเผชิญหน้าเด็กพอประมาณ ที่จะสามารถสบตาเด็กขณะเล่าเรื่องได้ทั่วถึง

๕) การใช้เวลาไม่ควรเกิน ๑๕ นาทีโดยสังเกตจากท่าทางการแสดงออกของเด็กซึ่งไม่ได้ให้ความสนใจจดจ่อกับเรื่องที่เล่า

๖) การเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและวิจารณ์เรื่องที่เล่าควรใช้คำถามสอบถามความคิดของเด็กเกี่ยวกับกับเรื่องราวที่ได้ฟังให้เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็นภายหลังที่เรื่องเล่าจบลง

๒.๒.๒ การเล่าเรื่องโดยมีอุปกรณ์ช่วยอุปกรณ์ที่ใช้ช่วยในการเล่าเรื่องมีหลายประเภท ได้แก่

๑) สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กซึ่งสามารถนำมาเล่าเรื่องราวประสบการณ์ให้แก่เด็กได้ อุปกรณ์ที่เป็นสิ่งแวดล้อมได้แก่สัตว์พืชบุคคลสำคัญสถานที่สำคัญชาวและเหตุการณ์ตลอดจนสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

๒) วัสดุเหลือใช้สิ่งของที่ไม่เป็นที่ต้องการแต่ยังมีประโยชน์เช่นภาพจากหนังสือ นิตยสาร กิ่งไม้ กลองกระดาษ สิ่งเหล่านี้สามารถนำมาใช้ประกอบการเล่าเรื่องได้

๓) ภาพใช้รูปภาพที่มีเรื่องราวเล่าได้ เช่นภาพที่มีเรื่องราวรวมอยู่ในแผ่นเดียวหรือทำเป็นแผ่นภาพพลิกหลายๆ แผ่นขนาดใหญ่พอควรและมีเนื้อเรื่องเขียนไว้ด้านหลัง

๔) หุ่นจำลองใช้หุ่นที่ทำด้วยผ้าหรือกระดาษทำเป็นละครหุ่นมือหุ่นเชิดหุ่นชัก

๕) สไลด์ประกอบการเล่าเรื่องใช้ภาพถ่ายเป็นสไลด์แผ่นฉายที่ใสภาพ

๖) หน้ากากทำเป็นรูปตัวละครใช้วัสดุทำเป็นหน้ากากรูปตัวละครต่างๆ

๗) เทปนิทานหรือเรื่องราวใช้การเปิดเทปที่มีเสียงเล่าเรื่องราว

๘) นิ้วมือประกอบการเล่าเรื่องใช้นิ้วมือเคลื่อนไหวเป็นตัวละครต่างๆ

๒.๓ การอ่านนิทาน

การสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเพราะหนังสือคืออาหารสมองและอาหารใจหนังสือคือความสุขหนังสือคือเพื่อนหนังสือคือแหล่งเรียนรู้ของเด็กไปตลอดชีวิตการสร้างนิสัยรักการอ่านให้ลูกจึงเป็นการสร้างพื้นฐานสำคัญของชีวิตให้เด็กเด็กจะรักหนังสือได้จากการที่พ่อแม่หรือ ผู้เลี้ยงดูอ่านหนังสือที่เด็กชอบให้ฟังซ้ำแล้วซ้ำเล่าเท่าที่เด็กเรียกร้องต้องการเด็กจะรู้สึกพอใจและมีความสุขมาก ในขณะที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังและจะเติบโตขึ้นมาเป็นคนรักหนังสือและรักการอ่าน การอ่านนิทานให้เด็กฟังคือการอ่านหนังสือที่ไม่ปล่อยให้เด็กเดินทางไปคนเดียวหรือเป็นผู้รับฟังเพียงอย่างเดียวแต่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูต้องมีส่วนร่วมไปกับเด็กด้วยนิทานเป็นสื่อสำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กที่เติบโตมาด้วยการหล่อหลอมให้ฟังนิทานมักจะเป็นเด็กที่ใช้ภาษาได้ดีมากกว่าเด็กในวัยเดียวกันที่ไม่ได้ถูกหล่อหลอมมาด้วยหนังสือหรือนิทานอีกทั้งเด็กที่มีนิสัยรักการอ่านจะพัฒนาในด้านอื่นๆได้อย่างรวดเร็วตามมาเช่นสมองพฤติกรรมและอารมณ์ที่ดี

การเลือกนิทานให้เหมาะสมกับช่วงวัย

เด็กช่วง ๒-๓ ปี

เป็นช่วงที่เด็กรู้จักเรียนรู้เข้าใจสิ่งต่างๆมากขึ้นช่วงจดจำเลียนแบบแยกความแตกต่างของสิ่งต่างๆรอบตัวได้มากขึ้นรู้จักสีขนาดรูปทรงตัวอักษรตัวเลขรู้จักวิเคราะห์สงสัยตั้งคำถามสรุปสิ่งที่ได้เห็นได้ยินและจินตนาการเรื่องราวได้เองพ่อแม่ควรหานิทานที่มีความหลากหลายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านไปพร้อมๆกันยังไม่ควรเน้นให้เด็กเรียนรู้ด้านภาษาหรือเร่งให้เด็กอ่านเขียนมากจนเกินไปควรส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมสิ่งที่ดีและไม่ควรทำควบคู่ไปด้วยเพื่อให้เด็กรับรู้แยกแยะและเข้าใจบทบาทของการแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวเอง

แหล่งเรียนรู้

สภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๒ - ๓ ปี จำแนกออกเป็น ๒ ด้านดังนี้

๑. สภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในบ้านหรือสถานพัฒนาเด็กประกอบด้วย

๑.๑ สภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร

- พื้นที่กลางแจ้งเพื่อให้เด็กได้เล่นและออกกำลังกายได้ใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่การทำงานประสานสัมพันธ์กันของอวัยวะส่วนต่างๆพื้นที่กลางแจ้งเป็นการจัดพื้นที่ให้เด็กได้รับอากาศบริสุทธิ์ได้รับแสงแดดมีส่วนที่เป็นร่มเงาของต้นไม้ใหญ่มีความร่มรื่นเมื่อต้องการพักผ่อนหรือผ่อนคลายจากการออกกำลังกาย

- เครื่องเล่นสนามที่มีความหลากหลายตามวัยของเด็กมีจำนวนที่เพียงพอแก่ผู้เล่นและเป็นเครื่องเล่นที่ปลอดภัย

- บริเวณที่ร่มรื่นสวยงามสะอาดเพื่อให้เด็กได้สัมผัสสิ่งที่เป็นธรรมชาติ
- มีบริเวณสำหรับทดลองปลูกพืชหรือสวนหย่อม
- มีมุมสัตว์เลี้ยงให้เด็กได้ดูสังเกตให้อาหารศึกษาชีวิตความเป็นอยู่

๑.๒ สภาพแวดล้อมภายในอาคาร

- พื้นที่ต่างๆ ตามความเหมาะสมห้องจัดกิจกรรมห้องอาหารห้องนอนพื้นที่อ่านหนังสือห้องน้ำห้องส้วมห้องเหล่านี้ต้องสะอาดอากาศถ่ายเทได้ดีมีความสะดวกในการใช้งานและมีความปลอดภัยสูง

- มุมการเล่นเป็นการจัดมุมประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมตามความสนใจมุมการเล่นเหล่านี้เป็นการจัดมุมที่ตอบสนองความต้องการในการเล่นเพื่อความเพลิดเพลินของเด็กขณะเดียวกันจะมีมุมที่จัดให้เด็กทดลองค้นคว้าสืบค้นแสวงหาความรู้เช่นมุมวิทยาศาสตร์มุมสืบค้น

- สื่ออุปกรณ์วัสดุและของเล่นซึ่งเป็นสื่อวัสดุที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆรวมทั้งสื่อสิ่งเร้าที่สนับสนุนการแสวงหาความรู้ของเด็กส่วนของเล่นเป็นของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการครบถ้วนของเล่นที่สามารถเล่นได้หลายคนและสามารถนำมาเล่นใหม่ได้หลายรูปแบบ ฯลฯ

๑.๓ สภาพแวดล้อมด้านบุคลากรก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆทั้งกลุ่มเด็กกับเด็ก เด็กกับครู และบุคลากร เด็กกับผู้ปกครอง บุคลากรกับผู้ปกครอง ซึ่งรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรจะส่งผลต่อบรรยากาศในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทำให้เด็กรับรู้บรรยากาศหาบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นมิตรเด็กจะเรียนรู้อย่างมีความสุขจากแหล่งเรียนรู้ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยขณะเดียวกันบุคลากรต่างๆจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้ข้อมูลความรู้ต่างๆแก่เด็กได้อีกทางหนึ่ง

๒. สภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกอาคารในที่นี้ขอเสนอแหล่งเรียนรู้ที่เป็นตัวอย่างแหล่งวิทยาการการเรียนรู้ในชุมชนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดในชุมชนและธรรมชาติ

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเช่นอุทยานการศึกษาในวัดและในชุมชนอุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติทางทะเลอุทยานแห่งชาติในท้องถิ่นแถบภูเขาหอสุมุดท้องสุมุดประชาชนพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นพิพิธภัณฑสถานชาติต่างๆ เป็นต้น

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนอีกประเภทหนึ่งเป็นสถาบันของชุมชนที่มีอยู่แล้วในวิถีชีวิตและการทำมาหากินในชุมชนเช่นโบสถ์วิหารศาลาการเปรียญในวัดหรือ ศาสนาสถานซึ่งเป็นสถานที่ทำบุญตามประเพณีตลาดร้านขายของชำซึ่งเป็นแหล่งชุมชนชาวบ้านลานนวดข้าวสถานีอนามัยป่า ทุกแห่งล้วนเป็นห้องเรียนธรรมชาติที่เปิดกว้างสร้างบรรยากาศและจินตนาการการเรียนรู้ของเด็ก

แหล่งเรียนรู้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง

ปราชญ์ชาวบ้าน / ภูมิปัญญาท้องถิ่น / ผู้ทรงคุณวุฒิที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเชิญมาให้ความรู้แก่ครู / ผู้ดูแลเด็ก นักเรียน

ที่	แหล่งเรียนรู้	หมู่ที่	รายละเอียด	กิจกรรมที่ทำเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย	หน่วยการเรียนรู้
๑	พระศรีทนต์	๖	เจ้าอาวาสวัดกองทราย บ้านกองทราย เทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอ สารภี จังหวัดเชียงใหม่	สอนเด็กสวดมนต์ สอนเด็กทำสมาธิและบริหารร่างกายตามแบบวิถีพุทธสอน วิธีปฏิบัติตนตามแบบวิถีของพุทธ	วันสำคัญ
๒	นายนพดล คำมูล	๑	ปราชญ์ชาวบ้าน	-ฝึกสอนการทำตุ๊กตาล้าน บายศรี ตันเทียนต้นผึ้ง ให้กับเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	เด็กดีมีวินัย
๓	นายจำเนียร จิณะชิต	๖	ปราชญ์ชาวบ้าน	-จักรสานของเล่นจากใบมะพร้าว	ชื่นชมอาชีพ
๔	นายดวงทิพย์ เลิศอนันต์	๖	-ของเล่นพื้นบ้าน	-สอนศิลปะการประดิษฐ์ของเล่นพื้นบ้าน	ชื่นชมอาชีพ
๕	โรงขนมกอละแม	๖	-ทำขนมกอละแมทั้งปึกและส่ง	-สาธิตการทำขนมกอละแมจากแป้ง	ชื่นชมอาชีพ เติบโตใหญ่เพราะเมล็ดข้าว
๖	วัดพระนอนหนองผึ้ง	๕	-วัดประจำหมู่บ้านหนองผึ้ง	-ศาสนสถานที่สงบร่มเย็น	เรียนรู้เรื่องจังหวัด สายใยชุมชน
๗	เวียงกุมกาม	๗	-โบราณสถานในอำเภอสารภี	-แหล่งเรียนรู้กลางแจ้งนอกสถานที่	เรียนรู้เรื่องจังหวัด สายใยชุมชน

ศูนย์การเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองผึ้ง

ศูนย์การเรียนรู้มี ๑๓ ศูนย์ ตามแนวทางการจัดประสบการณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

๑. **ศูนย์หนังสือ** ศูนย์หนังสือ อาจจะมีชั้นวางหนังสือ หรือกระเป๋ หรือฉากพับได้ เป็นที่วางหนังสือ ควรจัดอยู่ในมุมเงียบ อาจจะมีปูเสื่อ หรือโต๊ะ เก้าอี้เล็ก ๆ จัดตกแต่งให้กะทัดรัด ชวนให้อยากเข้าไปนั่ง ไม่ควรเอาหนังสือเข้ามาจัดที่ละมาก ๆ ควรนำหนังสือที่เหมาะสมกับหน่วยการจัดประสบการณ์ไว้ทุก ๆ ครั้ง

๒. **ศูนย์บ้าน** อุปกรณ์ควรมีดังนี้ เตียนนอน โต๊ะเครื่องแป้ง เสื้อผ้า ตุ๊กตา เปลนอน ชุดเครื่องเล่นหม้อข้าวหม้อแกง ชุดน้ำชา โต๊ะทำครัว เครื่องเล่น โทรศัพท์ เตาหุงต้ม ไม้กวาด ถังขยะ เป็นต้น

ศูนย์บ้านมักจะไม่ประสบผลสำเร็จเพราะ

- ๑) มีของเล่นไม่เพียงพอ
- ๒) มิได้จัดสื่อใหม่ ๆ ผลัดเปลี่ยน
- ๓) มีของวางทิ้งไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

๓. **ศูนย์วาดภาพสีเทียน** ที่ศูนย์ควรมีอุปกรณ์ดังนี้ ดินสอสีเทียนต้องมีขนาดใหญ่ ๑ เซนติเมตร ยาว ๑๑ เซนติเมตร กระดาษอัดสำเนาเหลือใช้ชนิดที่มีตัวหนังสือหน้าเดียว ที่ใส่ดินสอสีเทียน

๔. **ศูนย์งานกระดาษ** เล่นได้ ๔ คน มีกิจกรรมดังนี้ การฉีกกระดาษ การตัดกระดาษ การฉีกกระดาษ การพับกระดาษ

๕. **ศูนย์ปั้น** อาจใช้ดินเหนียว ดินน้ำมัน หรือแป้งทำขนมก็ได้ ศูนย์นี้เป็นศูนย์เครื่องเล่นที่ให้ความพอใจแก่เด็ก ระวังเด็กให้เล่น ช่วยคลี่คลายอารมณ์เด็ก ที่จะเล่นทักษะการใช้มือกับตัวร่วมกัน และการทำงานร่วมกับเพื่อน

๖. **ศูนย์สีน้ำ** อุปกรณ์ดังนี้

๖.๑ สีฝุ่น

๖.๒ ขาหยั่งตั้ง มีกระดานไม้อัด ๔ มิลลิเมตร ทั้งสองด้าน ขนาดความสูง ๑๑๐ เซนติเมตร พอเหมาะกับความสุขของเด็ก ที่ชอบบนของกระดานไม้อัด ใช้สำหรับหนีบกระดาษที่จะใช้วาดรูป เตรียมหนีบไว้ที่กระดานแผ่นละ ๒ ตัว ขาหยั่งกระดาน ๒ ที่มีกระดานสีด้าน เตรียมไม้หนีบทั้งหมด ๘ ตัว จัดตั้ง

ขาหยั่งกระดาน ๒ ใบบนพลาสติกผืนใหม่ ให้เป็นบริเวณสำหรับเล่นวาดรูประบายสี ตั้งโต๊ะ ขนาดเล็ก กว้าง ๓๐ เซนติเมตร x สูง ๔๕ เซนติเมตร ดีขอบไม้เสริม เป็นกระบะสูง ๕ เซนติเมตร ตั้งไว้ระหว่างขาหยั่ง กระดานทั้งสองเพื่อวางกระดาษบรรจุขวดสี ๖ ขวด พร้อมทั้งพู่กันประจำขวดสี เพื่อให้สะดวกแก่เด็กที่จะหยิบใช้

๖.๓ กระดาษหนังสือพิมพ์ หรือกระดาษอย่างอื่นก็ได้

๖.๔ เสื่อกันเปื้อน

๖.๕ ไม้กวาด ถังน้ำ ผ้าเช็ดทำความสะอาด

๓/. **ศูนย์กิจกรรมพิเศษ** เสนอแนะไว้ดังนี้

- การหยดสีบนกระดาษเปียก

- การเทสี

- การพับสี

- การเป่าสี

- การเขียนภาพด้วยฟองน้ำ

- การเขียนภาพบนกระดาษเปียก

- การเขียนภาพด้วยเชือกหรือด้วยหลอด

- การเขียนภาพด้วยต่างทับทิม

- การลูบสี

- การพิมพ์ด้วยกระดาษ

- การภาพพิมพ์ด้วยฟีส

- การพิมพ์ภาพด้วยเศษวัสดุ

- การโรยสีบนกระดาษเปียก

- การเขียนภาพด้วยการใช้น้ำโรยทรายสี

- การเล่นละเลงแป้งสีด้วยนิ้วมือ

- การละเลงโคลนด้วยนิ้วมือ

- การเล่นประดิษฐ์เศษวัสดุ

๘. **ศูนย์ทักษะ** ศูนย์นี้มีได้ให้เด็กนั่งโต๊ะอ่าน เขียน **คณิตศาสตร์ และภาษาไทย** แต่เน้นไปทางการ ฟัง พูด อ่าน

๙. **ศูนย์ดนตรี** ควรอนุญาตให้เด็กได้ทดลองเล่นอุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียงดนตรีได้อย่างอิสระ อุปกรณ์ ศูนย์ดนตรี เช่น กระป๋อง ท่อโลหะ ฝาน้ำอัดลม และฝากระป๋องต่าง ๆ กระดิ่ง ลูกชด เหล็กสามเหลี่ยม ฯลฯ

๑๐. **ศูนย์บล็อก** สื่อที่ใช้มีดังนี้

- ไม้บล็อก
- ท่อนไม้ที่เกี่ยวข้องกันได้ทำนองรถไฟพวง
- รถและเรือที่พ่วงกันได้ ๒ ชุด
- หุ่นจำลองคนและสัตว์
- รถบรรทุก รถยนต์ รถโดยสาร รถสินค้า (ของเล่น)
- ตู้เก็บไม้บล็อก

ประโยชน์ที่เด็กได้รับจากการที่เขาได้เล่นกับไม้บล็อก

๑. ช่วยให้เด็กแสดงความรู้สึกออกมา
๒. ช่วยให้เด็กได้ระบายความรู้สึกก้าวร้าวระราน
๓. ช่วยให้เด็กได้ระบายความกังวลใจและความกลัวที่จะผิดหวัง
๔. ช่วยให้เด็กบรรลุความสำเร็จ
๕. ช่วยให้เด็กมีความเป็นระเบียบ มีการตัดสินใจ และการมีเหตุผล
๖. ช่วยให้เด็กได้พัฒนาการทางสังคม
๗. ช่วยให้แสดงการเล่นบทบาทสมมติ การละเล่นแบบคิดฝัน

๑๑. **ศูนย์เครื่องเล่นสัมผัส**

ขั้นแห่งการพัฒนาการในการเล่นเครื่องเล่นสัมผัส

- จับต้องลูบคลำเครื่องเล่นอย่างเงอะงะ งุ่มง่าม
- ค่อย ๆ ทวีความชำนาญขึ้นทีละน้อย
- เริ่มต้นที่จะมองเห็นความสัมพันธ์กันของเครื่องเล่นนั้น ๆ
- ใส่หมุดหรือจุกไม้ลงได้ถูกต้องตามโครงหรือหุ่นที่รับรอง
- ทำไปตามโครงการที่คิดไว้ ด้วยความรอบคอบเป็นระเบียบ
- มีความสนใจในรูปร่างลักษณะของสิ่งที่ไว้ ๆ แหว่ง ๆ และสามารถประกอบรูปภาพที่ตัด

ออกเป็นชั้น ๆ สำหรับต่อเล่นได้

- แสดงความสามารถในการทำงานและความรู้สึกภูมิใจในทักษะของตน

๑๒. ศูนย์น้ำ ศูนย์น้ำมีประโยชน์ คือ

- ช่วยระบายความก้าวร้าวระรานของเด็ก
- ผ่อนคลายอารมณ์ของเด็ก
- ช่วยให้เด็กได้เล่นเข้าหมู่เข้าพวก
- ช่วยจัดสิ่งของเด็กชอบ ให้เด็กได้เล่นแทน

การเล่นกับน้ำ เช่น ใช้สายยาง เป่าน้ำเล่นให้เป็นพอง เล่นชักผ้าเลื้อยผ้าตุ๊กตา เล่นอาบน้ำ ให้ตุ๊กตา เล่นล้างมือ เล่นรดน้ำต้นไม้ เล่นทาสีด้วยน้ำ เล่นฉีกกระดาษสายยาง เล่นเลียงน้ำชา เล่นล้างถ้วยล้างชาม เล่นตวงน้ำและรินน้ำ เล่นลอยสิ่งของวัตถุ ต่าง ๆ เล่นดูคนน้ำ หรือน้ำนมด้วยหลอดพลาสติก และหิ้วน้ำไปเล่นในบ่อทราย

๑๓. ศูนย์เล่นกับทราย เล่นได้ทั้งในบ่อทรายขนาดใหญ่ และศูนย์การเรียนรู้ชั้นแห่งพัฒนาการในการเล่นกับทรายของเด็ก

- ทดลองเล่นด้วยการให้เม็ดทรายร่วงลอดออกทางระหว่างช่องของนิ้วมือ
- ทดลองเล่นด้วยการใส่ทรายในภาชนะแล้วก็เทออก ทำซ้ำ ๆ กัน เช่นนี้บ่อย ๆ
- ทดลองใช้มือตบทรายเล่น หรือเอาทรายกลบขาทั้งสอง
- ทดลองเล่นด้วยการขุดทรายให้เป็นโพรง แล้วสอดมือเข้าไปในโพรงนั้น
- ทดลองเล่นโดยการโยกทรายขึ้นเป็นกอง ทำเป็นปราสาททราย เจดีย์ทราย หรือเล่นทำอุโมงค์
- ทดลองเล่นด้วยการใช้พลั่ว เสียมด้ามสั้น ๆ ขุดทราย ทำเป็นอุโมงค์แม่น้ำหรือภูเขา
- ทดลองด้วยการตกแต่ง ประดับเจดีย์ทราย ปราสาททราย

หมายเหตุ

๑. ศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง การจัดศูนย์การเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้สนองต่อความต้องการของเด็ก และแฝงไว้ด้วยสิ่ง que เด็กจะได้รับประสบการณ์พื้นฐานด้วยตนเอง โดยอาจจัดเป็นศูนย์เฉพาะประเภทความต้องการ ซึ่งรวมถึงมุมการจัดประสบการณ์ในห้องเรียนด้วย

๒. ศูนย์การเรียนรู้ที่จัดประจำประกอบด้วย ศูนย์หนังสือ ศูนย์บ้าน ศูนย์ดนตรี ศูนย์บล็อก ศูนย์น้ำ และศูนย์ทราย

๓. ศูนย์การจัดกิจกรรมที่ต้องจัดเนื้อหาประจำหน่วยซึ่งอาจปรับเปลี่ยนทุกวันหรือทุกสัปดาห์ได้ตามความเหมาะสมประกอบด้วย ศูนย์วาดภาพด้วยสีเทียน ศูนย์งานกระดาษ ศูนย์ปั้น ศูนย์สีน้ำ ศูนย์กิจกรรมพิเศษ ศูนย์ทักษะ ศูนย์เครื่องเล่นสัมผัส โดยครูส่งเสริมให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมตามศูนย์ต่าง ๆ ครบทั้ง ๑๓ ศูนย์หรืออย่างน้อย ๖ ศูนย์ ในหนึ่งสัปดาห์

๙. การประเมินพัฒนาการเด็ก

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๒ – ๓ ปี เป็นกระบวนการที่ต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องครบทุกอายุ และครอบคลุมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ด้านร่างกายด้านอารมณ์จิตใจด้านสังคมและด้านสติปัญญา เพื่อเฝ้าระวังและติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลดังนั้นพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่ทำหน้าที่ประเมินพัฒนาการจะต้องมีความรู้ความเข้าใจพัฒนาการของเด็กอายุ ๒ – ๓ ปี หลักการประเมินพัฒนาการขั้นตอนการประเมินพัฒนาการการเลือกวิธีและใช้เครื่องมือในการประเมินพัฒนาการจะต้องเหมาะสมกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในแต่ละด้านจึงจะทำให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

หลักการประเมินพัฒนาการคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

๑. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านทั้งทางร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญา จะประเมินควบคู่กับการอบรมเลี้ยงดูหรือการจัดประสบการณ์ผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเข้าใจพัฒนาการแต่ละด้านของเด็กตามวัยสามารถประเมินพัฒนาการเด็กได้ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง

๒. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพราะเด็กแต่ละคนมีอัตราการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการที่แตกต่างกันเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการในแต่ละด้านดังนั้นหากมีสิ่งใดเกิดขึ้นกับพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งย่อมมีผลกระทบกับด้านอื่นๆทั้งด้านบวกและด้านลบใช้การสังเกตพูดคุยผ่านกิจวัตรประจำวัน

๓. ประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็กอายุ ๒ – ๓ ปีมีการประเมินให้หลากหลายทั้งจำนวนครั้งวิธีการเครื่องมือและสถานการณ์โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง เพื่อได้ข้อมูลรอบด้านก่อนสรุปผลตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุดโดยวิธีการต่างๆ ดังนั้นการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในกิจกรรมต่างๆและกิจวัตรประจำวันโดยบันทึกพฤติกรรมรายวันการสนทนาโดยบันทึกคำพูดหรือข้อสนทนาการสัมภาษณ์เด็กหรือผู้ใกล้ชิดและการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กการประเมินผลงานของเด็กพ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูต้องไม่เขียนเครื่องหมายใดๆที่แสดงถึงผลการตัดสินผลงานนั้นๆกล่าวคือไม่ต้องทำเครื่องหมายดาวคะแนนสัญลักษณ์หน้ายิ้มสัญลักษณ์หน้าร้องไห้หรืออื่นๆในผลงานของเด็กการสนทนา

เกี่ยวกับผลงานเด็กควรทำหลังจากผลงานเสร็จแล้วเพื่อทราบความคิดหรือความในใจของเด็กที่แสดงผลงานบางครั้งผู้เลี้ยงดูอาจตีความหรือเข้าใจความคิดหรือจินตนาการของเด็กเป็นอย่างอื่นได้

การประเมินพัฒนาการไม่ใช้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กไม่นำแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดมาประเมินพัฒนาการเด็ก

๔. **บันทึกพัฒนาการลงในสมุดบันทึกสุขภาพและเด็ก (เล่มสีชมพู) และใช้คู่มือการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM)** ของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขหรือของหน่วยงานอื่น เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูและการจัดการศึกษาในระดับนี้มีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงานพ่อแม่ผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักกับการจดบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นหลักฐานร่องรอยของพัฒนาการและระยะของการพัฒนา

๕. นำผลสรุปที่ได้จากการประเมินพัฒนาการไปพิจารณาจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นหรืออาจนำผลสรุปไปใช้เพื่อแก้ไขปัญหาให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัยเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นลำดับ

ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยจะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาและทำความเข้าใจพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงอายุทุกด้านได้แก่ด้านร่างกายด้านอารมณ์จิตใจด้านสังคมและด้านสติปัญญาพิจารณากิจกรรมในการอบรมเลี้ยงดูการจัดประสบการณ์ที่สะท้อนพัฒนาการของเด็ก

๒. วางแผนเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับใช้บันทึกและประเมินพัฒนาการได้แก่แบบบันทึกเล่มสีชมพูของกรมอนามัยแบบประเมิน DSPM แบบบันทึกพฤติกรรมเหมาะที่จะใช้บันทึกพฤติกรรมของเด็กการบันทึกประจำวันเหมาะกับการบันทึกกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันการบันทึกการเลือกของเด็กเหมาะสำหรับบันทึกลักษณะเฉพาะและปฏิกิริยาที่เด็กมีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูที่จะเลือกใช้เครื่องมือประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมเพื่อจะได้ผลของพัฒนาการที่ถูกต้องตามต้องการ

๓. ดำเนินการประเมินและบันทึกพัฒนาการหลังจากที่ได้วางแผนและเลือกเครื่องมือที่จะใช้ประเมินและบันทึกพัฒนาการแล้วก่อนจะลงมือประเมินและบันทึกจะต้องอ่านคู่มือหรือคำอธิบายวิธีการใช้เครื่องมืออย่างละเอียดแล้วจึงดำเนินการตามขั้นตอนที่ปรากฏในคู่มือและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรต่อไป

๔. ประเมินและสรุปในการประเมินและสรุปนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลของสิ่งที่ต้องการประเมินเช่นการประเมินพัฒนาการด้วยวิธีการสังเกตเครื่องมือที่ใช้คือแบบสังเกต

วิธีการสนทนาเครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการสนทนาอาจเป็นการบันทึกการสนทนายาระหว่างเด็กกับเด็ก หรือเด็กกับครูพิจารณาผลงานโดยเปรียบเทียบกับพัฒนาการการประเมินควรประเมินหลายๆ ครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลว่าเด็กมีพัฒนาการอย่างไรทำอะไรได้มากน้อยเพียงใดและสรุปผล

๕. รายงานผลการประเมินเมื่อได้ผลจากการประเมินและสรุปพัฒนาการของเด็กแล้วพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะต้องตัดสินใจว่าจะรายงานข้อมูลนี้ไปยังผู้ใดและเพื่อจุดประสงค์อะไรและจะต้องใช้รูปแบบใดสำหรับการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันโดยพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูมีการประเมินพัฒนาการเพื่อเฝ้าระวังและเป็นข้อมูลในการพบแพทย์และอาจนำไปใช้ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะต้องรายงานต่อผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้ทราบถึงกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดให้เด็กนั้นส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้านได้ ตามจุดประสงค์หรือไม่เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กต่อไปนอกจากผู้บริหารแล้วผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องรายงานผลของการประเมินพัฒนาการไปยังผู้ปกครองเด็กซึ่งแต่ละสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจะมีสมุดรายงานประจำตัวเด็กหรือแบบบันทึกเล่มสีชมพูของกรมอนามัยหรือแบบประเมิน DSPM ผู้เลี้ยงดูเด็กใช้สมุดรายงานหรือแบบบันทึกเล่มสีชมพูของกรมอนามัยหรือแบบประเมิน DSPM นั้นเป็นเครื่องมือรายงานผู้ปกครองได้และถ้าผู้เลี้ยงดูมีข้อเสนอแนะหรือจะขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กก็อาจเขียนเพิ่มเติมลงไป ในสมุดรายงานได้และต้องคำนึงเสมอไม่ว่าจะใช้แบบรายงานใดข้อมูลควรจะต้องมีความหมายเกิดประโยชน์แก่เด็กเป็นสำคัญ

๖. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมผู้เลี้ยงดูเด็กต้องตระหนักว่าการทำงานร่วมกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเป็นเรื่องสำคัญมากผู้เลี้ยงดูเด็กควรยกย่องผู้ปกครองที่พยายามมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องต้อนรับผู้ปกครองที่มาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองเพื่อรายงานเรื่องเด็กพูดคุยด้วยตนเองหรือทางโทรศัพท์สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้ปกครองรู้สึกถึงความสำคัญของตนเองและต้องการที่จะมีส่วนร่วมกับผู้เลี้ยงดูเด็กในการพัฒนาเด็กของตน

การติดต่อสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองควรจะเป็นการติดต่อสื่อสาร๒ทางคือจากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่บ้านและจากบ้านมายังสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกระตุ้นให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเพราะผู้ปกครองจะให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับตัวเด็กซึ่งผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาเด็กทุกคนได้เป็นอย่างดี

การติดต่อกับผู้ปกครองนั้นสามารถทำได้หลายวิธีได้แก่การติดต่อด้วยวาจาการสนทนาด้วยตนเอง การใช้โทรศัพท์การเยี่ยมบ้านการประชุมผู้ปกครองการติดต่อด้วยวิธีอื่นได้แก่ป้ายติดประกาศวารสารข่าวสารตัวรับฟังความคิดเห็นเป็นต้นทั้งนี้อาจให้ผู้ปกครองอาสาสมัครมาช่วยงานผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในกิจกรรมเล่นิทานร้องเพลงและอ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังช่วยในเวลาเด็กทำ

กิจกรรมเสริมช่วยสังเกตเด็กบันทึกพัฒนาการและอื่นๆอีกมากมายที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เด็กซึ่งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำงานกับผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างยิ่ง

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมินพัฒนาการ

พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กอายุ ๒ – ๓ ปีใช้วิธีการเครื่องมือการบันทึกอย่างหลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุดวิธีการที่เหมาะสมและนิยมใช้มีดังนี้

๑. วิธีการสังเกต

๑. ๑ การสังเกตอย่างมีระบบเป็นการสังเกตอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตามแผนที่วางไว้

เครื่องมือ

แบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์บันทึกพัฒนาการเด็กในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกรมอนามัยและอื่นๆ

๑.๒ การสังเกตแบบไม่เป็นทางการเป็นการสังเกตในขณะที่เด็กทำกิจกรรมประจำวันและเกิดพฤติกรรมที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นและจดบันทึกไว้

เครื่องมือ

- แบบบันทึกพฤติกรรม เป็นการบันทึกเหตุการณ์เฉพาะอย่างโดยบรรยายพฤติกรรมของเด็ก และเขียนวันเดือนปีที่ทำการบันทึกแต่ละครั้ง
- แบบบันทึกรายวัน เป็นการบันทึกเหตุการณ์หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนทุกวัน ถ้าหากบันทึกในรูปแบบของการบรรยายก็มักจะเน้นเฉพาะเด็กรายที่ต้องการศึกษาข้อดีของการบันทึกรายวันคือการชี้ให้เห็นความสามารถเฉพาะอย่างของเด็กจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เลี้ยงดูเด็กได้พิจารณาปัญหาของเด็กเป็นรายบุคคลช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อมูลมากขึ้นสำหรับวินิจฉัยเด็กว่าสมควรจะได้รับคำปรึกษาเพื่อลดปัญหาและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างถูกต้องนอกจากนั้นยังช่วยชี้ให้เห็นข้อดีข้อเสียของการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี
- แบบบันทึกตามรายการ เป็นการบันทึกที่มีข้อรายการที่ต้องการประเมินกำหนดไว้ช่วยให้สามารถวิเคราะห์เด็กแต่ละคนได้ **ค่อนข้างละเอียดเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย**

- แบบบันทึกการเลือกของเด็ก เป็นการบันทึกสิ่งที่เด็กเลือกปฏิบัติกิจกรรมหรือเลือกมุมเล่น

๒. วิธีการสนทนาเป็นการสนทนารายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อประเมินความสามารถในการแสดงความคิดเห็นและพัฒนาการทางด้านการใช้ภาษาของเด็ก

เครื่องมือแบบบันทึกคำพูดหรือการสนทนาในกิจวัตรประจำวันหรือสถานการณ์ต่างๆ

๓. วิธีการสัมภาษณ์: เป็นวิธีการพูดคุยกับเด็กเป็นรายบุคคลและควรจัดในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดความเครียดและวิตกกังวลผู้เลี้ยงดูเด็กควรใช้คำถามที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตอบอย่างอิสระจะทำให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถประเมินความสามารถทางสติปัญญาของเด็กและค้นพบศักยภาพในตัวเด็กได้โดยบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์หรือสัมภาษณ์พ่อแม่สำหรับข้อมูลที่ต้องการเมื่อเด็กอยู่ที่บ้าน

๔. การรวบรวมผลงานที่แสดงออกถึงความก้าวหน้าแต่ละด้านของเด็กเป็นรายบุคคล

โดยจัดเก็บรวบรวมไว้ในแฟ้มผลงาน (Portfolio) ซึ่งเป็นวิธีรวบรวมและจัดระบบข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับตัวเด็กโดยใช้เครื่องมือต่างๆ รวบรวมเอาไว้อย่างมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแสดงการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแต่ละด้านนอกจากนี้ยังรวมแบบฟอร์มต่างๆ ได้แก่แบบสอบถามผู้ปกครองแบบสังเกตพฤติกรรมแบบบันทึกสุขภาพอนามัยที่แสดงความก้าวหน้าเอาไว้ในแฟ้มผลงานเพื่อผู้เลี้ยงดูเด็กจะได้

ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กอย่างชัดเจนและถูกต้องขอควรพิจารณาในการเลือกเก็บข้อมูลไว้ในแฟ้มผลงานมีดังนี้คือ

๔.๑ ข้อมูลที่แสดงถึงระดับพัฒนาการและความสำเร็จเกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้กระทำซึ่งได้มาจากเครื่องมือการประเมิน

๔.๒ ข้อมูลของเด็กที่ได้จากผู้ปกครองที่สะท้อนความก้าวหน้า

๕. การประเมินการเจริญเติบโตของเด็ก เด็กได้รับการชั่งน้ำหนักและวัดความยาวทุกครั้งไปตรวจสุขภาพพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กควรติดตามการเจริญเติบโตของเด็กสังเกตการเพิ่มของน้ำหนักและส่วนสูงที่เหมาะสมกับอายุ ตัวชี้วัดของการเจริญเติบโตในเด็กที่ใช้ทั่วไป ได้แก่เส้นรอบศีรษะพื่น และน้ำหนักส่วนสูง แนวทางประเมินการเจริญเติบโตมีดังนี้

๕.๑ การวัดเส้นรอบศีรษะ มีความสำคัญในการติดตามการเจริญเติบโตของสมองในเด็กที่มีเส้นรอบศีรษะเล็กกว่าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับวัยอาจแสดงถึงความปกติของสมองได้แก่สมองเล็กกว่าปกติหรือกะโหลกศีรษะเชื่อมเร็วกว่าปกติซึ่งหากวินิจฉัยได้เร็วและส่งต่อเด็กไปรับการรักษาทันทั่วทั้งที่ช่วยแก้ไขความพิการนี้ได้ในการทำงานเดียวกันถ้าเส้นรอบศีรษะวัดได้มากกว่าปกติเมื่อเปรียบเทียบกับวัยเด็กซึ่งแสดงถึงเด็กมีหัวโตผิดปกติอาจเกิดจากโรค Hydrocephalus หรือมีน้ำในสมองมากกว่าปกติโรคนี้หากวินิจฉัยได้เร็วและได้รับการรักษาทันทั่วทั้งที่ก็จะช่วยแก้ไขเป็นปกติได้เช่นกันจึงควรวัดเส้นรอบศีรษะในเด็กอายุต่ำกว่า ๒ ปี ทุกครั้งที่ให้บริการ

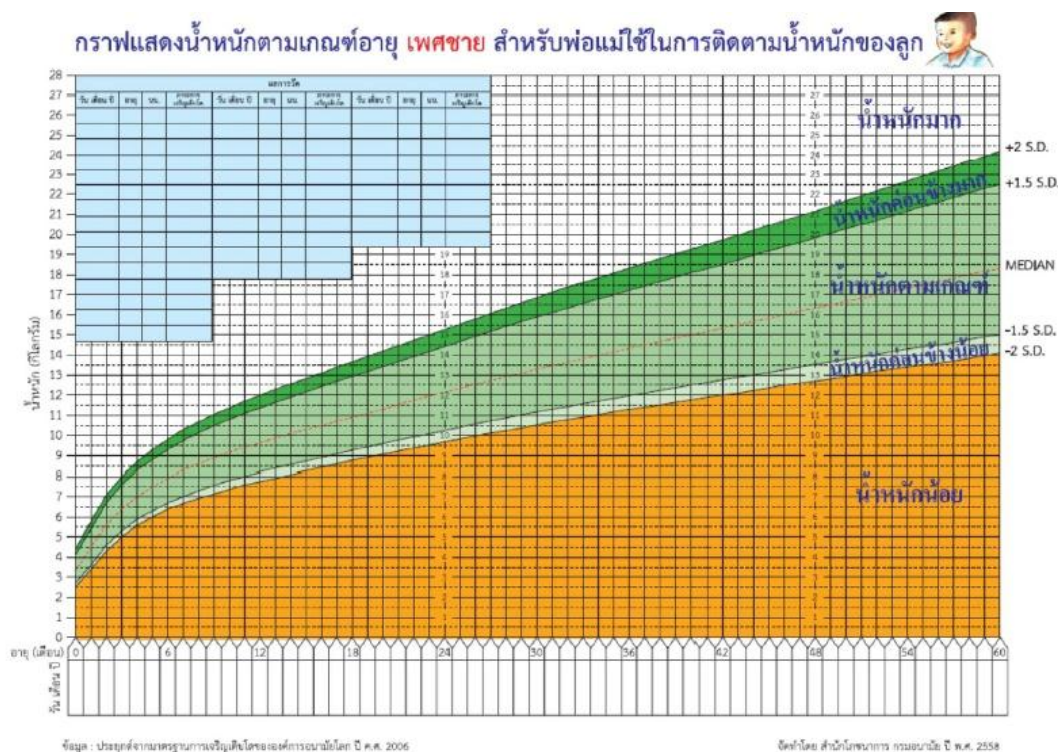
ความยาวของเส้นรอบศีรษะ แสดงการเติบโตของสมองวัดเหนือหัว

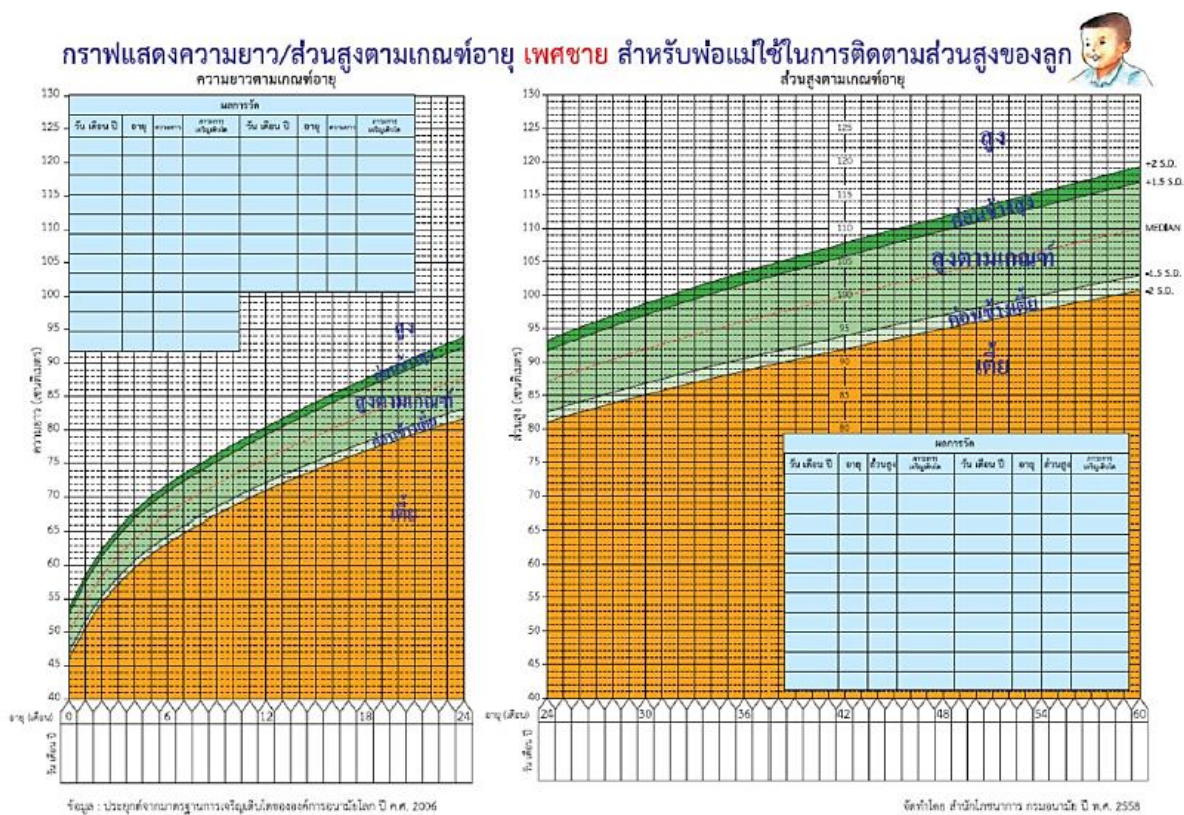
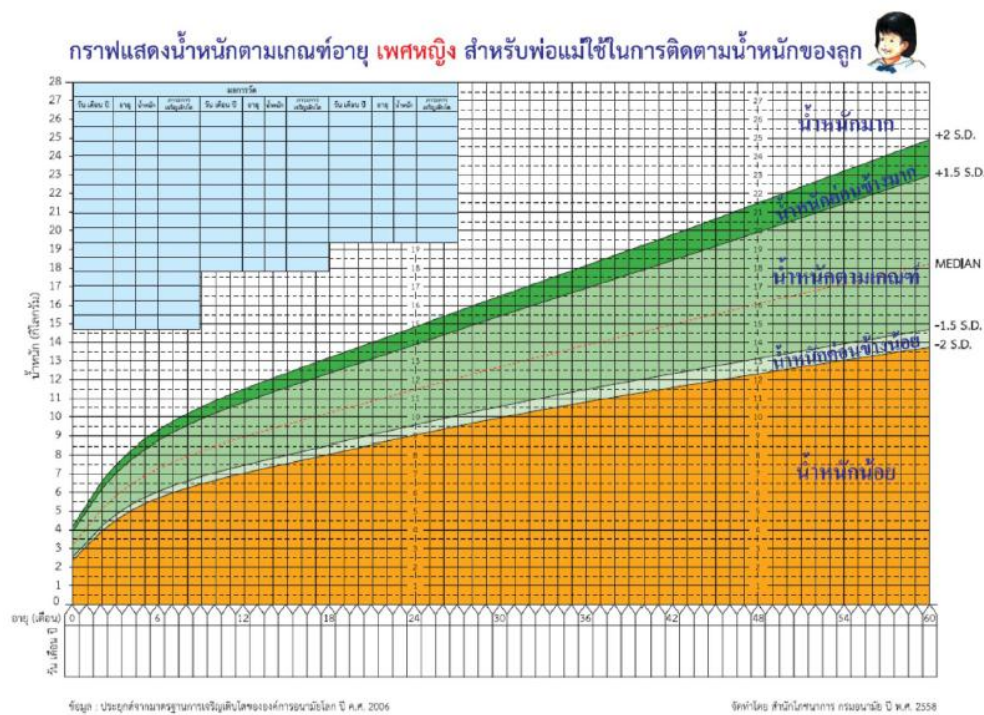
แรกเกิดยาวประมาณ ๓๕ เซนติเมตร ๒ – ๕ ปี เส้นรอบศีรษะเพิ่มขึ้นอีกปีละ ๑ ซม.

๕.๒ การประเมินการเจริญเติบโต โดยการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงและเส้นรอบศีรษะของเด็ก

แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติซึ่งจะบอกได้ว่าขณะนั้นการเจริญเติบโตเป็นปกติสำหรับวัยของเด็กหรือไม่และบอกได้ว่าเด็กอยู่ในภาวะโภชนาการบกพร่องหรือไม่ถ้าพบเด็กอยู่ในภาวะดังกล่าวจะได้ทำการรักษาแก้ไขได้ทันที่ทั้งที่ภาวะโภชนาการที่ดีเป็นรากฐานสำคัญของการมีสุขภาพดีตลอดชีวิตโดยเฉพาะในช่วงที่มีการเจริญเติบโตตั้งแต่ในครรภ์มารดาจนถึงวัยรุ่นเนื่องจากการเจริญเติบโตมีทั้งด้านสมองและร่างกายหากขาดสารอาหารสิ่งที่พบเห็นคือเด็กตัวเล็กผอมเตี้ยซึ่งเป็นการแสดงออกทางด้านร่างกายแต่ผลที่เกิดขึ้นมิใช่แค่เพียงด้านร่างกายเท่านั้นยังมีผลต่อการพัฒนาสมองด้วยทำให้สติปัญญาต่ำเรียนช้าไม่สนใจสิ่งแวดล้อมเมื่อเป็นผู้ใหญ่ประสิทธิภาพการทำงานจะต่ำส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศ

ทั้งนี้พ่อแม่ผู้เลี้ยงดูสามารถสังเกตการณ์เพิ่มขึ้นของน้ำหนักและส่วนสูงที่เหมาะสมกับอายุโดยการจุดน้ำหนักลงในกราฟตามอายุของเด็กในแต่ละครั้งที่ไปชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงและเชื่อมโยงจุดน้ำหนักแต่ละจุดจะเห็นลักษณะการเจริญเติบโตของเด็กดังตัวอย่างกราฟที่ปรากฏในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกรมอนามัย

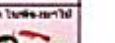
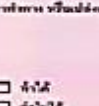
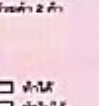

นอกจากนี้ พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู สามารถติดตามพัฒนาการเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี โดยใช้แบบประเมินพัฒนาการ แบบบันทึกพฤติกรรมต่างๆ ดังนี้

ตัวอย่างแบบประเมินพัฒนาการสำหรับพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู

แบบประเมินพัฒนาการเด็กแรกเกิด - ๓ ปี

ด้าน	0-1 เดือน	1 เดือน	2 เดือน	3-4 เดือน	5-6 เดือน
ด้านการเคลื่อนไหว	ท่าบนหน้าอก ยกศีรษะตามลำตัว ศีรษะไม่พ้นไหล่หรือคางไม่ได้ ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี..... 	ท่าบนหน้าอก ยกศีรษะได้ขึ้นมือ ๑5 องศา นาน ๖ วินาที ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี..... 	ยกศีรษะขึ้นมองหน้าขึ้นมือกลับโดย เหยียดแขนออกห่างจากลำตัว ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี..... 	ยืนตัวขึ้นจากท่านอนคว่ำโดย เหยียดแขนยกหัวขึ้นมองข้างได้ ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี..... 	
ด้านการใช้นิ้วมือและสติปัญญา		สามารถเอื้อมมือจากท่านอนคว่ำไป จับสิ่งของหนึ่ง ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี..... 	ยกแขนเอื้อมมือไปจับสิ่งของได้โดย มือ 180 องศา ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี..... 	เอื้อมมือหยิบ และใช้มืออุ้มของ อยู่ในท่านอนหงาย ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี..... 	
ด้านการใช้ประสาทสัมผัส	มีการสะท้อนหัวเข่าเมื่อโดนแรงกดเบาๆ เมื่อได้ยินเสียงพูดจะหันไปหา ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี.....	ยกแขนเอื้อมมือไปจับ ได้นาน ๕ วินาที ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี.....	หันตามเสียงได้ ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี..... 	สนใจฟังเพลงและตามการร้อง ไปร้องจนเห็นตัวผู้ร้องตามด้วยท่าเด็ก นาน ๑ นาที ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี..... 	
ด้านการสื่อสาร		ท่าแสดงไม่พอใจ (หงาย "อุ" หรือ "อี๋") อย่างชัดเจน ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี.....	กบฏเสียงเพื่อแสดงการปฏิเสธ ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี.....	เสียงบ่นการตกน้ำหรือได้ ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี.....	
ด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม	นอนหงายตัวได้นาน 1-2 วินาที ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี.....	ใช้มือหยิบสิ่งของยกเข้าปาก ใช้ปากกระดกนมหรือสิ่งของนอกนมด้วย ตัวเอง ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี.....	ใช้ปากเล่นกับสิ่งของ ☐ ทำไม่ได้ ☐ ทำได้บ้าง วันที่.....เดือน.....ปี.....		

ด้าน	7 - 9 เดือน	10 - 12 เดือน	13 - 18 เดือน	19 - 24 เดือน	25 - 30 เดือน	31 - 36 เดือน
ด้านการเคลื่อนไหว	เอื้อมคว้าสิ่งของบนโต๊ะอย่างอิสระโดยลำพัง ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	หยิบของด้วยมือจากตำแหน่งโดยไม่มีอุปสรรคหรือเกรงใจอย่างง่าย ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	เดินอย่างคล่องแคล่ว หรือวิ่งอย่างช้าๆ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	กระโดดได้โดยช่วยเหลือ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	กระโดดได้โดยไม่ต้องช่วยเหลือ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	เดินขึ้นบันไดขั้นเดียวได้ด้วยตัวเอง ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...
ด้านการสื่อสาร	นำใจตนเองมาชี้หรือยื่นสิ่งของพร้อมกันดูโดยประมาณ 2-3 ปีมาแล้ว ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ชี้บ่งชี้สิ่งของที่สนใจโดยสุ่มๆ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	รู้จักเรียกชื่อสิ่งของง่ายๆ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	วางของลงจากมือได้โดยไม่ต้องช่วยเหลือเมื่อมารดาพูดสิ่งที่มีความหมาย ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	นำสิ่งของมาทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	นำสิ่งของมาทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยช่วยเหลือ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...
ด้านการสังเกต	ปฏิบัติตามเสียงเรียก ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ปฏิบัติตามเสียงเรียกคนที่ไม่เห็น ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ทำตามคำสั่ง 2-3 คำ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ปฏิบัติตามคำสั่ง 3-4 คำ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ปฏิบัติตามคำสั่ง 4-5 คำ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ปฏิบัติตามคำสั่ง 5-6 คำ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...
ด้านการคิด	ชักชวนเพื่อนเล่นกับของเล่นง่ายๆ กับได้ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	แสดงความคิดริเริ่มการเล่น ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ซ่อนสิ่งของไว้ดูได้ถูกต้อง ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	เขียนคำง่ายๆที่เป็นตัวประกอบ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	พูดสนทนากับผู้อื่นได้ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	พูดสนทนากับผู้อื่นได้ ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...
ด้านการช่วยเหลือ	เล่นด้วยตัวเอง ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	เล่นด้วยตัวเองและช่วยคนอื่น ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	เล่นด้วยตัวเองและช่วยคนอื่น ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ใช้เครื่องมืออย่างถูกต้อง ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ใช้เครื่องมืออย่างถูกต้อง ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...	ใช้เครื่องมืออย่างถูกต้อง ☐ ทำได้ ☐ ทำไม่ได้ วันที่...เดือน...ปี...

ที่มา คู่มือส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิด - 5 ปี สำหรับผู้ปกครอง กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ตัวอย่างแบบบันทึกพฤติกรรมของเด็กสำหรับผู้เลี้ยงดู

สถานพัฒนาเด็ก.....

แบบบันทึกพฤติกรรมของเด็กสำหรับผู้เลี้ยงดู

ชื่อ-สกุล ค.ช. / (ค.ญ.)น้องอร วัน เดือน ปี เกิด.....

วัน เดือน ปี	พฤติกรรมเด็ก	ความคิดเห็นผู้เลี้ยงดู
๒๐ สิงหาคม	น้องอรเดินขึ้นลงบันไดลิ้นโดยใช้มือข้างหนึ่งจับราวบันไดและก้าวเท้าวางบนขั้นบันไดเดียวกันก่อน	น้องอรใช้กล้ามเนื้อใหญ่ได้เหมาะสมกับวัย
๒๘ สิงหาคม	น้องอรนั่งเล่นห้อยขาห้อยแก้มในมุมบ้าน มีน้องลักษณะนั่งเล่นกาน้ำชาอยู่ใกล้ๆ	น้องอรมีพัฒนาการทางการเล่นแบบคู่ขนาน ลักษณะต่างคนต่างเล่น
.....		
.....		
.....		
.....		

ตัวอย่างแบบบันทึกคำพูด/การสนทนาของเด็ก

สถานพัฒนาเด็ก.....

แบบบันทึกคำพูด/การสนทนาของเด็ก

ชื่อ-สกุล ค.ช. / (ค.ญ.) น้องอร วัน เดือน ปี เกิด.....

วัน เดือน ปี	คำพูดของเด็ก	ความคิดเห็นผู้เลี้ยงดู
๒๒ มิถุนายน	น้องอรนั่งดูหนังสือนิทานภาพและเรียกชื่อ แมว หมา ช้าง	น้องอรสามารถพูดสื่อความหมายจากภาพได้ รับรู้และเข้าใจ
๕ กรกฎาคม	น้องอรถามผู้เลี้ยงดูว่า นี้อะไร ผู้เลี้ยงดูตอบว่า “แมว” น้องอรถามผู้เลี้ยงดูว่า “ทำไมแมวนอน”	ความหมายของภาษา ได้ตามวัย
.....		
.....		
.....		
.....		

ตัวอย่างแบบบันทึกก่อนมาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู

แบบบันทึกก่อนมาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ค.ช./ค.ญ.

ผู้บันทึก.....

ระบุความสัมพันธ์กับเด็ก.....

➤ พฤติกรรมทั่วไปของเด็ก

อาหารเช้า ☐ รับประทาน หรือ ☐ ตื่นนอนอย่างเดียว ☐ ไม่ได้รับประทาน	การขับถ่าย ☐ ขับถ่ายปกติ หรือ ☐ ท้องผูก หรือ ☐ ท้องเสีย ☐ ไม่ขับถ่าย
การนอนกลางวัน ☐ เพียงพอ (ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ชั่วโมง) ☐ ไม่เพียงพอ (ต่ำกว่า ๑๐ ชั่วโมง) หรือ ☐ มีผวา สะเมอ	อารมณ์ ☐ ปกติ ☐ ไม่ปกติ หรือ ☐ งอแงหงุดหงิด หรือ ☐ ร้องไห้
อุณหภูมิร่างกาย ☐ ปกติ ☐ มีไข้ ระบุ.....	บาดเจ็บและฟกช้ำ ☐ ปกติ ☐ ไม่ปกติ มี ระบุ.....

➤ ข้อมูลอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างแบบบันทึกประจำวันของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ ๒ - ๓ ปี

สถานพัฒนาเด็ก.....

แบบบันทึกรายวัน

ชื่อเด็ก ก.ข. / ค.ญ. วัน เดือน ปี..... ชื่อผู้บันทึก.....

๑. พฤติกรรมกิจวัตรประจำวันของเด็ก

- รับประทานอาหาร
 - อาหารเช้า/คินาเม
 - อาหารกลางวัน ☐ รับประทานอาหารได้จนหมด ☐ รับประทานอาหารได้ตัวอ่อนลง
- การขับถ่าย
 - ☐ เริ่มบอกได้เมื่อต้องการขับถ่าย ☐ บอกได้เมื่อต้องการขับถ่าย
- การนอนหลับพักผ่อนกลางวัน
 - ☐ นอนหลับพักผ่อนได้ตามเวลา ☐ นอนโดยไม่ต้องการกลัมนอน
- การช่วยเหลือตนเอง
 - ☐ สวมเสื้อผ้าได้ ☐ สวมรองเท้าได้
- การรักษาความสะอาดของร่างกาย
 - ☐ ล้างมือก่อนและหลังรับประทานอาหารได้
 - ☐ แปรงฟันหลังรับประทานอาหารได้

๒. อารมณ์/ความรู้สึก

.....

.....

๓. การร่วมกิจกรรม เล่น/ร้องเพลง/ฟังนิทาน

- ☐ อยู่กับผู้อื่นได้
- ☐ ร่วมกิจกรรมได้ตลอดกิจกรรม
- ☐ พูด/บอกสิ่งที่ทำกิจกรรมได้

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

กรณีลงในสมุดรายงานประจำสัปดาห์

ตัวอย่างการเขียนรายงานถึงพ่อแม่ ผู้ปกครองโดยผู้เลี้ยงดูเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นรายสัปดาห์

ตัวอย่างที่ ๑

ในภาพรวมสัปดาห์ที่ผ่านมา น้องปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยความสุข ชอบกิจกรรม ฟังนิทาน เมื่อลงเล่นสนามน้องชอบเล่นม้าโยก น้องเริ่มเล่นกับเพื่อน คุณครูกำลังฝึกให้น้องปุยฝ้ายร่วมกิจกรรมได้ตลอดกิจกรรม

ขอขอบคุณคุณพ่อคุณแม่/ผู้ปกครองในความร่วมมือและให้การสนับสนุนค่ะ

ตัวอย่างที่ ๒

กิจกรรมในหนึ่งเดือนที่ผ่านมาจัดกิจกรรมการปลูกฝังความกตัญญู ด้วยการร้องเพลง ฟังนิทาน ทำศิลปะ พิมพ์ภาพมือ น้องปุยฝ้ายพูดเล่าเรื่องเกี่ยวกับคุณแม่ คุณแม่เล่า นิทานเรื่องกูกไก่ปวดท้อง ธรรมชาติเด็กในวัยนี้รอคอยได้ในระยะเวลาสั้นๆ ยังรักและ ห่วงของจึงอาจแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนๆ ได้น้อย คุณพ่อคุณแม่/ผู้ปกครอง ไม่ต้องกังวล เพราะพฤติกรรมเหล่านี้เป็นเรื่องปกติของเด็กช่วงวัยนี้ แต่คุณพ่อคุณแม่/ผู้ปกครอง อาจช่วย ส่งเสริมการแบ่งปันได้ เมื่อมีโอกาสในเทศกาลต่างๆ อาจให้เด็กๆ นำขนมหรือสิ่งของมาแบ่ง เพื่อนๆ ในห้องได้ค่ะ คุณครูก็จะจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการแบ่งปันเพื่อพัฒนาน้องปุยฝ้ายต่อไปค่ะ

ขอขอบคุณคุณพ่อคุณแม่/ผู้ปกครองในความร่วมมือและให้การสนับสนุนค่ะ

***** การบันทึกรายงานพฤติกรรมเด็ก ไม่ควรรายงานเชิงลบ
แต่เขียนเป็นลักษณะการส่งเสริมพฤติกรรมเพื่อแก้ปัญหา *****

๑๐.การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๒-๓ ปี กำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจเพราะในการจัดประสบการณ์ใหม่ เด็กอายุ ๒-๓ ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการจัดประสบการณ์โดยคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของเด็กทุกคนเพื่อให้เด็กได้พัฒนาทุกด้านแบบองค์รวมทั้งนี้พ่อแม่ผู้เลี้ยงดูและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่มุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กในบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรักความเอาใจใส่ดูแลอย่างอบอุ่นใกล้ชิดและสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย

การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดู

ดูพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูมีความเชื่อและวิธีการในการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแนวคิดและสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยฉบับนี้จึงเป็นแนวทางใหม่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูในการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เหมาะสมกับวัยดังนั้นพ่อแม่/หรือผู้เลี้ยงดูจึงมีบทบาทสำคัญดังนี้

๑. บทบาทหน้าที่ต่อการดำเนินการตามหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๒-๓ ปี เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูที่ตอบสนองต่อธรรมชาติของเด็กซึ่งต้องการความรักความอบอุ่นและการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจึงควรปฏิบัติดังนี้

๑.๑ ศึกษาปรัชญาการศึกษาหลักการจุดหมายเพื่อทำความเข้าใจกับแนวทางการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ

๑.๒ ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นแนวทางการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมกับวัยช่วงอายุ ๒ - ๓ ปี ให้ใช้แนวปฏิบัติการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้

๑.๓ ติดตามประเมินพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยการสังเกตและบันทึกการเจริญเติบโตและพัฒนาการตามช่วงอายุที่กำหนดรวมถึงการเฝ้าระวังปัญหาพัฒนาการที่ล่าช้าหรือความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กหากพบว่าเด็กมีพัฒนาการช้ากว่าปกติควรปรึกษาแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อช่วยเหลือเด็กต่อไป

๑.๔ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการเร็วช้าต่างกัน พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบเด็กหรือเลือกปฏิบัติต่อเด็กเฉพาะคนแต่ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านที่บกพร่องหรือด้านที่เด็กขาดโอกาสในการพัฒนา

๒. บทบาทหน้าที่ต่อการอบรมเลี้ยงดู

๒.๑ **พ่อแม่** พ่อแม่เป็นคนสำคัญที่สุดในชีวิตของเด็กเพราะพ่อแม่เป็นผู้วางรากฐานของชีวิตให้แก่เด็กที่จะเติบโตขึ้นเป็นคนดีคนเก่งมีความสุขและเป็นกำลังสำคัญของครอบครัวและประเทศชาติต่อไปดังนั้นพ่อแม่จึงควรปฏิบัติดังนี้

- ๑) เลี้ยงดูลูกอย่างใกล้ชิดด้วยความรักความเข้าใจมีเมตตาและมีเหตุผลและปฏิบัติต่อลูกอย่างสม่ำเสมอ
- ๒) ให้กำลังใจชมเชยแสดงความสนใจเมื่อลูกพยายามหรือทำสิ่งที่ดี
- ๓) เมื่อลูกทำผิดแนะนำสั่งสอนแก้ไขด้วยเหตุผลและแนวทางที่ถูกให้ไม่ละเลยหรือผลัดเวลา
- ๔) สอนเด็กให้มีความนิยมและวัฒนธรรมที่ดีเช่นการไหว้ การมีระเบียบวินัยและการรักษาสีงแวดล้อมอาจเริ่มจากการเล่านิทานร้องเพลงกล่อมลูกเล่นดนตรี
- ๕) ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีไม่พูดปดไม่ทำร้ายผู้อื่นรู้จักการรับและการให้การรอคอย รู้จักขอบคุณและขอโทษ
- ๖) อบรมเลี้ยงดูและจัดกิจกรรมที่สร้างเสริมพัฒนาการรวมทั้งเฝ้าสังเกตพัฒนาการของลูกแต่ละช่วงวัยถ้าพบว่าพัฒนาการของลูกช่วงวัยใดต่ำกว่าเกณฑ์ควรรีบปรึกษาแพทย์

๒.๒ **ผู้เลี้ยงดูเด็ก** ผู้เลี้ยงดูเด็กเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะอยู่ใกล้ชิดกับเด็กออกจากพ่อแม่และทำหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ความดีและประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อเด็กตลอดจนดูแลส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาให้มีความเจริญงอกงามเต็มตามศักยภาพและเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อไปดังนั้นผู้เลี้ยงดูเด็กจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญดังนี้

๑) ปฏิบัติหน้าที่ต่อกิจวัตรประจำวันของเด็ก

ผู้เลี้ยงดูเด็กมีหน้าที่ดูแลและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันให้เหมาะสมกับเด็กเพื่อให้เด็กเจริญเติบโตมีพัฒนาการทุกด้านตามวัยโดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

- (๑) ทักทายโอบกอดเด็กด้วยความนุ่มนวลอ่อนโยน
- (๒) ดูแลเรื่องขับถ่ายให้เด็กถ่ายทุกวันในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด
- (๓) ดูแลเรื่องการทำความสะดวกสบายร่างกายได้แก่ล้างหน้าแปรงฟันอาบน้ำ
- (๔) ให้นมและอาหารที่เหมาะสมกับวัย
- (๕) เล่นกับเด็กพร้อมสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกหรือการเจ็บป่วย

- (๖) ร้องเพลงเล่านิทานอ่านหนังสือให้ฟัง
- (๗) ให้อาหารว่างให้พักผ่อนนอนหลับ
- (๘) อุ้มเด็กพาเด็กเดินเล่นชิวชวนให้รู้จักสิ่งรอบตัว

๒) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในลักษณะบูรณาการ

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กผู้เลี้ยงดูเด็กต้องตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กว่าเป็นเสมือนประสบการณ์ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และทักษะเช่นการใช้สายตาการฟังการเคลื่อนไหวของมือพัฒนาการกล้ามเนื้อและประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาเป็นต้นนอกจากนี้ทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์มีความมั่นใจกล้าแสดงออกและเล่นร่วมกับผู้อื่นได้

ผู้เลี้ยงดูเด็กควรส่งเสริมพัฒนาการเด็กในลักษณะบูรณาการโดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้างซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าการเคลื่อนไหวการเล่นและการลงมือกระทำดังนั้นผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องส่งเสริมหรือให้โอกาสเด็กได้พัฒนาโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเช่น

- (๑) สนับสนุนให้เด็กได้เล่นสิ่งที่ไม่เป็นอันตรายอาจเป็นของเล่นหรือของใช้ในบ้าน
- (๒) สนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสเล่นตามจินตนาการเล่นคนเดียวหรือเล่นกับเพื่อนและผู้ใหญ่
- (๓) อ่านหนังสือให้เด็กฟังอาจให้เด็กนั่งตักหรืออ่านให้ฟังในกลุ่มย่อย ๒ – ๓ คนนอกจากนี้

ควรร้องเพลงเล่นกับนิ้วมือแสดงบทบาทสมมติตามเนื้อเรื่องในนิทานกับเด็ก

(๔) ส่งเสริมเด็กทางด้านสุนทรียภาพเช่นกิจกรรมด้านศิลปะการใช้สีเทียนสีน้ำพับกระดาษปั้นแป้งพิมพ์ภาพกิจกรรมด้านดนตรีการฟังดนตรีการร้องเพลงการชื่นชมธรรมชาติเป็นต้น

- (๕) ให้โอกาสเด็กเล่นกลางแจ้งเล่นน้ำเล่นทรายดินโดยมีผู้เลี้ยงดูเด็กดูแลอย่างใกล้ชิด
- (๖) ให้โอกาสเด็กได้เลือกของเล่นตามที่ได้ชอบและปลอดภัย
- (๗) ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเช่นของจริงตามธรรมชาติ

(ใบไม้ ผลไม้ฯ) จากบุคคล (หูดิจมุกผมฯ) จากสิ่งของ (ช้อนจานแก้วน้ำฯ)

๓) ปฏิบัติต่อเด็กด้วยคำพูดและวิธีการที่อ่อนโยน

ผู้เลี้ยงดูเด็กควรปฏิบัติต่อเด็กอย่างอ่อนโยนโดยต้องทำให้เด็กรู้สึกว่ามีผู้ให้ความรักความอบอุ่นความมั่นคงปลอดภัยซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางด้านทางกายสติปัญญาอารมณ์และสังคมทั้งนี้การสร้างบรรยากาศที่มั่นใจว่าจะสามารถพัฒนาทางด้านจิตใจเด็กและเป็นการสนองอารมณ์ของเด็กให้รู้สึกมีค่าโดยมีวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

- (๑) กอดโอบอุ้มยิ้มแย้มแจ่มใสกับเด็ก
- (๒) พูดคุยโต้ตอบกับเด็ก
- (๓) ชมเชยเมื่อเด็กทำได้หรือมีความพยายาม
- (๔) ร้องเพลงฮัมเพลง

(๕) พุดคุยหยอกล้อให้เด็กหัวเราะ

(๖) ไม่ใช้วิธีขู่บังคับทำโทษรุนแรงแกล้งให้ตกใจหรือโกรธ

๔) สังเกตและบันทึกการเจริญเติบโตพฤติกรรมพัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก

ผู้เลี้ยงดูเด็กจำเป็นต้องเป็นคนที่ต้องเป็นคนช่างสังเกตโดยเฉพาะพฤติกรรมที่ผิดปกติของเด็กเพื่อจะได้รับค้นหาสาเหตุและวิธีแก้ไขได้ทันที่ทั้งนี้ในการสังเกตควรทำอย่างแนบเนียนเป็นธรรมชาติจึงจะได้เห็นพฤติกรรมที่แท้จริงการบันทึกต้องสังเกตเด็กเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เช่น ๑ - ๓ เดือนต่อครั้งเพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของลักษณะพฤติกรรมที่ต่างออกไปได้ทันที่ทั้งนี้การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมพัฒนาการและความสามารถของเด็กอาจทำได้หลายวิธีดังนี้

(๑) สอบถามจากพ่อแม่

(๒) สังเกตพฤติกรรมทั้งที่แสดงออกทางวาจาและท่าทางการพูดคุยกับเด็กหรือการเล่นกับเด็กในบางครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จะต้องทำอย่างต่อเนื่องและบันทึกไว้เป็นหลักฐานอยู่เสมอในสมุดบันทึกสุขภาพ

(๓) ดูจากความพร้อมของเด็กด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมสติปัญญา

(๔) สังเกตหรือพิจารณาจากผลงานของเด็กเช่นภาพวาดสิ่งประดิษฐ์ เป็นต้น

๕) ฝ้าระวังความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก

ผู้เลี้ยงดูเด็กนอกจากจะเป็นนักสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมและพัฒนาการเด็กแล้วการฝ้าระวังความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็กเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้เลี้ยงดูเด็กจะต้องให้ความสนใจเอาใจใส่เด็กที่เราเลี้ยงดูเพื่อให้เด็กได้เจริญเติบโตมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาดังต่อไปนี้

(๑) ฝ้าระวังภาวะโภชนาการของเด็กโดยการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูงและบันทึกไว้เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงและความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นได้เช่นน้ำหนักลดควรหาสาเหตุเพื่อรีบแก้ไขหรือเปรียบเทียบกับน้ำหนักกับส่วนสูงเพื่อดูการเจริญเติบโตของเด็ก (สมุดบันทึกสุขภาพแม่/และเด็กกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข)

(๒) ฝ้าระวังทางสุขภาพในเรื่องฉีดวัคซีนป้องกันโรคและวัคซีนอื่นๆตามช่วงอายุ

(๓) ฝ้าระวังพัฒนาการเด็กผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถศึกษาได้จากสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กคู่มือเลี้ยงลูกถูกวิธีวัยแรกเริ่มครอบครัวดีมีสุข ฯลฯ

(๔) ฝ้าระวังความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็กโดยผู้เลี้ยงดูเด็กต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดและหมั่นสังเกตความเปลี่ยนแปลงหรือความผิดปกติที่เกิดขึ้นโดยเทียบกับพัฒนาการตามวัยของเด็กปกติจะช่วยให้ผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถค้นพบปัญหาพัฒนาการของเด็กและช่วยเหลือเด็กได้ตั้งแต่ปัญหายังไม่รุนแรงนักโดยพาไปตรวจสุขภาพหรือพบแพทย์ทันทีเมื่อมีอาการผิดปกติ

๖) จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน

เด็กวัย ๒-๓ ปีเป็นช่วงวัยที่สำคัญยิ่งเพราะพัฒนาการหลายด้านกำลังเริ่มต้นขึ้นการจัดสภาพแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อเด็กและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กอย่างมากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกบ้านควรได้รับการดูแลให้สะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

(๑) การจัดสภาพแวดล้อมภายในควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ก. แสงสว่างเพียงพอ
- ข. การถ่ายเทอากาศดี
- ค. พื้นห้องไม่ลื่น (ถ้าเปียกต้องเช็ด) ทำให้เกิดอันตรายได้
- ง. การจัดที่ให้เด็กเล่นเหมาะสมมีความปลอดภัย
- จ. มีประตูกันทางเข้าออก
- ฉ. จัดเก็บสารมีพิษของมีคมปลายแหลมเป็นสัดส่วนพ้นมือเด็กหรือใส่ตู้และปิดให้มิดชิด
- ช. จัดหาของใช้ของเล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กและจัดวางให้เป็นระเบียบ
- ซ. มีการตรวจตราของเล่นเครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงปลอดภัยและหมั่นดูแลเรื่องความสะอาด

(๒) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ก. สภาพภายนอกมีบรรยากาศร่มรื่นมีร่มเงาปลูกไม้ดอกไม้ประดับหรือไม้กระถางสำหรับที่ไม่มีบริเวณ
- ข. มีความสะอาดสวยงาม
- ค. ที่เล่นสำหรับเด็กต้องร่มรื่นปลอดภัยและมีบริเวณกว้างพอที่จะให้เด็กเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระมีที่พักนั่งเล่น

๒.๓ ชุมชน การที่เด็กจะเติบโตเป็นอนาคตที่สดใสของชุมชนได้เด็กต้องอาศัยการสนับสนุนจากชุมชนชีวิตเด็กเริ่มต้นจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และผู้เลี้ยงดูโดยมีชุมชนรวมดูแลสิทธิเด็กและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนเป็นศูนย์การเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กมีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

ปัจจุบันชุมชนต่างๆมีการรวมตัวเข้มแข็งขึ้นการมีส่วนร่วมของเครือข่ายหน่วยงานต่างๆของรัฐและองค์กรเอกชนจะช่วยให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพมีผู้ที่รอบรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยดูแลประจำสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและสนับสนุนให้จำนวนของผู้เลี้ยงดูเด็กมีปริมาณที่พอเพียงกับจำนวนเด็กช่วยให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับฝึกอบรมผู้เลี้ยงดูเด็กและสวัสดิการชุมชนคือหน่วยหนึ่งที่สำคัญของสังคมสามารถช่วยสร้างสรรค์และสนับสนุนให้การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีคุณภาพเริ่มต้นทางการศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิตอย่างแท้จริง

การใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

เด็กอายุ ๒-๓ ปี ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวแต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ต้องออกไปทำงานนอกบ้านประกอบกับครอบครัวส่วนใหญ่มักจะเป็นครอบครัวเดี่ยวพ่อแม่ต้องนำเด็กไปรับการเลี้ยงดูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเปรียบเสมือนบ้านที่สองของเด็กดังนั้นผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและผู้เกี่ยวข้องในการเลี้ยงดูเด็กควรดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามปรัชญาและหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านรวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวชุมชนและท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาเด็กดังนั้นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรจัดให้มีการดำเนินการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยดังนี้

๑. การเตรียมการใช้หลักสูตร

ก่อนที่จะมีการใช้หลักสูตรในทางปฏิบัติควรดำเนินการดังนี้

๑.๑ ศึกษารวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ เช่น วิธีการอบรมเลี้ยงดูและความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครอง วัฒนธรรมและความเชื่อของท้องถิ่นความพร้อมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยรวมทั้งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป้าหมายการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละช่วงอายุ

๑.๒ จัดหาผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต้องการพัฒนาเด็กและจัดให้มีเอกสารหลักสูตรและคู่มือต่างๆ อย่างเพียงพอที่จะใช้เป็นแนวทางดำเนินงานตลอดจนพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและมีความเข้าใจในเป้าหมายของการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างชัดเจน

๒. การดำเนินการใช้หลักสูตร

การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามปรัชญาหลักการและจุดหมายมีแนวทางดำเนินงานดังนี้

๒.๑ การจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกับพ่อแม่ครอบครัวคณะกรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บรรลุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนั้นหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรถูกออกแบบและจัดทำบนพื้นฐานหลักสูตรปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยต้องกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เชื่อมโยงกับปรัชญาวิสัยทัศน์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดทั้งคำนึงถึงสภาพความต้องการจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาหรือจุดเด่นภูมิปัญญาท้องถิ่นของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและชุมชน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ระบุถึงความสามารถหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องเกิดหลังจากเด็กได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมในแต่ละช่วงอายุและกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีในแต่ละช่วงอายุอย่างกว้างๆ ให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน โดยผ่านประสบการณ์สำคัญที่เด็กใช้ในการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และสาระที่ควรเรียนรู้ซึ่งอาจแตกต่างกันตามบริบทหรือสภาพแวดล้อมของเด็กการจัดประสบการณ์การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สื่อและแหล่งเรียนรู้และการประเมินพัฒนาการโดยสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอาจกำหนดหัวข้ออื่นๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่งทั้งนี้หลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามข้อบังคับของหน่วยงานทั้งนี้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ ๒-๓ ปี สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยสามารถศึกษาแนวทางการดำเนินการจากคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี

การกำหนดสาระการเรียนรู้

เด็กแรกเกิด - ๒ ปี มุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันโดยการจัดกิจกรรมประจำวันให้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจความสามารถตามวัยและการเล่นตามธรรมชาติของเด็ก

สำหรับเด็กอายุ ๒ - ๓ ปี สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องกำหนดสาระการเรียนรู้อย่างกว้าง ๆ ให้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน ผ่านประสบการณ์สำคัญที่เด็กใช้ในการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและสาระที่ควรเรียนรู้ซึ่งอาจแตกต่างกันตามบริบทหรือสภาพแวดล้อมของเด็กการจัดประสบการณ์การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้สื่อและแหล่งเรียนรู้และการประเมินพัฒนาการโดยสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอาจกำหนดหัวข้ออื่นๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแต่ละแห่งโดยอาจเพิ่มเติมสาระที่ควรเรียนรู้ได้ตามอัตลักษณ์ หรือเอกลักษณ์ ของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความสอดคล้องของทุกองค์ประกอบวิถีการวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ในแต่ละช่วงอายุมีแนวทางดังนี้

๒.๒ การจัดทำแนวทางการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กแรกเกิด ๒ ปีหรือแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ ๒ - ๓ ปี พร้อมสื่อการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความยากง่ายต่อการเรียนรู้ตามความสามารถของเด็กแต่ละวัยและความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรมโดยอาจประยุกต์ใช้สื่อที่ทำขึ้นเอง

๒.๓ การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กต้องมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงการพัฒนาเด็กโดยองค์รวมการจัดกิจกรรมต่างๆตามกิจวัตรประจำวันและการบูรณาการผ่านการเล่น

๒.๔ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องจัดบรรยากาศที่อบอุ่นคล้ายบ้านหรือครอบครัวตลอดจนดูแลความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกรวมทั้งจัดให้มีสื่อและอุปกรณ์ต่างๆที่หลากหลายเหมาะสมกับเด็กเพื่อสนับสนุนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพและเรียนรู้อย่างมีความสุข

๒.๕ การประเมินเป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรองค์ประกอบของ หลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้วโดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ใช้หลักสูตรผู้มีส่วนร่วมในการทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆการประเมินระหว่างการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อ ตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใดควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดและการประเมินหลัง การใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

๓. บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนา เด็กปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษา ให้กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในทุกๆด้านทั้งด้านการบริหารวิชาการการบริหารจัดการและการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการนำหลักสูตรแกนกลางไปสู่การปฏิบัติในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ตามจุดหมายของหลักสูตรซึ่งความสำเร็จดังกล่าวนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการหลักสูตรที่มีคุณภาพและ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมร่วมมือจากบุคคลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

ดังนั้นเพื่อให้การบริหารจัดการหลักสูตรของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทภารกิจหน้าที่ตลอดจนแนวทางการปฏิบัติ ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุดผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีดังนี้

๓.๑ ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่จัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ ได้ดีมีคุณภาพส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในระดับนี้และเข้าใจใน บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังต่อเนื่องผู้บริหารสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัยจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยมีคุณสมบัติและบทบาท หน้าที่ดังนี้

๑) คุณสมบัติของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยประกอบด้วย

- (๑) มีความเข้าใจในการจัดการศึกษาปฐมวัย
- (๒) มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา
- (๓) มีวิสัยทัศน์กว้างไกล
- (๔) มีความมุ่งมั่นในการจัดการศึกษาปฐมวัยและมุ่งมั่นต่อการสร้างระบบคุณภาพ ให้เกิดขึ้นในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๕) เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างความร่วมมือและประสานกับทุกฝ่ายเพื่อให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยประกอบด้วย

(๑) จัดให้มีแผนพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๒) เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรโดยรวมประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กตลอดจนสาระตามหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๓) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

(๔) สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับความรู้และสามารถจัดทำหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยรวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

(๕) เป็นผู้สนับสนุนให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับมาตรฐานการประกันคุณภาพตลอดไปโดยให้การสนับสนุนทั้งบุคลากรและเด็กร่วมมือกันพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

(๖) จัดให้มีการนิเทศภายในเพื่อเฝ้าติดตามการใช้หลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างมีระบบ

(๗) จัดให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อการปรับปรุงพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของเด็กชุมชนและท้องถิ่น

๓.๒ ผู้เลี้ยงดู ผู้เลี้ยงดูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดประสบการณ์ให้เด็กสามารถพัฒนาตนเต็มตามศักยภาพผู้เลี้ยงดูควรมีคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ดังนี้

๑) คุณสมบัติของผู้เลี้ยงดูประกอบด้วย

(๑) เป็นผู้ที่มีสุขภาพดีผู้เลี้ยงดูต้องเป็นผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงไม่มีโรคติดต่อร้ายแรงสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องเป็นผู้ที่มีความรู้รักดีต่อตนเองและผู้อื่นมีความมั่นคงทางอารมณ์รู้จักกาลเทศะมีความรับผิดชอบปรับตัวได้ในสภาวะต่างๆ ไม่เป็นโรคจิตเภทและดำรงตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(๒) มีระดับวุฒิภาวะและบุคลิกลักษณะเหมาะสม

ด้านบุคลิกลักษณะ- รักเด็กมีความเมตตากรุณามีคุณธรรมเสียสละอารมณ์ดีร่าเริงแจ่มใสใจเย็นมีความมั่นคงทางอารมณ์มีความอดทนอดกลั้นชอบพูดคุยกับเด็กกระตือรือร้นเป็นคนช่างสังเกตมีมนุษยสัมพันธ์กริยามารยาทเรียบร้อย

ด้านการปฏิบัติงาน– มีความมุ่งมั่นในการทำงานรับผิดชอบคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลกล้าเผชิญปัญหาและความยากลำบากมีระเบียบวินัย

(๓) เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กหรือมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของหน่วยงานที่จัดบริการดูแลเด็ก

(๔) เป็นผู้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอผู้เลี้ยงดูเด็กต้องสนใจใฝ่หาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) บทบาทหน้าที่ของผู้เลี้ยงดูประกอบด้วย

(๑) วางแผนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและการพัฒนาการตามวัยของเด็ก

(๒) จัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยึดเด็กเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้เด็กปฏิบัติจริงแสดงออกอย่างอิสระและมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม

(๓) จัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดหาแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ ในชุมชนเช่นห้องสมุดพิพิธภัณฑสถานสวนสาธารณะศูนย์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ศาสนสถาน ฯลฯ

(๔) จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศดึงดูดความสนใจทำให้เด็กอยากมีส่วนร่วม

(๕) ศึกษาเด็กเป็นรายกรณีหรือจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

(๖) จัดทำข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคลโดยให้มีการประสานกันระหว่างสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยบ้านและชุมชนเพื่อการพัฒนาให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

(๗) ประสานสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวผู้เลี้ยงดูจะต้องประสานความร่วมมือประชาสัมพันธ์ตลอดจนเป็นคนกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวดังนี้

ก. พุดคุยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง

ข. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กขณะอยู่กับผู้เลี้ยงดูเด็กซึ่งผู้ปกครองควรทราบ

ค. ติดตามซักถามถึงพฤติกรรมเด็กขณะอยู่กับพ่อแม่เพื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมเด็กขณะอยู่กับผู้เลี้ยงดูเพื่อให้ความช่วยเหลือต่อเนื่องกัน

ง. ชี้แจงให้คำปรึกษาแนะนำในการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่พ่อแม่โดยการพูดคุยทำบอร์ดติดที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและให้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูมาร่วมทำกิจกรรมไปพร้อมกับเด็กเพื่อจะได้เข้าใจการเรียนรู้ของเด็ก

จ. เป็นตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและผู้ปกครอง

(๘) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมปฏิบัติดีต่อเพื่อนครูและเด็ก

(๙) พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่เฝ้ารู้ทันต่อเหตุการณ์

๓.๓ เด็ก การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่ยึดเด็กเป็นสำคัญเพราะเด็กเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาเป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของรัฐที่มุ่งหวังพัฒนาให้คนไทยมีความสมบูรณ์และสมดุลทั้งร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมสติปัญญาและคุณธรรมจริยธรรมการจะให้เด็กมีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือเป็นคนดีมีปัญญาและมีความสุขนั้นเด็กต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของตนเอง

๓.๔ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ได้เปิดโอกาสให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้เด็กที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาปฐมวัยเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการศึกษาภาคบังคับตลอดจนให้ได้รับการศึกษาต่อเนื่องนอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัวพ่อแม่หรือผู้ปกครองจึงต้องให้ความร่วมมือและรับผิดชอบต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็กดูแลเอาใจใส่ให้เด็กได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพดังนั้นพ่อแม่หรือผู้ปกครองจึงต้องมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

๑) มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็กร่วมกับเด็กและผู้เลี้ยงดู

๒) มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดแผนพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๓) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ

๔) ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตลอดจนประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก

๕) สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น

๖) ปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีความรู้คู่คุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้

๗) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กและในการประเมินการจัดการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๘) จัดให้เด็กที่อยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาเตรียมความพร้อมก่อนการศึกษาภาคบังคับ

๓.๕ ชุมชน การศึกษาของไทยมุ่งเน้นให้มีการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคนดังนั้นชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรทุกระดับมีส่วนร่วมสนับสนุนให้มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญสำหรับการศึกษาปฐมวัยชุมชนมีบทบาทหน้าที่สำคัญดังนี้

- ๑) มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- ๒) มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและกำหนดแผนพัฒนาสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- ๓) เป็นศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กได้มีประสบการณ์จากสถานการณ์จริง
- ๔) ให้การสนับสนุนการจัดประสบการณ์และกิจกรรมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- ๕) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
- ๖) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๑๑. การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยมีความสำคัญยิ่งและการเชื่อมต่อนี้ต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กในบทนี้จะกล่าวถึงการเชื่อมต่อระยะประกอบด้วย

๑. การเชื่อมต่อการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย
๒. การเชื่อมต่อสถานพัฒนา

เด็กปฐมวัยแรกเกิดถึง ๓ ปี กับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ ๓ - ๖ ปีการเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กมีความสำคัญเนื่องจากการพัฒนาต้องมีความต่อเนื่องและพัฒนาการของเด็กวัยนี้ยังไม่เอื้อต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในขณะเดียวกันพัฒนาการของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับปรับตัวให้ทันกับสิ่งแวดล้อมและเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมอยู่ในสังคมที่กว้างขึ้นดังนั้นเด็กจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวการปรับตัวของเด็กในรอยเชื่อมต่อจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนการช่วยเหลือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงประกอบด้วยบทบาทที่สำคัญของพ่อแม่/หรือ ผู้เลี้ยงดู และบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

บทบาทพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู

พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยดังนี้

๑. เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กในการใช้ชีวิตครอบครัวอย่างอบอุ่นมั่นคงมีการสื่อสารทางบวกระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีการปฏิบัติต่อกันด้วยความรักความเอื้ออาทรและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

มีการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่างๆและมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตรวมถึงการปฏิบัติตนในด้านต่างๆ

๒. มีความพร้อมในการให้ข้อมูลพื้นฐานของเด็กโดยให้รายละเอียดตามผลการบันทึกในสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุขหรือของหน่วยงานอื่นตลอดจนรายละเอียดและข้อมูลต่างๆของเด็กที่พ่อแม่ผู้เลี้ยงดูได้รวบรวมและบันทึกไว้ด้วยวิธีการต่างๆ

๓. พิจารณาเลือกสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพโดยอาจพาไปดูสถานที่จริงสังเกตการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับเด็กตลอดจนสอบถามรายละเอียดวิธีการพัฒนาเด็กต่างๆ

๔. ตระหนักถึงความสำคัญที่จะร่วมมือกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตามวัย

๕. ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามคำแนะนำของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเลี้ยงดูเด็กด้วยการให้ความรักความอบอุ่นความเอื้ออาทรความปลอดภัยและส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตลอดจนส่งเสริมให้เด็กมีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

๖. ประสานความร่วมมือระหว่างบ้านและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในการพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกันในขณะเดียวกันก็ให้ความร่วมมือกับครูเพราะเวลาที่เด็กมีปัญหาหรืออาจจะเกิดปัญหาเพียงเล็กน้อยหากผู้ปกครองและครูได้ร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุและช่วยกันแก้ไขตั้งแต่ต้นก็จะสามารถแก้ปัญหาไปได้ด้วยดี

๗. สร้างความคุ้นเคยระหว่างเด็กกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนที่จะให้เด็กรับการอบรมเลี้ยงดูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยอาจจะเล่าถึงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เด็กฟังบ่อยๆหรืออาจจะพาไปสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อทำความคุ้นเคยก่อนพาเด็กไปสัมผัสห้องเรียนจริงๆพาเด็กไปร่วมกิจกรรมของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนจะเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อที่เด็กๆจะได้ทำความคุ้นเคยและเล่นด้วยกันก่อนเด็กจะได้มีเพื่อนที่คุ้นหน้าในวันที่เข้ารับการอบรมเลี้ยงดูในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ทั้งนี้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะสามารถเตรียมให้เด็กพร้อมที่สุดเพื่อให้ชีวิตในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยของเด็กเริ่มต้นอย่างราบรื่นและมีความสุขออกสู่โลกกว้างได้อย่างมั่นใจเป็นคนดีเก่งและมีความสุขได้ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้เด็กฝึกปฏิบัติการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันหรือฝึกให้เด็กช่วยเหลือตัวเองได้ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเมื่อเด็กเข้าไปอยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยถือว่าเป็นสังคมใหม่ที่ไม่มีใครมาดูแลใกล้ชิดเหมือนอยู่ที่บ้านเด็กที่ช่วยเหลือตนเองได้ดีจะสามารถปรับตัวได้ดีเช่นการรับประทานอาหารได้ด้วยตนเองการบอกความต้องการของตนเองการแต่งกายการฝึกให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองได้นั้นควรฝึกให้สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการเด็กอายุ ๑ - ๒ ปีจะเริ่มสนใจตักอาหารเข้าปากเองได้พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูควรปล่อยให้เด็กลองทำเองอาจจะเลอะเทอะบ้างหรือฝึกให้ลูกรู้จักพูดบอกเมื่อปวดปัสสาวะฝึกการขับถ่ายให้เป็นเวลาการแต่งตัวใส่เสื้อผ้าติดกระดุมใส่รองเท้าถอดรองเท้าเอง เป็นต้น

๒. ส่งเสริมให้เด็กเชื่อมั่นในตนเองด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำอะไรด้วยตนเองตลอดจนเตรียมเด็กให้มั่นใจในตนเองมั่นใจในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเช่นควรบอกเด็กว่าตอนเช้าจะมาส่งและตอนเย็นจะกลับมารับไม่ได้ทิ้งไปไหนโดยวันแรกของการไปสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยพ่อแม่/หรือผู้เลี้ยงดูควรไปรับและส่งลูกด้วยตนเองทั้งนี้หากสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีนโยบายให้ผู้ปกครองอยู่ด้วยกับเด็กในช่วงแรกของการไปสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเช่นช่วง ๓ วันแรกหรือนโยบายการปรับตัวแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยวันแรกอยู่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพียงครึ่งวันก็จะช่วยให้การปรับตัวของเด็กประสบความสำเร็จได้นอกจากนั้นควรพุดถึงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในแง่บวกและแสดงให้เด็กรู้ว่าการที่เด็กไปสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นสิ่งที่พ่อแม่และผู้เลี้ยงดูภูมิใจ

๓. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักฟังเรียบเรียงความคิดฝึกการใช้ภาษาด้วยการถามให้เด็กแสดงความคิดเห็นพุดถึงเรื่องราวหรือแสดงท่าทางตามที่เด็กเข้าใจหลังจากที่เด็กได้พบกับเหตุการณ์ต่างๆหรือจากที่พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูเล่านิทานให้ฟังตลอดจนฝึกให้เด็กรู้จักบอกความต้องการของตนเองได้โดยเริ่มต้นฝึกง่าย ๆ ด้วยการให้เด็กสามารถพุดได้ว่าต้องการหรือไม่ต้องการอะไรชอบหรือไม่ชอบอะไร

๔. ส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองด้วยการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเข้าใจซึ่งจะทำให้เด็กมีโอกาสได้ตอบสร้างคุณค่าตนเองทำให้เกิดความรักความผูกพันและรู้สึกได้รับความรัก

๕. ส่งเสริมให้เด็กรู้สึกสนุกมีความสุขกับการกระทำให้สร้างสรรค์ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้เล่นและฝึกทำสิ่งต่างๆในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและปลอดภัยการให้เด็กมีโอกาสได้เล่นช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้งห้าทั้งการรับภาพการได้ยินเสียงการได้กลิ่นการรับรสและการสัมผัสทางร่างกายตลอดจนยังช่วยให้กล้ามเนื้อทำงานได้ดีทำให้เด็กรู้จักอดทนรอคอยทำให้เด็กมีสมาธิดีขึ้นและส่งเสริมการเข้าสังคมด้วย

๖. ส่งเสริมให้เด็กเป็นผู้ที่มีความเป็นมิตรและเป็นที่ยอมรับในสังคมได้ง่ายด้วยการยิ้มแย้มสัมผัสเด็กอย่างอ่อนโยนคอยสังเกตการแสดงออกของเด็กสนใจที่จะตอบคำถามและเล่าเรื่องต่างๆที่เหมาะสมกับเด็กเพื่อให้เด็กเรียนรู้ภาษาได้เร็วและมีกำลังใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน

๗. ส่งเสริมให้เด็กมีจิตใจมั่นคงไม่สับสนด้วยการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรักความเมตตาเป็นแบบอย่างที่ดีงามในการใช้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผลสอนให้เป็นคนรู้จักคิดมีน้ำใจและคุณธรรมหลีกเลี่ยงการทำโทษรุนแรงหรือละเลยทอดทิ้งเด็กใช้เวลาอย่างมีคุณภาพอยู่กับเด็กให้ความสนใจต่อกันปฏิบัติต่อกันด้วยความรักความเข้าใจ

๘. ส่งเสริมให้เป็นเด็กใฝ่รู้กล้าแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะด้วยการให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กกำลังทำตอบคำถามของเด็กฝึกให้เด็กสังเกตสิ่งต่างๆรอบตัวให้โอกาสที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองอย่างเต็มที่เปิดโอกาสให้ลองผิดลองถูกในโอกาสที่ไม่เสียหายและเป็นอันตราย

๙. ส่งเสริมให้เด็กเกิดแรงจูงใจที่จะทำสิ่งที่ดี ๆ ด้วยการให้ความสนใจชมเชยหรือให้รางวัลตามสมควรทันทีที่เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเช่น ให้อาหารผู้ใหญ่เล่นกับน้องช่วยหยิบของพูดเพราะรับฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำนอกจากนั้นพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูต้องฝึกให้เด็กได้ดูแลตนเองได้เหมาะสมกับวัยเพราะการที่เด็กดูแลตนเองได้เด็กจะรู้สึกว่าการที่ตนเองได้นำไปสู่ความรู้สึกที่มั่นคงและเป็นสุขและในระหว่างการฝึกพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูควรให้คำชมเชยให้กำลังใจ

๑๐. ส่งเสริมการใช้ภาษาของเด็กด้วยการพูดคุยกับเด็กด้วยภาษาที่ฟังเข้าใจง่ายและชัดเจนด้วยท่าทางที่เป็นมิตรอาจใช้การเล่นทานหนังสือให้ฟังเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ฟัง

การเตรียมเด็กอายุ ต่ำกว่า ๓ ปี ให้พร้อมที่จะเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ ๓ ปี พร้อมที่จะเข้าสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือไปรับบริการจากสถานที่ที่รับเลี้ยงเด็กปฐมวัยเช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูสามารถช่วยเตรียมความพร้อมให้เด็กที่จะไปเรียนรู้โลกกว้างได้ด้วยการสร้างทัศนคติที่ดีต่อสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยการเล่าเรื่องเกี่ยวกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ฟังพาไปรู้จักกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เด็ก ๆ ไปอยู่ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยก่อนที่จะเข้าเรียนไปเล่นเครื่องเล่นหรือชวนเด็กฝึกซ้อมบทบาทสมมติในสถานการณ์ต่างๆเช่นพาไปที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและบอกเด็กว่าตอนเย็นพ่อกับแม่จะมารับตรงจุดนี้หรือสร้างสถานการณ์ว่ามีคนอ้างว่าให้พ่อแม่มารับหรือสถานการณ์ที่เด็กได้รับบาดเจ็บจากการเล่นว่าเด็กควรจะทำอย่างไรเพื่อให้มั่นใจว่าเด็กดูแลตนเองในเบื้องต้นได้อย่างเหมาะสมนอกจากนี้ควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้เลี้ยงดูเด็กด้วยการพูดคุยกับเด็กถ้าเป็นไปได้ควรทำความคุ้นเคยรู้จักกับผู้เลี้ยงดูเด็กก่อนพาเด็กไปดูการจัดกิจกรรมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

บทบาทบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

บุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคนมีความสำคัญในการช่วยเหลือการปรับตัวของเด็กในระยะเชื่อมต่อโดยมีบทบาทดังนี้

๑. บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องตระหนักในเรื่องการกลัวการพลัดพรากว่าเป็นเรื่องปกติการสร้างบรรยากาศของความรักความอบอุ่นความไว้วางใจมีความเมตตาต่อเด็กจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความไว้วางใจผู้อื่นอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพ

๒. รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของเด็กซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโตทางร่างกายข้อมูลด้านพัฒนาการเด็กข้อมูลสุขภาพและประวัติการเจ็บป่วยตลอดจนข้อมูลพื้นฐานส่วนตัวของเด็กและครอบครัว

๓. บุคลากรทุกคนในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรมีการปฏิบัติต่อเด็กอย่างอ่อนโยนเช่นสัมผัสโอบกอดสบตาใช้คำพูดที่ไพเราะตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กเช่นใช้ภาษาที่สร้างสรรค์มีกิริยามารยาทสุภาพใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

๔. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กเกิดความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่ผู้เลี้ยงดูคนใหม่และส่งเสริมการเรียนรู้ให้โอกาสเด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองจัดเตรียมของเล่นและสื่อเพื่อการเล่นสิ่งใหม่ๆ ทดลองสิ่งใหม่ๆ ในที่ปลอดภัยตามลำพังบ้างแต่สามารถสังเกตเห็นเด็กได้ในระยะแรกอาจยินยอมให้เด็กนำสิ่งของที่เด็กกรักจากบ้านมาได้

๕. ประสานความร่วมมือด้วยการสื่อสารสองทางเพื่อให้พ่อแม่ผู้เลี้ยงดูรับรู้และเข้าใจกระบวนการอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยจัดให้

ทั้งนี้แนวปฏิบัติที่บุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคนต้องช่วยเหลือดูแลและปฏิบัติต่อเด็กเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นมั่นใจและมีความสุขคลายความกังวลใจกับสถานที่ใหม่ ๆ ดังนี้

๑. สร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคมการสร้างบรรยากาศทางอารมณ์และสังคมมีผลต่อเด็กปฐมวัยมากบรรยากาศในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ดีจะเป็นจุดเริ่มต้นของพัฒนาการทางการเรียนรู้ของเด็กวิธีการที่สำคัญที่สุดคือ

๑.๑ ให้ความรักและการเห็นคุณค่าในตัวเด็กบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรแสดงความจริงใจสื่อสาร (บอกกล่าว) กับเด็กอย่างเปิดเผยชัดเจนตลอดจนมีความเข้าใจเด็กและไวต่อความรู้สึกของเด็ก

๑.๒ จัดให้เด็กรู้สึกสุขสบายและปลอดภัยรู้สึกอิสระในการแสดงออกต่อครูและผู้อื่นมีอิสระในการเล่น และทำกิจกรรมให้เวลาแก่เด็ก และรับฟังเด็กด้วยความตั้งใจ

๑.๓ แสดงอาการยอมรับชื่นชมในตัวเด็กพูดคุยกับเด็กอย่างเป็นกันเองสุภาพอ่อนโยนและปฏิบัติต่อเด็กอย่างเท่าเทียมกันตลอดจนคาดหวังพฤติกรรมที่พัฒนาไปตามวัยอย่างเหมาะสม

๑.๔ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้อบอุ่นเป็นกันเองมีความสุขสนุกสนานผ่อนคลายและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกต่างๆ ด้วยการพูดและแสดงความรู้สึก

๒. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์เชิงบวกที่นำมาใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยรวมเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งทางร่างกายอารมณ์จิตใจสังคมและสติปัญญาปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์ประกอบด้วยการใช้ปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกทั้งการสบสายตากการพูดจาอย่างสร้างสรรค์และการสัมผัสด้วยความรักและอบอุ่นจะทำให้เกิดบรรยากาศที่ประทับใจเด็กมีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเองนำไปสู่การพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ได้อย่างมั่นคงและยืนยาว

๒.๑ การสบสายตาเป็นภาษาท่าทางที่สื่อความหมายได้ดีบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมองและสบสายตากับเด็กจะทำให้เด็กรู้ได้ถึงความรักความเมตตาและความอบอุ่นและได้รับกำลังใจอย่างดีทำให้เด็กมั่นใจในการทำสิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเองบางครั้งการสบสายตากับเด็กจะทำให้เห็นและเรียนรู้เด็กได้หลายเรื่อง เช่นรู้ว่าเด็กมีสุขภาพดี หรือเจ็บป่วย หรือไม่ เด็กรู้สึกอย่างไรจะทำให้บุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตอบสนองเด็กได้ตรงกับสภาพที่เด็กกำลังประสบอยู่

๒.๒ วาจาสร้างสรรค์การเลือกใช้คำพูดที่เหมาะสมและสร้างสรรค์หรือการพูดในเชิงบวกจะส่งผลต่อพัฒนาการโดยรวมของเด็กโดยเฉพาะบุคลิกลักษณะภายในได้แก่ความเชื่อมั่นในตนเองความสุภาพเรียบร้อยความมีวินัยการจัดการและควบคุมอารมณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์

๒.๓ การสัมผัสที่อบอุ่นการสัมผัสด้วยการโอบกอดการสัมผัสได้กอย่างเหมาะสมจะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีด้วยเด็กจะรู้สึกถึงความอบอุ่นและการสื่อสารความรักความปรารถนาดีที่มีให้ได้ อย่างมั่นคงการกอดเด็กด้วยความนุ่มนวลจึงถือเป็นวิธีเสริมสร้างความมั่นใจและความรู้สึกปลอดภัยให้กับเด็ก

กล่าวโดยสรุปการเชื่อมต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ ๒ – ๓ ปีเป็นความรับผิดชอบของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยการประสานพลังความเข้าใจและการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาเด็ก โดยพ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีที่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลพื้นฐานแก่เด็กพิจารณาเรื่องสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่ผ่านเกณฑ์ตระหนักถึงความสำคัญที่จะร่วมมือร่วมปฏิบัติตามคำแนะนำของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเพื่อให้การพัฒนาเด็กไปในทิศทางเดียวกันนอกจากนั้นพ่อแม่ผู้เลี้ยงดูต้องเตรียมให้เด็กพร้อมก่อนเข้าสู่สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยฝึกปฏิบัติการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวันส่งเสริมให้เด็กเชื่อมั่นในตนเองส่งเสริมให้เด็กรู้จักฟังเรียบเรียงความคิดส่งเสริมให้เด็กรู้สึกดีต่อตนเองมีความรู้สึกรับรู้กับการกระทำที่สร้างสรรค์มีความเป็นมิตรมีจิตใจที่มั่นคงตลอดจนกล้าแสดงความคิดเห็นรวมทั้งส่งเสริมการใช้ภาษาในการพูดตลอดจนบทบาทของบุคลากรในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกคนต้องช่วยเหลือในการปรับตัวของเด็กในระยะเชื่อมต่อด้วยการสร้างบรรยากาศทางสังคมและอารมณ์และการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นมั่นใจและมีความสุขคลายกังวลใจกับสถานที่ใหม่

ภาคผนวก

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. แนวการจัดกิจกรรมเตรียมประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง) เพื่อสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (สำหรับเด็กอายุ ต่ำกว่าอายุ ๓ ปี).

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ (สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี).

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ., ๒๕๖๐.

เอกสารประกอบการประชุมสร้างความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ๙ มีนาคม ๒๕๖๑.